

It don't matter if you're black, white or yellow

Jongeren uit Burkina Faso op bezoek in Feyenoord

Wonen

In zijn column biedt Adri Duivesteyn een interessante kijk op wonen

Marokkaanse jongeren in A'dam West

Wat ging er mis? Opbouwwerk komt ook met antwoorden

Trends in lokaal beleid

Een analyse van 41 collegeprogramma's toont in de breedte het succes van wijkbeheer en bewonersparticipatie aan

Ten geleide

Colofon

MO/Samenlevingsopbouw is een vakblad van, voor en over de samenlevings- en opbouwpraktijk. Het verschijnt tenminste acht maal per jaar.

Samenstelling en redactie:

Fenny Gerrits (eindredactie), Greet Hattinga, Wil van de Leur, Chris Veldhuysen en Kees Stuurup.

Administratieve ondersteuning:

Patty Schellekens en John Struiken.

Cartoon pag. 11: Marnix Rueb.

Foto/illustratie omslag:

St. Eigenwijs.

Vormgeving/DTP: John Struiken

Druk: Stimio Meteren.

Abonnementen:

De jaarabonnementsprijs bedraagt f 72,50 voor het eerste en f 69,50 voor het tweede en verdere abonnementen.

Losse nummers kosten f 12,50.

(Prijzen exclusief portokosten.)

Opzegging van abonnementen dient schriftelijk vóór 1 december te geschieden.

ISSN:0929-2187.

Redactie en administratie:

Prinsegracht 51,

2512 EX Den Haag,

Telefoon: 070-380 4431,

faxnummer: 070-380 9973.

E-mail Internet:

lcpbouw@xs4all.nl/

Advertentie tarieven zijn op

aanvraag verkrijgbaar.

Kopijsluitingsdatum volgende

nrs: 1-11 en 1-12-'98.

In deze editie treft u een aantal onderwerpen aan die samenhangen met jeugdbeleid: jongeren uit de Derde Wereld die op bezoek gaan in Nederlandse buurthuizen, Marokkaanse jongeren die zich roeren in Amsterdam West en de (in meerdere opzichten) heilzame werking van sport. Deze keer schrijft kamerlid Adri Duivesteijn de column en heeft ook Marnix Rueb weer goed z'n best gedaan.

Als zwaartepunt in deze editie vindt u de vierjaarlijkse Trends in Lokaal Beleid, een analyse van 41 collegeprogramma's. Deze 41 collegeprogramma's zijn afkomstig uit een selectie naar inwonertal. Dit om het zoveel mogelijk lezers gemakkelijk te maken het beleid in de eigen gemeente te vergelijken met het weergegevene. Bestuurlijke vernieuwing 'woekert' door, we zijn het stadium van 'etiketjes plakken' voorbij (in de meeste gevallen). Dit biedt kansen voor de beroepsgroep, waarschijnlijk meer dan ooit.

Inhoud

- 3 Thuis op straat: veilig en fatsoenlijk, Chris Veldhuysen
- 5 Column: Wonen, Adri Duivesteijn
- 6 Sport in ontwikkeling: Samenspel scoort!
- 7 Sport, trauma en de nuchtere Nederlander, Susan Rietveld
- 8 It don't matter if you're black, white or yellow, Anne van Veenen
- 9 Fortugol in Tilburg, Fenny Gerrits
- 10 Op werkbezoek in Antwerpen, Laboratorium Leefbaarheid
- 11 Cartoon: Marnix Rueb
- 12 Interview: Marokkaanse jongeren in Amsterdam West, Fenny Gerrits
- 15 Vakconferentie Opbouwwerk '98: Opbouwwerk op de begane grond terug van weggeweest
- 16 Kiosk, Jos van Meeuwen
- 18 Seminar 'Beste buur gekozen'
- 19 Trends in lokaal beleid, Fenny Gerrits
- 20 Groep I (inwonertal tot 50.000)
- 25 Groep II (inwonertal van 50.000-100.000)
- 32 Groep III (inwonertal van 100.000-200.000)
- 39 Groep IV (Grote Vier)
- 45 Conclusies
- 49 Stad en Land, Fenny Gerrits
- 52 Advertentie

Een uitgave van:

St Landelijk Centrum Opbouwwerk

Thuis op straat: veilig en fatsoenlijk

Wilt u antwoord op de volgende vragen:

- * Waarom jongens en meisjes weer buiten gaan spelen.
- * Waarom veiligheidsbeleid zo loek kan zijn.
- * Waarom opbouwwerk weer een trend wordt.
- * Waarom het bedrijfsleven mee wil doen.
- * Wat betekenis heeft betekenis?

Lees dan het handzame boekje over het TOS-project in Rotterdam. Zo 'voorwoorden' George Brouwer, gedeputeerde jeugdbeleidsprovincie Zuid-Holland en Thijs Malmberg, directeur Sociaal Beleid van het ministerie van VWS deze recente publicatie. TOS staat voor Thuis Op Straat en borduurt verder op de ervaringen met Duldorp en andere projecten. Het TOS-project richt zich op kinderen en jongeren van twee tot negentien jaar en is bedoeld om de leefbaarheid op pleinen en straten te vergroten. In 1996 ging het eerste project van start. Hillesluis en later ook in andere wijken van Rotterdam.

Veel gestuurd

Het TOS-project is een van de vele vruchten van de Rotterdamse sociale vernieuwing. Het is er ook een typisch produkt van: gegroeid vanuit de praktijk en een project dat vele kanten kent.

TOS vraagt aandacht voor normen en waarden - op straat - en voor het gevoel van veiligheid en meet dat o.a. af aan hoeveel meisjes er weer op straat spelen. TOS vraagt ook aandacht voor het belang van een sportieve lichamelijke ontwikkeling en wil jongeren aanzetten om weer zelf te gaan sporten.

TOS brengt verschillende partijen bij elkaar, het stimuleert nieuwe netwerken van instellingen en bewoners, van kinderen, jongeren en omwonenden. Voor (groepen) kinderen of jongeren die in de knel dreigen te raken zorgt TOS voor een effectief werkend netwerk dat hen opvangt.

TOS besteedt ook aandacht aan scholing en opleiding van werklozen die via Melkert-nen en jongeren- of banenpool de stap naar de arbeidsmarkt zetten.

Methoden en werkwijze

TOS organiseert regelmatig en op vaste tijden sport- en spelactiviteiten op pleinen en straten. Er is een vast team van medewerkers dat deze activiteiten organiseert. Zo komt een spelbegeleider op vaste plekken en vaste tijden langs met een bakfiets vol spel materiaal. Een bakfiets waarvan de inhoud voortdurend verandert: schaatsen in de winter, boeken tijdens de boekenweek etc. TOS-activiteiten zijn ook karaoke, het bouwen van een hutdorp, een speurtocht in het donker, een bezoek aan de dierentuin, een voetbaltoernooi etc. Zoveel mogelijk buiten, maar wanneer nodig ook binnen. Door TOS vindt de inzet van welzijnswerk voor het belangrijkste deel op straat plaats. Zo creëert je ontmoetingsplekken, niet alleen voor kinderen, maar ook voor volwassenen.

TOS heeft duidelijke spelregels. Het investeert in een goed straatklimaat en omgangsvormen. Positief gedrag wordt beloond, maar waar grenzen worden overschreden, wordt ingegrepen. Positief gedrag wordt beloond met TOS-pegels. De ervaring leert wel dat de beloning en betaling van Pegels goed op elkaar moeten worden afgestemd. TOS is er vooral ook 's avonds, in het weekend en in de vakanties. TOS kent geen kant-en-klare oplossingen. Het gaat om aansluiten bij bestaand beleid, om verbanden en verbinding. Zoveel mogelijk omwonenden erbij betrekken en een stapje terug doen als stapje naar zelfstandigheid.

Het TOS-project is in de diverse wijken nog volop in beweging. Zo worden thema-spelkisten ontwikkeld, zowel gericht op fantasie en speellust, maar ook op verstandelijke, sociaal-emotionele en lichamelijke ontwikkeling. Elke kist heeft een handleiding en tevens worden workshop daaromheen georganiseerd.

TOS staat ook voor de organisatie van samenhang tussen de verschillende organisaties die op straat werken in de vorm van een keten en onder regie van het plaatselijk bestuur. Met andere woorden een professioneel netwerk van school, politie, jongerenwerk, sportbuurtwerk, sociaal-cultureel werk en bewonersorganisaties rond plein en buurt.

TOS besteedt veel aandacht aan het meetbaar maken van vragen, effecten en resultaten. Er wordt een nulmeting verricht naar o.a. de bekendheid en geschiktheid van een

project, de mate waarin de doelstellingen worden behaald en de maatschappelijke effecten.

Signalering vindt systematisch plaats door het vastleggen van bevindingen in een logboek. De intensieve samenwerking zorgt voor meer ogen op straat die het beeld compleet maken. Belangrijk is ook dat de signalen op de juiste kanalen doordringen.

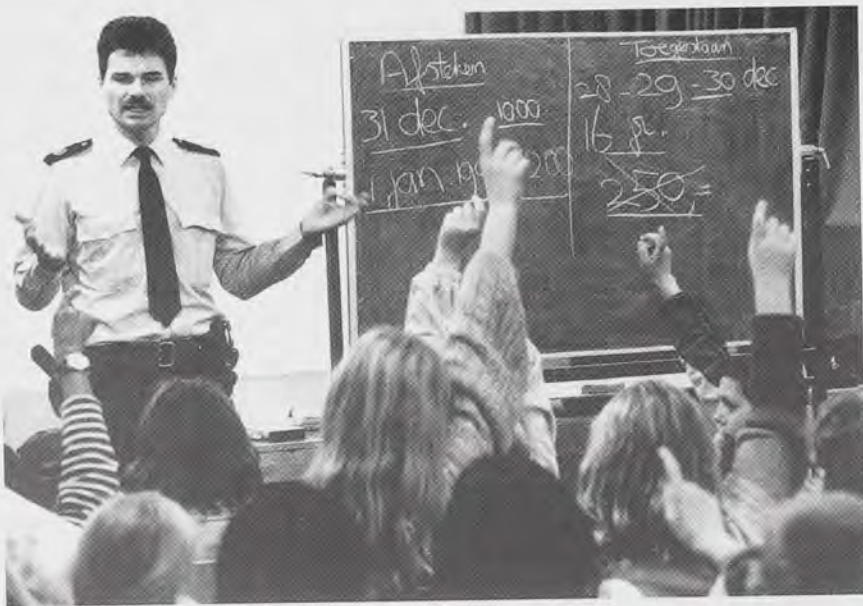
Waarom is TOS nodig

TOS is een antwoord op verschillende ontwikkelingen in de samenleving:

- * TOS is noodzakelijk omdat druk op buitenruimte toeneemt: alle ruimte moet goed worden benut.
- * De noodzaak van ruimte voor kinderen en jongeren om te kunnen spelen en op te groeien. Maar ook de noodzaak om naast ruimte ook bescherming te bieden, respect en fatsoen aan te leren, normen en waarden weer centraal te stellen. Ruimte in fysieke zin, maar ook sociaal en pedagogisch opzicht. Ze moeten zich kunnen afzetten tegen de gevestigde orde, maar moeten ook teruggefloten kunnen worden. Er moeten mensen in de buurt blijven die grenzen aangeven, die hen aanspreken op hun gedrag, die aangeven wat de norm is.
- * Het leren van nieuwe omgangsvormen door en in de multiculturele samenleving, gebaseerd op respect en achting voor elkaar.
- * Aandacht besteden aan sport en de grondvormen van bewegen bijbrengen. Kinderen en jongeren moeten weer meer gaan sporten.

Organisatie

Kenmerkend voor de TOS-aanpak is het streven naar een bedrijfsmatige aanpak met een directievoering, effectmatig en kwaliteitsbewaking. In het TOS-project werken diverse organisaties met elkaar samen, zoals de deelgemeente, het sociaal-cultureel werk, het jongerenwerk, de sportbuurtwerker, de bewonersorganisatie, de scholen, de politie. Zij sluiten met elkaar een convenant. Voor de uitvoering wordt een betaalde coördinator: de TOS-baas aangesteld. De TOS-baas geeft leiding aan TOS-medewerkers. Dat zijn vaak Melketers, Jongerenpoolers, Banenpoolers en vrijwilligers. Iedere convenantpartner wordt op hun eigen beleidsdoelstelling afge-rekend, maar hebben ook binnen TOS een

gezamenlijke verantwoordelijkheid. Er bestaat met andere woorden een vorm van dubbele loyaliteit.

TOS is ondergebracht bij het sociaal-cultureel werk, zoals bij de Stichting Welzijn Hillesluis. Deze heeft als kerntaken: integraal jeugdbeleid en sociale activering. Juist twee omvangrijke beleidsonderdelen waar TOS zich sterk voor maakt.

De organisatie kent drie niveaus:

- a. **Uitvoering** : de TOS-club
De TOS-club bestaat uit uitvoerders van alle organisaties die een TOS-convenant hebben getekend. De TOS-baas zorgt voor afstemming en geeft leiding aan TOS-medewerkers. De TOS-club overlegt over de dagelijkse werkzaamheden, de inrichting van pleinen, activiteiten en draagt zorg voor signalering en de aansturing van vrijwilligers. Zij komen om de 14 dagen bijeen.
- b. **Beleid** : de TOS-projectgroep
In de TOS-projectgroep zitten leidinggevendenden van de convenantpartijen die zorgen voor afstemming en oplossing van stagnaties op beleidsmatig niveau. Het gaat om afstemming, bewaking van de planning en financiën, bespreking en oplossing van stagnaties in de uitvoering en de voorbereiding van beslisdokumenten voor de stuurgroep. De TOS-projectgroep komt om een maal per maand bijeen.
- c. **Bestuur** : de TOS-stuurgroep
De TOS-stuurgroep bestaat uit bestuurders en formuleert op basis van een wijkanalyse gezamenlijke beleidsdoelen. De stuurgroep is ook verantwoordelijk voor het afstemmen van resultaat en kwaliteit van beleidsover-

wegingen en zal beslissing over vaststelling stukken voor beleidsvorming (voor de besturen van de deelnemende organisaties). Het is vooral de lokale overheid die als regisseur optreedt en koppelingen moet leggen naar veiligheid, welzijn en wijkbeheer. Zij komen eenmaal per kwartaal bijeen.

Werk, opleiden en professionaliseren

Het TOS-project betekent ook werk voor Melketers, Jongerenpoolers en Banenpoolers en opstap naar werk voor vrijwilligers. TOS investeert veel in opleiding en begeleiding, waaronder cursussen als RSLA-cursus, basiscursus Sport en Spel, cursus jeugdtrainer en/of een EHBO-cursus. Sommigen TOS-medewerkers gaan na verloop van tijd een MBO-opleiding volgen. Daarnaast organiseert TOS ook zelf workshops over relevante thema's. Een bijkomend effect van deze investering is dat een aantal TOS medewerkers sneller de overstap kunnen maken naar een reguliere baan. Goed voor de medewerker. Maar voor het TOS-project betekent het weer op zoek gaan naar nieuw talent. Zo heeft TOS ook de rol van opleidingsinstituut. Voor het leggen van contacten met allochtone kinderen, jongeren, ouders en bewoners zijn ook allochtone TOS-medewerkers als intermediair actief. Ook zijn veel vrijwilligers actief betrokken bij TOS. Vooral grotere evenementen worden gedragen door vrijwilligers. Onderlinge contacten worden versterkt door o.a. gebruik te maken van de TOS-videobrief, gemaakt door een video-

team van jongeren die TOS-journals maken. TOS investeert voortdurend in de eigen organisatie. Kwaliteit en professionaliteit moeten voorop staan. De technieken die daarvoor worden gebruikt, lijken op die van het bedrijfsleven: opleiding, coaching, workshops, communicatie in- en extern.

Resultaten

Een van de eerste TOS-projecten is opgezet in het stadsdeel wijk Hillesluis. In dit stadsdeel is onderzoek gedaan naar de eerste resultaten. Hieruit bleek dat:

- * 48% van de volwassen wijkbewoners vond dat de sfeer op de pleinen is verbeterd;
- * 93% kent het TOS-project;
- * 79% doet wel een tot vaak mee aan een activiteit van TOS
- * 31% van de kinderen en 45% van de volwassenen waardeert TOS met een acht.

Tot slot

Er komen steeds meer TOS-projecten in Rotterdam, maar ook in Leiden, Dordrecht en Gouda van de grond. Meer informatie is te lezen in het boekje 'Thuis Op Straat'; een uitgave van de Stichting Werken aan de Stad en de stichting Program, en is gefinancierd door de provincie Zuid-Holland en het ministerie van VWS.

Het is te bestellen bij PJ Partners, 010 - 4362166 of 010 - 4366357 (fax). Prijs f 12,50 (excl. porto)

Wonen

Clare Cooper Marcus is een Amerikaanse architecte. Voor een onderzoek ging ze van deur naar deur met enquêtes over de woonsituatie en woonsatisfactie. Maar intussen verhuisde ze zelf tien keer in tien jaar, en telkens kon het weken of maanden duren voor ze naar haar gevoel van haar nieuwe huis een thuis had gemaakt. Ze besefte dat al haar beroepsmatige kennis over huizen, wijken en aan welke eisen ze moeten voldoen, haar nauwelijks iets leerde over de ervaring van 'thuis'. De vakliteratuur bood weinig aanknopingspunten. Uiteindelijk schreef ze er zelf het boek 'House as a mirror of self' (1995) over. Dit illustreert de kloof tussen twee benaderingen van het wonen: van buitenaf en van binnenuit. Het wonen, zowel individueel als in buurten en wijken, wordt vaak benaderd in termen van technische processen, compleet met harde normen en interactieschema's, die het bijna het aanzien geven van een exacte wetenschap. Daar is niets op tegen, zolang maar wordt beseft dat hiermee slechts wordt geraakt aan de oppervlakte van wat 'wonen' is. Architecten, stedenbouwkundigen, verhuurders, projectontwikkelaars, politici, opbouwwerkers en alle andere professionals kunnen wel de voorwaarden voor het wonen bepalen, maar niet het wonen zelf. Ze benaderen het wonen van buitenaf.

Marcus koos voor haar boek een psycho-analytische invalshoek, waarin het wonen de persoonlijke ontwikkeling weerspiegelt. De filosoof Martin Heidegger noemde vanuit een ander vertrekpunt het wonen 'een grondtrek van het leven'. Andere filosofen kwamen tot eenzelfde stelling. 'Wonen is zichzelf zijn', vatte de huisfilosoof van de Stichting Goed Wonen, Frans Tellegen, het in de jaren zestig samen. En dat 'zichzelf zijn' heeft zowel een individuele als een groepsdimensie: 'jehzelf zijn' en 'samenzijn'.

Het zijn pogingen om het wonen van binnenuit te definiëren. Soms leggen ze de nadruk op gemeenschappelijke of zelfs universele kenmerken van het wonen, soms op individuele verscheidenheid. Vaak zijn beide aanwezig. Immers, als het wonen voor iedereen een grondtrek van het leven is, dan zal in het wonen ook de verscheidenheid en de dynamiek tussen mensen, groepen en culturen tot uitdrukking komen.

Structurele aandacht voor het wonen is per definitie een benadering van buitenaf, en dat maakt het des te meer noodzakelijk dat ze haar basis vindt in respect voor de mensen die het wonen van binnenuit beleven en vorm en inhoud geven. Filosofische en politieke aandacht voor deze essentiële waarden van het wonen is er de laatste jaren nauwelijks geweest. De nadruk ligt op grootschalig gebouwde en beheerde 'woonproducten'. Dat wonen 'jehzelf zijn' is, komt daarbinnen vooral in karikatuurale vormen tot uitdrukking. De keuken, de badkamer, de tuin en het volkstuintje zijn voor veel mensen de beperkte domeinen voor zelfexpressie en eigen creativiteit. De huidige plannen voor herstructurering van oudere wijken zijn wel heel scherpe voorbeelden van een visie van buitenaf (en van bovenaf). Verhuurders en gemeentebesturen willen de 'eenzijdige bevol-

kingssamenstelling' doorbreken door oude, goedkope huurwoningen te slopen en er een diverser bestand aan veelal duurdere huur- en koopwoningen voor terug te bouwen.

Dat de huidige bewoners kwaad zijn, is te begrijpen. Omdat de definitie van 'eenzijdig' hen reduceert tot een inkomensplaatje en iedere diversiteit van andere dan financiële aard negeert. Omdat zij worden gedefinieerd als probleem en de verdringing van een deel van hen naar andere wijken als de oplossing. Omdat hun leefwijze en hun buurtcultuur, de manier waarop zij vorm hebben gegeven aan het wonen in de wijk, het kennelijk niet waard is om als uitgangspunt te dienen. Terwijl hoge mutatiecijfers doorgaans als een zorgelijk feit worden gezien, worden hier mensen gedwongen tegen hun zin te verhuizen. Uit naam van een beleid gericht op versterking van de 'sociale cohesie' wordt de bestaande cohesie overhoop gehaald. Voorstanders van herstructurering schermen met normen als woning-grootte (veel vooroorlogse woningen zijn inderdaad klein naar huidige maatstaven) maar dat zijn steeds normen van buitenaf. De beleving van het wonen, dus de betekenis en de waarde van het wonen van binnenuit, lijkt niet te tellen.

Terwijl huisvesting - bouw en beheer - het wonen van buitenaf ruimte moeten geven, leggen ze het in feite knellende beperkingen op. Terwijl de samenleving steeds diverser wordt - in haar multiculturaliteit, in haar verscheidenheid aan huishoudenvormen, in de dynamiek van de woon-werkrelatie, enzovoorts - wordt de verscheidenheid aan mogelijkheden om het eigen wonen vorm te geven juist kleiner. Terwijl mensen steds meer op hun eigen verantwoordelijkheid worden aangesproken, wordt hier de mogelijkheid miskend dat de bewoners zelf hun buurt revitaliseren.

De vraag dringt zich op of de normen van verhuurders en gemeentebesturen bij de herstructurering wel de juiste zijn. Wijken en buurten zijn wel degelijk woon- en leefgemeenschappen die in staat zijn zelf inhoud te geven aan hun toekomst. Voor mij houdt samenlevingsopbouw in: de mensen serieus nemen en op zoek gaan naar hun 'zelfkracht'. Niet de benadering van buitenaf, maar die van binnenuit moet richtinggevend zijn. Laat mensen het heft in eigen hand nemen en zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun buurt. En zorg ervoor dat de structurend 'van buitenaf' daarbij hulpstructuren zijn: ondersteunend en stimulerend in plaats van belemmerend. Laat bewoners tastbaar een aandeel nemen in de toekomst van hun wijk. Zo krijgt ook de samenlevingsopbouw plotseling een ander fundament.

Sport in ontwikkeling: Samenspel scoort!

Beleidsnotitie over sport in het kader van ontwikkelingssamenwerking, een gezamenlijke nota van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Samenvatting

De doelstellingen van het Nederlands ontwikkelingsamenwerkingsbeleid en het sportbeleid bieden duidelijke aanknopingspunten om te komen tot een gezamenlijk beleidskader voor sport in ontwikkelingsamenwerking. De waardering voor sport, ook binnen ontwikkelingslanden, en het besef dat sport maatschappelijke doelen kan dienen, zoals het bevorderen van het welzijn, de gezondheid en de ontwikkeling, geven dat voldoende aan. Een gerichte en efficiënte integratie van sport en ontwikkelingsamenwerking maakt het mogelijk succesvol in te gaan op de vele verzoeken om assistentie uit de ontwikkelingslanden. De leerzame ervaringen met sportprojecten in het verleden kunnen daar behulpzaam bij zijn. Doel van het beleid is "het bevorderen van een optimale inzet van lichamelijke opvoeding, sport, spel en bewegingsactiviteiten in ontwikkelingslanden met als doel het welzijn, de gezondheid en de ontwikkeling van individuen te verbeteren en de cohesie en ontwikkeling van de samenleving te verhogen." Binnen het Nederlands beleid zal dat op twee manieren worden uitgevoerd:

1. Via ondersteuning van zogenoemde 'sport-plus'-activiteiten gericht op sport en lichamelijke opvoeding zelf waarbij de maatschappelijke effecten van deze activiteiten zo optimaal mogelijk benut worden.

2. Door het toevoegen van sport en bewegingsactiviteiten aan andere activiteiten, zoals plattelandsontwikkelingsprojecten, straatkinderenprogramma's, vrouwenprojecten of in vluchtelingenkampen. Dergelijke activiteiten worden 'plus-sport' activiteiten genoemd.

Om tot een goede invulling van het beleid te komen wordt de inzet van middelen gericht op de uitbreiding van de bilaterale samenwerking met landen in Afrika en de DOV-landen Costa Rica, Benin en Bhutan. Ook op multilateraal niveau wordt aandacht gevraagd voor de inzet van sportactiviteiten. Een extra impuls wordt gegeven aan het bevorderen van deskundigheid en kwaliteit zodat de inzet van sport en vergelijkbare activiteiten een hoger maatschappelijk rendement krijgt. Tevens worden meer onderzoek, voor een verdere onderbouwing van de activiteiten, en voorlichtings- en bewustwordingsactiviteiten in Nederland gestimuleerd. Ter bevordering van methodiekontwikkeling en uitwisseling van kennis en ervaringen wordt het regelmatig organiseren van rondetafel- en platformbijeenkomsten met alle betrokken organisaties mogelijk gemaakt. Een haalbaarheidsonderzoek naar een platform sport en ontwikkelingsamenwerking moet uitsluitend geven door welke organisatie deze taken worden uitgevoerd. Daarnaast wordt bezien waar en hoe

een databank kan worden opgezet. Het rijksbeleid 'sport en ontwikkelingssamenwerking' is een gedeelde verantwoordelijkheid van de ministeries van Buitenlandse Zaken en VWS. Voorwaarde voor financiering van activiteiten is dat het verzoek afkomstig is van een organisatie of overheid uit het ontwikkelingsland. Gezamenlijke financiering met sport- en ontwikkelingsorganisaties wordt nagestreefd. Voor de VWS-financiering geldt een aanvullende voorwaarde dat bij de uitvoering van een sport-plus of plusportactiviteit een rol voor een Nederlandse sportorganisatie, opleiding of gemeente is weggelegd. Sport- en ontwikkelingsamenwerkingsorganisaties worden opgeroepen ook binnen hun eigen activiteitenprogramma's sport-plus en plus-sportactiviteiten te ondersteunen. Na twee jaar zal een voortgangsrapportage worden opgesteld, waarbij nu voorgestelde maatregelen getoetst worden. Indien de activiteiten voldoende positieve resultaten opleveren zal het beleid uitgebreid worden tot alle DAC landen waar Nederland een ontwikkelingsrelatie mee heeft.

VANDAAG IS HAAR LAATSTE WERKDAG

Kinderen horen in de klas, niet in de fabriek. Word daarom Novib-donateur voor f 12,50 per maand, dan steunt u de strijd tegen kinderarbeid.

Bel 0800-1210:
dan kunnen binnenkort nog meer
kinderen naar school.

Novib

Sport, trauma en de nuchtere Nederlander

door Susan Rietveld, Public Health Consultants, Amsterdam

Na het symposium over sport en ontwikkelingsamenwerking in januari 1998 zijn een aantal deelnemers met uitwisseling van ervaringen verder gegaan op het thema: ontwikkelingsamenwerking, trauma en sport. Bres/LOSB (Landelijke Organisatie voor Sport- en Bewegingsbevordering) heeft bijvoorbeeld in samenwerking met Refugiado (een ontwikkelingsorganisatie die zich richt(te) op Mozambicaanse vluchtelingen) een zelfverdedigingstraining ontwikkeld voor Mozambicaanse vrouwenorganisaties. Men heeft gebruik gemaakt van de Nederlandse ervaringen, maar ook aandacht besteed aan de situatie van de doelgroep. Traumatische ervaringen in de oorlog kunnen bepalend zijn voor het welzijn van de vrouwen nu. De zelfverdedigingscursus kan dan zorgen voor activiteit, plezier en afleiding en ook voor een gevoel van veiligheid. Centrum 40/45 heeft met het middel sport en spel (psychomotorische therapie) bij de behandeling van getraumatiseerde vluchtelingen in Nederland veel ervaring, die van pas kan komen bij de opzet van een dergelijk programma. Ook het Landelijk Platform Sport en Asielzoekers heeft expertise rond dit thema opgebouwd. Een ander voorbeeld komt van de Nederlandse Volleybal Bond. Zij heeft een verzoek gehad van de Rwandese volleybalbond te helpen hun activiteiten weer op te zetten na de genocide van 1994. De bond heeft informatie nodig over het herkennen van mensen met een trauma en hoe hier mee om te gaan in sportverband. Over de politieke gevoeligheden die met een dergelijke

ondersteuning in een sterk gepolariseerde samenleving gepaard gaan kan de bond wat hebben aan de expertise die noodhulporganisaties en ontwikkelingsorganisaties hebben op dit gebied.

Tijdens het symposium, maar ook in de werkgroep bleek dat Nederlandse ontwikkelingsorganisaties nog weinig belang hechten aan sport als middel tot het vergroten van zelfvertrouwen en sociale integratie. Men concentreert zich op economische activiteiten, of het voorzien van de bevolking van goed drinkwater. En ook de doelgroep is wel wijzer dan het aanvragen van financiering van sportprojecten: men weet waar de prioriteiten van de donororganisatie liggen. Dit vraagstuk speelt een rol in breder verband: hoe vraaggestuurd werken organisaties/ projecten in het kader van ontwikkelingsamenwerking. Of: in hoeverre is er sprake van 'ownership' van dergelijke projecten door de doelgroep zelf en hoe bevordert je de onderhandelingspositie van de doelgroep ten opzichte van donor- en ontwikkelingsorganisaties. Ook in het welzijnswerk in Nederland is dit een belangrijke discussie. Wie bepaalt hier wat de doelgroep aangeboden krijgt?

Nu de nota 'Sport in ontwikkeling, samen spel scoort' door de Ministeries van VWS en Buza is uitgebracht (zie elders in dit nummer) heeft de werkgroep een voorlopig werkplan opgesteld. Men ziet drie taken voor de werkgroep weggelegd. Allereerst zal meer aandacht gevraagd worden voor

het thema en onderzoek gedaan worden naar de mogelijkheden van sportactiviteiten, van waaruit een beoordelings-/adviseringsstandaard kan worden ontwikkeld. Daarnaast wil men methodiek ontwikkelen om bijvoorbeeld deskundigheidsbevordering te kunnen bieden aan (toekomstige veldwerkers). Zo kunnen sporttrainers getraind worden op aspecten van trauma, 'ownership' en onderhandelen. Ontwikkelingswerkers kunnen geattendeerd worden op het gebied van trauma en sport als middel. Heeft de Nederlandse welzijnswerker/opbouwwerker op dit gebied misschien ook nog wat te leren? Ik vermoed van wel. Niet alleen op het gebied van 'ownership' en onderhandelen kan het altijd beter, maar ook op het gebied van sport en trauma; ook hier in het 'vreedzame' Nederland. Het bagatelliseren van traumatische ervaringen (het voorgeschreven gedrag van de nuchtere Nederlander?) hoeft niet altijd de beste houding te zijn.

Voor meer informatie over de werkgroep Ontwikkelingsamenwerking, Trauma en Sport: secretariaat LOSB Wilma Jansen, Postbus 80, 3950 AB Maarn, tel. 0343 444066.

**ANTON
GEESINK
MAAKT
ZICH STERK
VOOR AVO**

GIRO 625.000

Vraag om informatie:
Postbus 850, 3800 AW Amersfoort

Vandaag lacht de toekomst u toe, maar hoe is dat morgen? Bijna 85% van de gehandicapte mensen in Nederland is gehandicapt geraakt tijdens hun leven. Bijvoorbeeld door een ernstige ziekte of een ongeluk. In bepaalde gevallen dreigt dan zelfs een catastrofe. Wat dan?

AVO helpt als wettelijke voorzieningen niet toereikend zijn en er hulp moet komen. Dankzij de nationale collectie en vele donateurs wordt dit mogelijk gemaakt. Anton Geesink helpt. Helpt u ook?

**AVO HELPT
MENSEN MET EEN HANDICAP**

It don't matter if you're black, white or yellow

Fomtugol in Feijenoord

door Anne van Veenen, IGG Rotterdam

De jongerenorganisatie Fomtugol uit Burkina Faso ging op 19 juni op werkbezoek bij het jongerenwerk in de Rotterdamse wijk Feijenoord. Ze bezochten sport- en theateractiviteiten. Ondanks de verschillende werelden van Sahel en Rotterdam-Zuid komen duidelijke punten van herkenning te voorschijn voor de West Afrikaanse bezoekers.

De groep Fomtugol was in Nederland voor het Festival Mundial waar ze voorstellingen geven met een dans- en theatergroep. Daarnaast organiseert de groep sportactiviteiten en zijn er plannen voor een radiostation. De jongerenorganisatie krijgt professionele steun van het Nederlandse ontwikkelingswerk. Het bezoek aan Nederland wordt benut om ideeën op te doen voor de uitbouw van het jeugdwerk. Pijlers zijn het opzetten van basisonderwijs voor sport, cultuur en radio, een trainingsprogramma voor vrijwilligers, het organiseren van manifestaties en het ontwikkelen van netwerken. De aanpak in Burkina Faso is gebaseerd op zelfwerkzaamheid. Elementaire voorzieningen als basisonderwijs zijn voor een groot deel van de bevolking (nog) niet voorhanden. Boubauar Dicko, voorzitter van Fomtugol, geeft niet direct antwoord op de vraag of er veel werkloosheid is in zijn land. "Het is anders", zegt hij tenslotte. Duidelijk wordt dat 'werk' een rekbaar begrip is. Veel mensen komen aan de kost met allerlei klusjes en los-vast werk. De grote meerderheid van de bewoners van het Sahel-land is vandoord voor hun levensonderhoud aangewezen op veeteelt en een nomadisch bestaan. Jongeren hebben tegenwoordig vaak niets te doen, en trekken weg uit de dorpen. Dat is een slechte ontwikkeling vindt Boubauar. Zijn jongerenorganisatie wil tegenwicht bieden door activiteiten te organiseren en kadervorming te bieden. Sport en theater zijn opstapjes voor het leren van een vak en het vinden van werk.

Le même truc

José da Silva van buurthuis de Dam in Feijenoord vertelt over het tiener- en jongerenwerk. De bezoekers treffen het.

Vanavond is de premiere van het jongeren-theater 'Fawaka'. José licht vast een tipje van de sluier op. Het stuk is gebaseerd op improvisaties van een groep jongeren, en gaat over muziek en sex. De bezoekers, zelf actief in een dans- en theatergroep, zijn zeer geïnteresseerd. Worden de acteurs betaald? Wat is de toegangsprijs? De acteurs zijn amateurs, jongeren uit de wijk, en de gemeente subsidieert de professionele regisseur van het Rotterdams Wijktheater. Bedoeling is om laagdrempelig toneel te maken dat gaat over het leven van de jongeren. Andere wijken kunnen de voorstelling bestellen tegen een bijdrage in de kosten van f 250,-. Aan José wordt gevraagd of het buurthuis ook cursussen geeft voor metselen en timmeren, dingen waarmee je werk kunt vinden.

De excursie door de wijk, onder leiding van Paul van der Hooven van de stichting Jongerenwerk op Zuid, leidt naar de 'Sport-container', een uitleen voor ballen, tafeltennis-batjes, schaakstukken enz. De container staat bij een plein met voetbalkooien. De sport-container is een variant op de inmiddels beroemde 'Duimdrop-container' voor de uitleen van speelgoed. De sportuitleen richt zich op de wat oudere jeugd, en wordt behandeld met een sportwerker die wordt betaald via de Melkert-regeling. Aan de bezoekers wordt het pasjes-systeem uitgelegd. Om spullen te lenen moeten jongeren een pasje hebben. Je krijgt het pasje terug als je het materiaal weer terug brengt. De beheerder laat een pasje zien van een jongere die een bal niet terugbracht, en op de zwarte lijst staat. Ter plekke wordt voor een van de bezoekers uit Burkina Faso een pasje gemaakt waarmee hij erelid wordt van de sportcontainer. Er zijn vragen over het voetballen op het plein. Waar komen de elftallen vandaan, wat zijn de regels? Paul van der Hooven vertelt dat het sportbuurtwerk een competitie organiseert en meehelpt bij het vormen van ploegen. Vroeger werd er vaak een balletje getrap tegen een muur. Dat vervelt en geeft overlast. Met het organiseren van wedstrijden op een plein sla je dus twee vliegen in één klap. De opzet is verder om

zo veel mogelijk dingen in de buurt te organiseren omdat veel jongeren geen lid zijn van een officiële voetbalvereniging. Boubauar Dicko stelt vast dat dit precies de manier van werken is die zij ook hanteren. "C'est le même truc." In Dori, de stad van herkomst van Fomtugol, organiseert de groep ook voetbaltoernooien wegens het ontbreken van verenigingen. Een verschil is dat in Burkina Faso gespeeld wordt op blote voeten. Om de kosten te dekken en een prijs te kunnen betalen wordt met de pet rondgegaan. De bezoekers willen weten wat de bijdrage van de sportbuurtwerkers is aan kadervorming. Er is veel belangstelling voor de cursussen voor recreatieleider, de zgn. RSL-A cursussen, die vrijwilligers doen. Fomtugol gaat uitzoeken of deze cursussen bruikbaar zijn in Burkina Faso.

Op weg door Rotterdam-Zuid valt de internationale bevolking op. Boubauar Dicko vraagt zich af of het samenwonen van al deze verschillende bevolkingsgroepen geen conflicten geeft. Uit welke landen zijn de bewoners van Rotterdam afkomstig? Wat ook opvalt is het ontbreken van bedelaars op straat. De bezoekers lopen in het oog met hun kleurige hoofddoeken, en worden nieuwsgierig bekeken.

Op een voetbalveld in de aangrenzende wijk Hillesluis volgt een ontmoeting met de sportbuurtwerkers Errol Stuger en Robbert Getrouw van de dienst Recreatie Rotterdam. De halve finale van de wijk-voetbalcompetitie wordt gespeeld. Aan de competitie doen acht teams mee, die gelieerd zijn aan een school. Een aantal voetballertjes speelt ook in een vereniging, maar in de wijkcompetitie gaat het vooral om de gezelligheid. De contributie vormt ook vaak een drempel om te spelen bij een vereniging. De bezoekers zijn enthousiast over het verhaal van Errol Stuger dat de winkeliers van de Boulevard Zuid het volgend jaar zorgen voor shirtjes en broekjes voor de teams.

tk:Fawaka

Hoogtepunt van het bezoek is de voorstelling van het jongerentheater Fawaka in de sportzaal van buurthuis de Dam. Jongeren van Nederlandse, Surinaamse, Antilliaanse, Eritrese en Turkse komaf spelen een stuk

over relaties, vriendschap en het pesten van 'flikkers' en iedereen die anders is. Een rap zet de toon. 'It don't matter if you're black, white or yellow. It don't matter if you're fat, skinny or a homo.'

Het stuk is gebaseerd op verhalen van jongeren over hun leven. Regisseur en auteurs van het Rotterdams Wijktheater zetten dat om in een voorstelling. Rode draad van de handeling vormt een auditie van muziekstation MTV voor nieuwe clips, waarvoor ook jongeren uit Rotterdam Zuid worden uitgenodigd. De voorbereidingen voor de auditie

gaan met veel muziek en dans gepaard, en met heftige conflicten. De zaal volgt de ontwikkelingen met grote aandacht. Het publiek moedigt met de strijdende partijen op het toneel aan, en juicht ze toe: "Neem de leiding!", "Girl Power!"

De acteurs worden beloond met een daverend applaus. Na deze Rotterdamse scenes volgt een optreden van de gasten, de Groupe Fomtugol. De groep zet een voorstelling neer met fantastische kleuren en dansen met een eeuwenoude traditie. Ze worden begeleid door een krachtig en

steeds sterker wordend ritme op kalebasen. De betovering wordt doorbroken met contrasten. Een danser komt de vloer op en draagt als een clown een fiets op zijn hoofd. De groep sluit af met een rap die door de hele zaal wordt meegeklapt. Er slaan vonden over van Burkina Faso naar Rotterdam en vice versa.

Fomtugol in Tilburg

door Fenny Gerrits

In het kader van het festival Mundial te Tilburg, een groots opgezette manifestatie van cultuur uit de Derde Wereld, vond in het wijkcentrum Heijhoef op 12 juni jl. een ontmoeting plaats tussen verschillende groepen jongeren. Een groep jongeren uit Burkina Faso, die tijdens de manifestatie optrad als zang- en dansgroep Fomtugol, was aanwezig in de speciale jongerenruimte van het wijkcentrum. Het was de bedoeling om uit te wisselen met de Tilburgers. Vanwege taalbarrières kon die uitwisseling geen verbaal karakter dragen.

In de jongerenruimte van het splinternieuwe wijkcentrum heerste een gezellige drukte. De voetbaltafels waren continu in gebruik. In een hoek worden meisjes met henna beschilderd. Ook wordt er getafeltenist. Er denderd harde muziek door de ruimte. Af en toe als een favoriet nummer wordt gedraaid ('Follow the leader') gaan de Afrikaanse jongeren samen dansen. Zo te zien houden ze wel van housemuziek.

Er staat een grote kleurentv aan, zonder geluid, waarop je de wedstrijd Paraguay-Bulgarije zou kunnen volgen. Niemand kijkt. Men vermaakt zich met de muziek en het spel. Men rookt, drinkt koffie en speelt met elkaar. Praten gaat moeilijk, men glimlacht veel naar de Nederlandse jongens en meisjes die even komen 'gluren'. Het henna schilderen is iets uit de Afrikaanse cultuur waarvoor de aanwezige meisjes grote belangstelling hebben. In een ander deel van de zaal wordt gierst gestampt. Vervolgens voegt men suiker en yoghurt

toe. Het resultaat is een verfrissende drank. "En goedkoop", zo wordt me verzekerd.

Er zijn ongeveer 20 Nederlandse kinderen aanwezig. Het gewoel overziende, slaag ik erin om even met een van de aanwezige jongerenwerkers te praten. Marianne van der Zee, van stichting Kompaan: "Het jongerenwerk is hier in feite opgezet in samenwerking met de jeugdzorg. Er zijn steunpunten van de politie en maatschappelijk werk. De lijnen zijn kort, er kan gemakkelijk worden doorverwezen.

Vrijdagmiddag mogen de kinderen uit groep 8 langskomen in het jeugdhonk. 's Avonds komen de jongeren uit de middelbare schoolleeftijd, de eigenlijke doelgroep."

De week ervoor hebben jongeren uit Burkina Faso een voetbalwedstrijd gespeeld tegen Marokkaanse jongeren, dat was een groot succes.

Die avond wordt er misschien wel muziek gemaakt of gedanst. Op menige instuifavond komen docenten van de Muziekschool muziek maken, om de jongeren aan te spreken. Er zitten nogal wat Antilliaanse jongeren in de groep, die in totaal uit ongeveer 35 mensen bestaat. De werkers verwachten dat de avond wel eens gezelliger kan wor-

den dan de middag, in die zin dat die twee groepen beter zullen mengen.

Maar de avond komt niet erg van de grond. De Afrikanen zijn erg moe van al hun optredens, de laatste week. En in de vooravond hebben ze nog buiten opgetreden, op een podium bij het nabijgelegen winkelcentrum. Het was koud die dag. Fomtugol is door en door koud geworden, de mensen verlangen naar een warm bed.

Volgens Sikko Cleveringa, ontwikkelingswerker in Burkina Faso heeft de dag toch veel opgeleverd. Al was het alleen maar de inspiratie om in het eigen land te ijveren voor een eigen jeugdhonk. Men kan zich nu voorstellen hoe dat eruit kan zien, en hoe je het vorm kunt geven. Moe, maar voldaan vertrekt de groep omstreeks tien uur naar Beekbergen, hun verblijfplaats tijdens de toernee.

□

Op werkbezoek in Antwerpen

Het Laboratorium Leefbaarheid neemt een kijkje in de keuken van de Buurt- Ontwikkelings-Maatschappij Antwerpen

Leefbaarheid, herstructurering en differentiatie zijn sleutelbegrippen voor de komende jaren voor wijkontwikkeling en stedelijke vernieuwing. Bedoeld om wijken nieuw leven in te blazen en verdere maatschappelijke en ruimtelijke segregatie tegen te gaan. Maar hoe organiseren we dat? Waar moeten we ons op richten? Wie doen er mee? Wie is trekker, aanjager, regisseur? In Antwerpen heeft men met deze vragen een kleine tien jaar ervaring. Kunnen wij in Nederland, door ons te spiegelen aan deze ervaringen, nieuwe inzichten en ideeën opdoen? Dat is in ieder geval wat wij - Laboratorium Leefbaarheid - nastreven met het

Lokatiebezoek aan Antwerpen op vrijdag 27 november 1998.

Het programma begint vroeg, van 10.00 uur 's-ochtends tot circa 4 uur 's-middags. Na een inleiding over de BOM en SOMA als instrumenten voor wijkontwikkeling en bestuurlijke vernieuwing zullen we een aantal door de BOM gerealiseerde projecten bezoeken, zoals ATEC, het opleidingscentrum nieuwe technologieën, een door werklozen uit de wijk gerenoveerde buurtvoorziening; een bedrijventrum en het Zilvertopcomplex: de aanpak van problemen rond een aantal hoogbouwcomplexen. De lunch wordt verzorgd door het sociaal restaurant 'De Zeven Schaken', ook één van de door de BOM gerealiseerde projecten.

Over Antwerpen, BOM, SOMA, Wijkontwikkelingsplannen en de verschillende projecten is veel documentatie beschikbaar. Een deel van de documentatie wordt toegestuurd na aanmelding. Een deel zal ter plekke worden uitgereikt.

Aanmeldingen en inlichtingen zijn mogelijk bij:

- Laboratorium Leefbaarheid, p.a NIROV, Inge Drontman, telefoon: 070 - 302 8425, Postbus 30833, 2500 GV, Den Haag,
- Het Landelijk Centrum Opbouwwerk, Chris Veldhuysen, telefoon: 070 - 380 4431

□

Cartoon

Utrecht keurt nieuwe huurders

Utrecht - In de Utrechtse volksbuurt Geuzenwijk gaan de politie en de woningbouwverenigingen sinds een jaar de antecedenten na van nieuwe bewoners. Een speciale ballotagecommissie keurt alle nieuwe huurders die zich in de wijk willen vestigen. Huurders met criminele contacten krijgen geen woning. Op deze manier hopen politie en gemeente te voorkomen dat drugsdealers zich in de wijk vestigen. In Geuzenwijk (3500 inwoners) zijn de afgelopen tijd een aantal drugspanden gesloten. De vrees bestond dat de dealers via stromannen de panden terug probeerden te krijgen. De PvdA-fractie in de Utrechtse gemeenteraad is zo tevreden met de ballotage, dat zij voorstelt deze voor alle 'kwetsbare' wijken in te voeren. "Burgers moeten weer het gevoel krijgen dat de overheid hen beschermt tegen de komst van criminelen in hun straat", zegt fractievoorzitter Hans Spekman. "Nu hebben mensen nog vaak het gevoel dat de overheid het maar laat gebeuren." In de ballotagecommissie in Geuzenwijk zitten vertegenwoordigers van de woningbouwcorporatie, de politie en het opbouwwerk, maar geen bewoners. Volgens Spekman is niet bekend of er het afgelopen jaar al kandidaat-huurders zijn geweigerd. De ballotage geldt voor elke huurwoning die vrijkomt, niet alleen voor drugspanden die gesloten worden.

Het ballotagesysteem is wat de PvdA betreft nog niet de ultieme oplossing voor overlast van criminelen. "Ook tegen het verschijnsel van illegale bewoning door bijvoorbeeld onderhuur hebben we maatregelen nodig." (Trouw, 15-6-'98)

door Fenny Gerrits

Marokkaanse jongeren in Amsterdam West

Dit voorjaar werden we via de media bestookt met berichten over harde rellen in Amsterdam West, om precies te zijn Overtoomse Veld. De rellen waren op 23 april geïnitieerd door Marokkaanse jongeren en escaleerden tot een meer algemene confrontatie van de Marokkaanse bevolkingsgroep met het gezag. De politie in het stadsdeel reageerde prompt. Er werd een onderzoek ingesteld door het gemeentebestuur, dat werd uitgevoerd door het Crisis Onderzoek Team van de (Rijks)universiteit Leiden (hierna COT).

De politie in het district West streeft naar een intern en extern gecoördineerde aanpak. Bij het projectbureau Sociale Integratie Jeugd werd per half mei een functionaris voor 100% vrijgesteld om die coördinatie in de aanpak tot stand te brengen. Zijn naam is Ton Maijenburg en MO ging eens bij hem langs.

Op het politiebureau aan het Amsterdamse Surinameplein, waar Ton kantoor houdt praatte we iets uitgebreider over de rellen, 'wat moet je eraan doen' en 'wat is nou de oorzaak'.

MO: Waar bestaat jouw opdracht precies uit?

Ton: Het Projectbureau Sociale Integratie bestrijkt het hele district West, dat uit zes stadsdelen bestaat. Na de rellen van 23 april ben ik snel benoemd om herhaling te voorkomen. Mijn taak bestaat eruit om intern en extern te komen tot een gecoördineerde aanpak. Het verwijt van de buitenwacht, dat wil zeggen allerlei in de wijk opererende maatschappelijke instellingen is dat de politie een onbetrouwbare samenwerkingspartner is. Dat komt doordat politiemensen volgens andere roosters werken, veel onregel-

matigheid en nachtwerk, waardoor het moeilijk wordt om je aan afspraken te houden binnen kantooruren. Dat laatste kun je aanmerken als een verschil in de werkcultuur tussen de politie en andere organisaties. Dit 'tijdgebrek' op die momenten dat het wel gewenst is dat er een politiepersoon aanwezig is op de vergadering, moet worden ondervangen door iemand van de politie vrij te stellen om zijn werk in kantooruren te doen. Dat ben ik dus geworden. In de praktijk is het zo dat de politie een hoop problemen signaleert en mensen doorverwijst naar de hulpverlening. Tussen politie en hulpverlening bestaat een heldere rolverdeling. Vanaf nu wil de politie initiator in netwerkbouw zijn vanuit de politiele jeugdzorg. In dat netwerk moeten alle maatschappelijke organisaties die actief zijn in de wijk vertegenwoordigd zijn, zoals: welzijn, migrantenorganisaties, maatschappelijk werk, etc.

Er liggen gaten in het aanbod van jongerenwerk. Er zijn voorzieningen waar jongeren geen gebruik van willen maken, vanwege cruciale cultuurverschillen. Ook zijn er niet voldoende voorzieningen op het gebied van jongerenwerk. Het stadsdeel maakt beleid op welzijnsgebied en dus op het terrein van het jongerenwerk. De welzijnsorganisatie Impuls moet dit beleid uitvoeren, samen met migrantenorganisaties. Dit is echter niet goed gegaan. Er wordt op dit moment niet meer gepraat. Het conflict gaat waarschijnlijk over de verdeling van subsidiegeld in een bepaald gebied. Ook in het COT-rapport wordt dit feit vermeld.

MO: Zijn er nog meer aanwijsbare omstandigheden die wellicht kunnen hebben bijgedragen aan het ontstaan van de rellen?

Ton: De wijk Overtoomse Veld-Noord, met de Postjesweg en omgeving is zeer kinderrijk. Er zijn veel flats, die in carré-vorm zijn gebouwd met veel pleintjes ertussen en speelplaatsen. Er wonen veel Marokkanen. De politie is niet 'on speaking terms' met de jeugd, er bestaat spanning. Volgens allerlei cijfers zijn Marokkaanse jongeren zeer crimineel. Die beeldvorming kan niet worden weerlegd, maar wel gerelativeerd door het numerieke overwicht van Marokkaanse jongeren in de hele populatie wijkjongeren. Verder bestaat er nog een duidelijke tweedeling tussen meisjes en jongens.

Uit allerlei onderzoek blijkt dat sexualiteit onder de Marokkaanse jongeren een moeilijk te hanteren fenomeen is. Dit valt waarschijnlijk te wijten aan de opvoeding, die is niet bepaald vrijzinnig volgens onze normen. Ook schijnen zaken als homosexualiteit en pedofilie veelvuldig voor te komen onder Marokkaanse jongens. Het is bekend dat dat kan leiden tot een gedragsprobleem. In hoeverre zulke zaken een rol spelen in deze wijk kan ik niet zeggen. Ik baseer me voorlopig op een aantal onderzoeken die uitwijzen dat zulke problemen in de totale populatie van Marokkaanse jongens meer voorkomen dan in het algemeen.

Wat hier in de wijk wel merkbaar is, is dat Marokkaanse jongens erg veel tijd op straat doorbrengen. Er bestaat een harde kern van circa 25 jongeren die een groep meelopers om zich heen heeft verzameld. In heel Amsterdam West gaat het om ongeveer 200 harde kernen. De politie heeft onder invloed van de ordeproblemen en toenemende klachten een verscherpte handhaving ingevoerd. Geen zero-tolerance, maar wel een striktere houding, meer volgens het boekje. Waarschijnlijk heeft dit ook bijgedragen aan het ontstaan van de rellen. Als belangrijkste opdracht heb ik om intern een districtelijke visie op jongeren en jeugdzorg te ontwikkelen met mijn collega's. Extern zal ik moeten werken aan de herkenbaarheid en directheid van de politie, en het vermogen contact te houden met andere professionals in de wijk. Dit houdt in dat ik me na de zomer verder op de hoogte ga stellen van wat er precies in de wijk aanwezig is aan infrastructuur.

Opbouwwerk in Amsterdam West

Ton Heijdra

Naar aanleiding van het interview met een vertegenwoordiger van de politie in Amsterdam West, Ton Maijenburg, vroeg de redactie zich af of er ook opbouwwerk actief was in dit gebied. Na enig spuurwerk vonden we Ton Heijdra, van Eigenwijks (organisatie van samenwerkende bewoners in Slotervaart/Overtoomse Veld). Het wijkcentrum van Eigenwijks is gevestigd aan de Jacques Veltmanstraat en daar vond het volgende gesprek plaats. Dit gesprek werd bijgewoond door de nieuwe collega Ahmed Afkerin, een opbouwwerker van Marokkaanse afkomst.

MO: Kun je iets vertellen over de positie van het opbouwwerk in Amsterdam?

Ton Heijdra: Vroeger was Amsterdam bezaaid met wijkopbouworganen. Ongeveer tien jaar geleden werd Amsterdam opgesplitst in stadsdelen, waardoor ook de stedelijke koepel sneuvelde. Het opbouwwerk raakte meer en meer versplinterd, ook omdat er hiermee geen forum meer bestond voor stedelijke discussies. Inmiddels zijn we bezig met een aantal instanties weer opnieuw een dergelijk platform in het leven te roepen. Het plan bestaat om een eigen vereniging van Amsterdamse opbouwwerkeren op te richten (25 september 1995). Verder ambiëren we de oprichting van een Kenniscentrum, ja zo ongeveer als in Rotterdam. Dit initiatief wordt gedragen door wijkopbouwbesturen, de Hogeschool Amsterdam en het Amsterdams Steunpunt Wonen (ASW). Daarna moet de gemeente over de brug komen met subsidie, voor met name organisatorische ondersteuning. Doel van deze initiatieven is om het opbouwwerk weer een steviger, en duidelijker positie te geven in Amsterdam. We moeten nu nog te vaak uitleggen wat we precies doen, en waarom we het op die manier doen, etc.

In de Westelijke Tuinsteden bestaat niet zo'n lange traditie van opbouwwerk. Vroeger waren het zeer rustige wijken, een soort slaapwijken van Amsterdam. Maar in korte tijd is de samenstelling van de bevolking

ingrijpend veranderd. De oorspronkelijke bevolking trok naar de nieuwbouwwijk Nieuw-Sloten, met name allochtonen namen hun plaats in, vanwege de ruime huizen die hier staan. Dit alles voltrok zich zeer snel. Men had hier niet op geanticipeerd, achteraf heeft men wel gezocht naar een manier om deze mensen op te vangen. Toen is er een opbouwwerker aangesteld, ongeveer 4 en half jaar geleden.

We hebben een goedlopend buurtbeheer opgezet, met inmiddels 5 platformen waar welzijn, de politie, de bewoners, gemeenten en andere werkgroepen in samenwerken. MO: Kun je iets vertellen over dit samenleven van migranten en autochtonen?

Ton Heijdra: De vertegenwoordigers van de eerste generatie integreren niet erg, voor hen zijn de taal- en cultuurverschillen toch onoverbrugbaar. De jonge generatie beheerst het Nederlands veel beter en kan beter met het sociale uit de voeten.

Migrantengroepen blijven een eigenstandige categorie, met eigen organisaties. Het buurtbeheer kent een open structuur, er wordt flexibel geopereerd. Mensen zijn heel erg betrokken bij de buurt. Het conflict, dat heeft plaatsgevonden op 23 april, stelt in mijn ogen dan ook niet zoveel voor. Het legt wel de onderliggende processen bloot. Er is beweging. Die demonstratie van Marokkaanse organisaties op 2 mei, zie ik als een belangrijke stap om tot meer betrokkenheid van die groep te komen. De Marokkaanse organisaties hebben zelf het initiatief genomen tot de demonstratie, ze hebben het zelf georganiseerd. Ze hebben een aantal eisen gesteld en rechten opgeëist. Ik bekijk dit positief, het is een grote stap: Mensen willen iets en uiten dat. Geen apathie, maar discussie. En dit biedt kansen om deze groep meer te betrekken bij de wijk.

Nu is het Marokkaanse volksdeel ook goed georganiseerd, beter dan menige andere migrantengroep. Deze groepen stellen vragen en zoeken hun rol in het geheel. Ze willen ook hun eigen activiteiten organiseren, en gaan dus meer richting zelforganisatie. Inmiddels is er een situatie ontstaan waarin alle partijen moeten meedenken over de positie van die groepen in de buurt. Niemand kan zich eraan onttrekken.

MO: Wat vond je van de berichtgeving in de pers?

Ik denk dat de pers geen positieve invloed op het gebeuren heeft (gehad). Ik denk dat meerdere partijen het conflict 'nodig hadden' en dat de pers dus is gebruikt, maar dat is speculatie natuurlijk. In ieder geval is er naar aanleiding van de gebeurtenissen meer communicatie gekomen en is het besef dat er meer moet gebeuren doorgedrongen. De platformvergaderingen spelen hierbij een belangrijke rol.

Er is in het verleden veel bezuinigd op jongerenwerk. Daar is wel meer politie voor in de plaats gekomen, maar dat jongerenwerk is gewoon nodig. Er veel energie nodig, die moet worden geïnvesteerd in de begeleiding van jongeren.

Op 14 februari is er een bepalende conferentie gehouden, omdat toen al duidelijk was dat het al een tijdje uit de hand liep.

Deze conferentie over het Mondriaanplein was nodig om het gesprek te voeren over de situatie op het plein. Alles wat werd opgeknapt, werd onmiddellijk vernield. De conferentie was bedoeld om te komen tot een nieuwe aanpak. Deze conferentie was zeer geslaagd, mede omdat de migrantenorganisaties samen met Eigenwijks aan de voorbereiding hadden meegewerkt.

De migrantenorganisaties plukten de jongeren van de straat om mee te praten op de conferentie. Ze hadden zelfs een stuk geschreven over een mogelijk project voor buurtvaders, buurtmoeder en buurtjongeren.

Er waren tijdens de conferentie drie groepen: een groep met jongeren, waar met name het politiebeleid van Jerry Prins en het ontbreken van een ontmoetingsruimte aan de orde kwam. Een werkgroep ouderparticipatie, waar met name gesproken werd over opvoedingsprojecten en er was een werkgroep Inrichting en Beheer. Ondanks het succes van de conferentie, stuitte het vervolg al weer snel op problemen. De migrantenorganisaties waren van mening dat hun projecten weer werden overgenomen door de welzijnsorganisatie. In april kwamen de ongeregelheden.

Binnenkort vindt de tweede conferentie plaats.

MO: Kun je iets meer vertellen over de rol van de welzijnsorganisatie, Impuls?

Ton Heijdra: Impuls is een brede, gemengde welzijnsinstelling met circa 1.000 personeelsleden, die een groot werkgebied bedient dat 4 stadsdelen beslaat. De activiteiten die Impuls aanbiedt zijn velerlei, en variëren van kinderopvang tot ouderenzorg. Het is een goed geoliede machine die efficiënt moet werken om de doelstellingen te halen. In feite is door de problemen met de Marokkaanse migrantenorganisaties een soort confrontatie met een van hun doelgroepen ontstaan. Zoals ik al beschreef gedragen de migrantenorganisaties zich meer als zelforganisaties, net als 'gewone' bewonersorganisaties, en hun aspiraties botsen met wat Impuls te bieden heeft. Hier kan opbouwwerk uitkomst bieden om de

BOA Opgericht

Vrijdagmiddag 25 september is de Beroepsvereniging Opbouwwerk Amsterdam (BOA) opgericht. De feestelijke gebeurtenis vond plaats in de Oosterkerk aan de Wittenburgergracht. Wil van de Leur van het LCO vond het dan ook een heel toepasselijke plaats om deze boring ten doop te houden. Getuigen waren verder 22 Amsterdamse opbouwwerkers, de Directeur van het Amsterdams Steunpunt Wonen (ASW) Eef Meyerman, Nick Bolte van de Hogeschool van Amsterdam, afdeling Samenlevingsopbouw en de voorzitter van het Amsterdamse wijkenoverleg Dhr. Wim Knol.

Doelstellingen van de BOA zijn:

- * we willen het opbouwwerk weer zichtbaar maken in Amsterdam;
- * we willen onze expertise bundelen en aanscherpen,
- * we moeten de marktwerking met betrekking tot de leefbaarheid van buurt en wijk ter discussie stellen.

De activiteiten:

De vereniging wil een 'nieuwsbrief' uitgeven, met commentaar, roddels en wetenswaardigheden uit het werkveld als communicatiekanaal. Daarnaast vinden we het van belang om de kennis te bundelen van de partijen die zich manifesteren op het terrein van de samenlevingsopbouw. We achten het van belang om een Kenniscentrum Sociale Stimulering te bouwen in Amsterdam. Daartoe zijn we al de samenwerking aangegaan met het wijkenoverleg, het ASW en de Hogeschool van Amsterdam.

Gino Smit, tel. 020-6186377

Ietje de Wilde, tel. 020-7763002

Gerard van Craneburgh,
tel. 020-6628237.

relatie te verbeteren. Dat doen we ook, met name via het buurtbeheer.

In het buurtbeheer participeert ook de welzijnsinstelling en dat werkt goed. De jaarlijkse werkplannen worden onderling afgestemd. De opbouwwerker draagt er zorg voor dat suggesties van bewoners ook worden 'meegenomen'. Maar het buurtbeheer is groeiende, en er moet nog veel gebeuren om echt het hele gebied te laten participeren. Die confrontatie met de Marokkaanse organisaties biedt een handel om die groepen hechter te betrekken bij het buurtbeheer.

MO: Hoe groot is de opbouwwerk-inzet in dit

gebied?

Ton Heijdra: Momenteel zijn er drie opbouwwerkers die ieder 24 uur per week werken voor Slotervaart/Overtoomse Veld, dat ongeveer 40.000 inwoners heeft. Maar wij hoeven niet zo groot te zijn. Samenwerking is belangrijk. De structuur van ons buurtbeheer, dat is georganiseerd via flexibele platforms ondervindt veel waardering van betrokkenen. Maar de rollen van de verschillende partijen zijn nog niet uitgekristalliseerd. Dat proces is aan de gang. Wat bijvoorbeeld een verbetering zou zijn is als niet de politie maar het ouderenwerk een voorlichtingsavond organiseert over

beveiliging. De politie is een van de deskundige partijen in de buurt, net zoals woningcorporaties en de gemeente. Maar de 'smeerolie', dat wil zeggen de mobilisatiekracht zit bij het opbouw- en ander welzijnswerk.

Dank zij de platforms wordt er weer meer samengewerkt, en dat zal leiden tot heldere afbakeningen en taakverdelingen. Daarbij zullen nog wel meer confrontaties ontstaan, dat hoort erbij. Wij bekijken het procesmatig, en in die visie zijn conflicten nu eenmaal nodig om tot een heldere relatie te komen.

Vakconferentie Opbouwwerk '98:

Opbouwwerk op de begane grond terug van weg geweest

Vorig jaar stond de Vakconferentie opbouwwerk '97 in het teken van de (re)invasie van buurt en wijk door tal van van instanties en instellingen, die decennia eerder met graagte dat 'level' ontvluchten, dan wel er nooit eerder aandacht aan schonken. Die hernieuwde aandacht voor het 'territoir' werd geanalyseerd onder het relativerende motto 'the return of a pink elephant'.

En in samenhang daarmee werden ook tendensen in de beroepsuitoefening, de vakontwikkeling onder het vergrootglas gelegd. Vastgesteld werd dat de vakgenoten opbouwwerkers in het afgelopen decennium (om tal van redenen) toch wel erg in overleg- en netwerk-takkenbossen terecht gekomen waren, en dat een verfrissende opwaardering van de aandacht voor de 'core business' op stam- en wortel-niveau (roots!) subtiel uitgedrukt, geen kwaad kan.

In dat kader werd kritisch gekeken naar naar concepten als 'vraagsturing' en de burger als 'consument' en werden vraagtekens gesteld bij de alom waarneembare fixering van mensen, burgers als verlengstuk van (beleidsbepaalde) overheids- en welzijnsprojecten. De mensen, de burgers als initiator en als zelf-verantwoordelijke partner support geven - voor opbouwwerkers 'key-issue' bij uitstek - bleek in alle geleidelijkheid, maar toch, behoorlijk gemarginaliseerd geraakt.

En om aan die inzet een nieuwe impuls te geven, werd de suggestie gedaan de 'kleine co-operatie' als zelf-organisatie en rechtsvorm een kans te gunnen in het handelingsrepertoire van de opbouwwerker. Zouden daar geen kansen liggen om mensen, burgers als initiator, als zelf-verantwoordelijke en als partner betere kansen te bieden.

In zee met een 100-jarige co-operatie

In de achterliggende maanden hebben het Samenwerkingsverband Beroepsontwikkeling Opbouwwerk (SBO) en het Landelijk Centrum Opbouwwerk die optie uitgewerkt tot centraal thema voor de Vakconferentie Opbouwwerk '98. Niet omdat de 'co-op' alle samenlevingsopbouwvraagstukken op zal lossen (welke 'tool' zal

dat wel vermogen), maar omdat hierin wel een gerede kans ligt om in een veelheid van specifieke situaties en op tal van terreinen een burger-, een bewonersgebonden aanpak en verantwoordelijkheid tot 'hart van de zaak' te maken.

En vanuit die vaststelling werd het uiterst voor de hand liggend, contact op te nemen met de grootste - en ook nog jubilerende - co-operatie in Nederland, te weten de co-operatieve Rabobank. Deze stak (hoe kan het ook anders) bijzonder co-operatief in op het verzoek om samen de kleine co-operatie als 'tool' van zelf-organisatie goed onderbouwd tijdens de Vakconferentie Opbouwwerk '98 aan de orde te stellen.

Niet alleen als conferentie-onderwerp, maar ook verderop en aansluitend in de opbouwwerk-praxis.

Want niet alleen treden tijdens de vakconferentie drie experts van de Rabobank Nederland aan om achtereenvolgens (a) de historische en intrinsieke betekenis van de co-operatie, (b) de kleine co-operatie in de derde wereld, en (c) de 'community involvement-policy' van Rabo uit een te zetten. Er wordt ook door de voorzitter van de Raad van Beheer van de Rabobank Nederland, de heer Wim Meijer, een door Rabo & LCO vervaardigde 'how-to-do'-publicatie over de kleine co-operatie ten doop gehouden, die opbouwwerkers en bewonerskaders relevante aanpak-informatie biedt.

Dat boekwerkje komt niet alleen beschikbaar voor de conferentie-deelnemers, maar zal ook ruim verspreid worden onder de lokale en regionale Rabo-co-operaties in Nederland. En dat is belangrijk, omdat gegeven de decentrale opbouw van deze co-operatieve banken het 'community involvement-beleid', het bieden van expertise en donatie-medewerking op plaatselijk niveau bepaald wordt.

Met die op plaatselijk vervolg gerichte benadering voor ogen zal ook een aantal functionarissen van lokale Rabo-vestigingen als gast aan de Vakconferentie deelnemen. Met dit al biedt de Vakconferentie Opbouwwerk '98 een zowel zeer concrete opening voor een verfrissende 'zelforganisatie'-benade-ring, alsook (want Rabobank en opbouwwerk 'trouwen' niet met elkaar) een

stevige stimulans ten positieve om actief nieuwe denk- en werksporen te ontwikkelen.

Bijdrage Staatssecretaris Margo Vliegthart

De 'swing' naar het langs niet orthodoxe wegen weer creatief werken aan het 'hart van de zaak' krijgt een extra impuls door de toezegging van de nieuwe Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Margo Vliegthart om ook een bijdrage te leveren aan de Vakconferentie Opbouwwerk '98.

Over haar beleidsvoornemens inzake samenlevingsopbouw en de stimulering van 'creatief en verantwoordelijk van onderop' (ook in samenwerking met andere in dat verband belangrijke departementen) valt op dit moment nog weinig te zeggen. Wellicht biedt de Vakconferentie Opbouwwerk '98 daartoe een goed podium. Vast staat wel dat deze Staatssecretaris als volksvertegenwoordiger in de Tweede Kamer - ook in moeilijke tijden - consequent met grote inzet en kundigheid als 'waakhond' van het sociale domein, dit in de poot gehouden heeft.

Vast staat bovenal dat opbouwwerkers spannende en creatieve tijden te wachten staan: de Vakconferentie Opbouwwerk '98 zet daarvoor een aantal inspirerende luiken open.

□

Kiosk

door Jos van Meeuwen

De wijk naar de beurs?

"Ajax gaat naar de beurs, particulieren gaan naar de beurs, dus waarom zou een wijk niet naar de beurs gaan?"

Deze vraag stond centraal op het seminar dat het NIROV Netwerk Volkshuisvesting op 22 april organiseerde in het World Trade Center. Een verslag ervan is te vinden in het

Tijdschrift voor de Volkshuisvesting van juni 1998.

De inzet van het seminar was te bekijken of het mogelijk is om de opwaardering van probleemwijken te financieren door het uitgeven van aandelen. Om daar achter te komen speelden de deelnemers, onder de deskundige leiding van dagvoorzitter Arie van der Zwan, een beursspel met aandelen van de wijken Malburgen in Arnhem en Heechterp in Leeuwarden, die fungeerden als theoretische proeftuinen. De heer De Nekker van de Institutionele

Vastgoedbeleggers Nederland (IVBN) stond, in tegenstelling tot de heer Vermeulen van de Bank Nederlandse Gemeenten, niet op voorhand afwijzend tegenover het idee van een wijkfonds maar hij verbond er wel randvoorwaarden aan:

- * er moet een goede financiële visie zijn;
- * er moet een ontwikkelingsvisie zijn;
- * er moet een beheersvisie zijn;
- * er moet een consistente overheid zijn, waarmee betrouwbare volkshuisvestingsafspraken zijn te maken;
- * er moeten meerdere wijkfondsen zijn om in te beleggen, dit vanwege risicospreiding;
- * start met een beperkt aantal eigenaren.

De conclusie van Van der Zwan was dat het idee van 'de wijk naar de beurs' een kans moet krijgen, waarbij de overheid voorwaarden kan stellen, 'net zo veel en net zo streng tot een soort optimum is gevonden, zodat beleggers het nog net een interessante investering vinden'.

De herstructureringsmarkt

"De herstructureringsmarkt is in principe zeer interessant voor bouwondernemers."

Het Nederlands Verbond van Ondernemers in de Bouwnijverheid (NVOB) wijdde een brochure en een congres aan het thema

Herstructurering oude wijken, een kwestie van ontwikkelings-samenwerking. In **Renovatie & Onderhoud van juli-augustus 1998** legt Pieter de Mos uit, waarom de herstructureringsmarkt interessant is voor bouwondernemers. Terwijl de nieuwbouwmakende komende jaren sterk zal krimpen, is de herstructureringsmarkt groeiende. Het gaat om een half miljoen woningen in oude wijken, die moeten worden opgeknapt. Het gaat om een investering van vijftiengig miljard gulden in de komende tien jaar.

In hetzelfde blad bespreken Jos Goijaerts en Wim Habets het Intercity-overleg Particuliere Woningvoorraad, waarin zeven grote steden - Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag, Eindhoven, Groningen en Nijmegen - en de VNG samen zoeken naar nieuwe wegen voor duurzaam beheer van de particuliere woningvoorraad onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen': als er geen achter-

tanden ontstaan, hoeven ze ook niet te worden weg-gewerkt.

De auteurs beschrijven de trends in het gemeentelijk verbeterbeleid:

- * van subsidiebeleid naar beheersbeleid;
- * van subsidieverordening naar projectsubsidies;
- * monitoren: marktanalyse en effectmeting bepalen de inzet van de gemeente, dit in samenhang met een gebiedsgewijze aanpak;
- * van vooroorlogse naar naoorlogse voorraad;
- * van trekker naar coach;
- * naar een gedifferentieerde inzet van middelen.

Het resultaat van het Intercity-overleg is neergelegd in het boekje *Nieuwe Wegen*. Daarin wordt een pleidooi gehouden voor het verbeteren van het instrumentarium -een Algemene Woonkeur, het stimuleren van verenigingen van eigenaren, het aanschrijven huiseigenaren- en een betere samenwerking tussen de betrokken partijen.

Gebiedsgebonden politiezorg

"Bij gebiedsgebonden politiezorg krijgt de burger in een stadswijk of in een dorp weer een herkenbare en aanspreekbare politieagent in zijn directe woonomgeving terug. De inbedding van de politie in de lokale samenleving is een onmisbare voorwaarde om haar signalerende positie naar het bestuur waar te maken en om adequaat te kunnen inspelen op de problemen die zich voordoen." Ook de politie kiest voor een gebiedsgebonden aanpak. In het Tijdschrift voor de Politie

van juni 1998 gaat hoofdredacteur en korpschef Bert Poelert in op de brief aan de kabinet(s)informatie, waarin de voorzitters van het Korpsbeheerdersberaad, het Hoofdofficierenberaad en de Raad van Hoofddirecties namens de Nederlandse politie hun visie geven op de gewenste richting van het politiebeleid in de komende jaren.

Duurzame wijkvernieuwing

"Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs." (Commissie-Brundtland) In Rooilijn, tijdschrift voor wetenschap en beleid in de ruimtelijke ordening doet Klaas Hulshoff verslag van twee voorbeelden van geslaagde duurzame wijkvernieuwing in Rotterdam, in de wijken Blijdorp en Bergpolder volgens een methode die is ontwikkeld in het kader van het Interdepartementale Onderzoeksprogramma Duurzame Technologische Ontwikkeling (DTO) en waarin economische groei en duurzaamheid met elkaar gecombineerd worden. In het blad verder onder meer Paulus Huigen over de identiteitscrisis van het platteland als gevolg van de snelle veranderingen (Mist, mest en Mak), Sako Musterd over de invloed van globalisering en technologie op steden (Stad en stedelijkheid) en Mieke van der Spek en Dirk Ligtermoet over 'de reductie van mobiliteit door functievermenging in wijken: een ambitie en een succes?' (Functievermenging: kansen en bedreigingen voor het mobiliteitsbeleid).

Window on the Netherlands

Het Journal of Economic and Social Geography besteedt aandacht aan het ruimtelijk orderingsbeleid in Nederland.

Edwin van Uum beschrijft de Spatial Planning Scenarios for the Netherlands. Hugo Priemus belicht de Contradictions between Dutch Housing Policy and Spatial Planning.

De Compacte Stad

Steeds, "een documentaire uitgave van advies- en ingenieursbureau Arcadis Heidemij Advies voor het management en beleidsmedewerkers van gemeenten, samenwerkingsverbanden, provincies, waterschappen, (regionale directies van de) rijksoverheid, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars",

bespreekt de discussienotitie van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) Naar een complete stad -kiezen voor milieu en kwaliteit in het bestaand stedelijk gebied. Daarnaast besteedt het blad aandacht aan Arnhem 2015: de collectieve inspiratie van de hoofdstad van het oosten en Agrosector zet zichzelf op de kaart in metropolitane debat.

Openbaar Bestuur

"Dus overheid, kies niet voor de afspraak in eigen huis, kies voor de dialoog. Bestuurder, maak burgers duidelijk wat u wilt en leg de burger keuzemogelijkheden voor. Nog mooier is om helemaal geen keuzes te maken, maar die in samenspraak met de samenleving te doen." (Kees van der Malen).

Het tweede nummer van het nieuw kwartaaltijdschrift Openbaar Bestuur, onafhankelijk vakblad voor bestuurlijk Nederland, een uitgave van Samson, besteedt veel aandacht aan de worsteling van paars met de bestuurlijke vernieuwing. Het eerste kabinet-Kok zette in op daadkracht. De poldermodelformule $E = K \times A$ zegt, dat de effectiviteit van beleid (E) wordt bepaald door de kwaliteit (K) en de acceptatie (A) ervan. Volgens een ambtelijke notitie van Binnenlandse

Zaken is een van de belangrijkste bestuurlijke opgaven van de komende jaren dan ook het creëren van voldoende draagvlak voor het beleid. In de wetenschap dat de burgers steeds zwaardere eisen stellen aan de overheid en dat de beslissingen steeds complexer worden, wordt in **Openbaar Bestuur** in een zevental artikelen een lans gebroken voor interactief beleid als nieuwe bestuursstijl voor de rijksoverheid; het gaat om het betrekken van de burgers bij ontwikkeling en uitvoering van beleid, iets wat op gemeentelijk niveau inmiddels gemeengoed is.

Interactief beleid is meer dan 'u vraagt en wij draaien'. Bij de verdeling van de Schat van de Spaarnestad, zo'n twaalf miljoen gulden voor Haarlemse buurtprojecten in het kader van het grotestedenbeleid, bleek dat de burgers weliswaar wilden dat er naar hen geluisterd werd, maar tegelijk waardering hadden voor een bestuur dat staat voor zijn eigen visie.

De mogelijkheden en valkuilen van participatieve beleidsontwikkeling worden besproken door Igor Mayer, onderzoeker bij het Tilburgse Instituut voor Arbeidsvraagstukken (IVA). Openbaar Bestuur bevat verder onder meer artikelen over 'het postmoderne geloof in de autonome krachten van de technologie' naar aanleiding van een congres over 'de virtuele staat' op 14 mei jl, aan de KUB en de vraag in hoeverre ambtenaren de gevangenen zijn van computersystemen. Olof Koekebakker constateert dat de overheid faalt als 'regisseur van de openbare ruimte'. Volgens hem is 'de geografische organisatie van het openbaar bestuur' niet toegesneden op de komende bouwproductie en de grote infrastructuure projecten die op stapel staan. Koekebakker citeert uit **het rapport Ruimtelijke ontwikkelingspolitiek**, waarin de Wetenschappelijke Raad voor

het Regeringsbeleid (WRR) kritiek uitoefent op het ruimtelijk ordeningsbeleid: "De mobiliteit blijft sterk toenemen en de strijd om de ruimte wordt zo hevig dat het vertrouwde instrumentarium niet meer werkt. Afzonderlijke projecten -meestal op het gebied van de infrastructuur- eisen alle aandacht op, met als gevolg dat een brede afweging achterwege blijft". Ook verwijst hij naar het boekje **Groeten uit Zoetermeer**, waarin architecten, stedenbouwkundigen, landschapsarchitecten, planologen, sociaal-geografen en historici zich somber uitlaten over de stand van zaken in de stedenbouw.

Frank Hendrickx analyseert de 'moeilijk meetbare meerwaarde' van het grotestedenbeleid. Volgens hem heeft het succes van het grotestedenbeleid consequenties voor de bestuurlijke organisatie: de relatie tussen (centrum)stad en rand(gemeenten) en de positie van de provincie.

Bestuurlijke reorganisatie

"Het is de grootste opgaaf voor de bewindslieden in de komende jaren: zich een weg te banen door de lobbies die te zeer door politieke posities en te weinig door politieke idealen worden gevoed."

In Bestuurswetenschappen van april/mei 1998 geeft Wim Derksen zes algemene richtlijnen voor de volgens hem dringende noodzakelijke reorganisatie van het binnenlands bestuur, die volgens hem vooral instrumenteel dat wil zeggen gericht op het verbeteren van de verhoudingen tussen bestuurslichamen en -lagen:

* Het is de fundamentele taak van de overheid om maatschappelijke problemen op te lossen en een ankerplaats te bieden voor het maatschappelijk verkeer. Het is niet belangrijk welke eenheid binnen de overheid welke rol vervult. De overheid moet het binnenlands bestuur zodanig inrichten dat de burger optimaal wordt

bediend. Een grote lokale beleidsvrijheid is in het voordeel van de burger.

- * Bevelsrelaties passen niet meer in het tegenwoordig binnenlands bestuur. De sturing van decentrale overheden moet worden gemoderniseerd en de bestuurlijke verhoudingen tussen centrale en decentrale overheden moeten worden versterkt.
- * De kracht van het lokaal bestuur moet worden versterkt, ook financieel. Gemeenten moeten alle in staat zijn om zich te blijven ontwikkelen en zij moeten hun verantwoordelijkheden kunnen waarmaken, ook in hun relatie met nabuurgemeenten. Ruimtenood mag niet voorkomen.
- * De taak van de provincies ligt in de coördinatie tussen rijk en gemeenten en tussen gemeenten onderling. De provincies moeten meer mogelijkheden krijgen om conflicten tussen gemeenten te beslechten.
- * Een differentiatie van de bestuurlijke verhoudingen per regio is onvermijdelijk. Elke regio moet voor die bestuurlijke verhoudingen die het meeste bijdragen aan een vruchtbare regionale samenwerking.
- * Functioneel bestuur kan de democratisering van het bestuur ten goede komen, mits het algemeen bestuur (rijk, provincies en gemeenten) er op toezien, dat de structuur van het functioneel bestuur inderdaad aan die democratisering bijdraagt, en het algemeen bestuur ervoor waakt dat de relaties tussen het algemeen en functioneel bestuur helder zijn, zodat het functioneel bestuur waar nodig door het algemeen bestuur kan worden gestuurd.

Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit (MDW)

ESB van 11 juni 1998 staat geheel in het teken van de evaluatie van het MDW-beleid van het eerste kabinet-Kok, dat erop was gericht om de economie beter te laten func-

Seminar

'Beste buur gekozen'

Maandagmiddag 12 oktober

13.00-17.00 uur

Zaal Eenhoorn, Amersfoort

tioneren door het wegnemen van belastende en concurrentiebelemmerende regels. Als gevolg van dat beleid onderhandelen bijvoorbeeld taxigebruikers tegenwoordig met taxichauffeurs over de ritprijs. Aan de orde komen onder meer de theorie achter het MDW-beleid (Arnold Heertje), de stand van zaken in de Verenigde Staten, de bakermat van het neoliberalisme (R.K. Visser), de vraag of meer markt leidt tot meer welzijn (H.W. de Jong), de rol van de Nederlandse Mededingings Autoriteit (NMA), over consumentenwelzijn als 'mythe van de economie' (Frans van Waarden) en de kosten van de ondernemende overheid (René Goudriaan en Mark Lijesen).

Op 21 maart 1998 zijn in circa 60 gemeenten lokale verkiezingen van de 'beste buur' gehouden. Een gezamenlijk initiatief van woningcorporaties en Humanitas-afdelingen, gericht op het versterken van de leefbaarheid in buurten en wijken. Het gaat immers niet alleen om geld, bakstenen, asfalt en economische groei; 'zorg voor elkaar' is minstens even belangrijk voor de kwaliteit van wonen.

Op 21 mei 1998, Hemelvaartsdag en Nationale Burendag, is de beste buur van 1998 gekozen. Sonja Ivangean uit de Haagsche Transvaalwijk is in eerste instantie door haar eigen burens voorgedragen en uiteindelijk door een landelijke jury, onder voorzitterschap van minister Els Borst, uit 60 kandidaten tot 'beste buur van Nederland' gekozen.

Het project 'Nationale Burendag' kan om drie redenen een groot succes genoemd worden.

1. Bij de organisatie van de lokale verkiezingen hebben veel partijen elkaar gevonden. De productieve samenwerking tussen vrijwilligers van Humanitas en de medewerkers van de corporaties biedt een solide basis voor brede coalities van partijen, betrokken bij de leefbaarheid in de wijk.
2. De belangstelling van de bewoners was groot; in Nieuwegein bijvoorbeeld leverde één brief met een verzoek om kandidaten maar liefst 120 reacties op. Het thema leeft en er blijkt veel waardering te bestaan voor de vrijwillige inzet van bewoners.
3. Het project heeft veel aandacht van de pers getrokken. De Nationale Burendag bleek een prima middel om het begrip leefbaarheid op een positieve manier naar buiten te brengen.

Ook in 1999 wordt een landelijke Burendag georganiseerd. Het thema luidt deze keer 'Zorg en Wonen'. En ook nu ligt het ini-

tiatief bij de lokale partijen. Als de corporaties en de afdelingen Humanitas elkaar opnieuw weten te vinden, en zeker als zij daarbij nog andere partijen betrekken, kunnen er mooie dingen gebeuren. Zoals vorig jaar in Huizen, waar de hele straat een botertocht kreeg aangeboden, of in Eindhoven, waar de burgemeester de prijs uitreikte in een grote tent op de Markt. Purmerend vierde het 'grote bureneest' en in Spijkenisse is zelfs een 'burenlied' gecomponeerd.

En.....het kan nog beter. Om het succes van 1998 te evenaren (en zo mogelijk te verbeteren) organiseren Aedes en Humanitas het seminar 'de beste buur gekozen', ter informatie en inspiratie van de toekomstige organisatoren van de Nationale Burendag 1999.

Datum: maandagmiddag 12 oktober

Tijd: 13.00 tot 17.00 uur

Lokatie: Eenhoorn, Amersfoort

Deelnamekosten: F 150,- per persoon

Organisatie: Nestas communicatie i.o.v.

Humanitas en Aedes vereniging voor woningcorporaties.

Inlichtingen:

Liesbeth Ottens (0294) 49 43 55.

Trends in lokaal beleid

door Fenny Gerrits

Evenals vier jaar geleden presenteert MO/Samenlevingsopbouw nu ook weer de inhoud van de collegeprogramma's van een aantal steden in Nederland. De selectie is dezelfde, met dien verstande dat in een aantal gemeenten uit die groep vanwege herindeling geen verkiezingen hebben plaatsgevonden. Ook ontstaat er altijd een kleine uitval vanwege het niet tijdig (of helemaal niet) ontvangen van het beleidsstuk. De bedoeling van deze 'rijstebrijberg' van beleidsmaatregelen is om de lezer een naslagartikel te bezorgen aan de hand waarvan de ontwikkeling op bestuurlijk gebied in de eigen gemeente kan worden getoetst aan die in andere gemeenten. In het navolgende dossier vindt u de inhoud van 41 collegeprogramma's van gemeenten die in groepen zijn ingedeeld naar gemeentegroote.

De onderzoeksvelden zijn:

- * Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden
- * Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid
- * Volkshuisvesting & stadsvernieuwing
- * Werkgelegenheid
- * Milieu
- * Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing.

Zoals uit het vorige onderzoek bleek, hebben landelijk gedropte thema's of verplichte beleidsartikelen een grote invloed op het collegeprogramma. Vier jaar geleden waren dat met name ouderenbeleid, milieubeleid en werkloosheidsbestrijding. *)

In het bijzonder werd in het vorige onderzoek aandacht besteed aan de invloed van Sociale en Bestuurlijke Vernieuwing. Dit met het oog op de participatiemogelijkheden die hieruit zouden kunnen voortvloeien voor burgers. Daaruit bleek dat 'buurtbeheer' bij uitstek de concretisering is geworden van aanvankelijk als 'theoretisch' bestempelde sociale vernieuwingsstrevens. Ook 'wijkgericht werken' was in die tijd al in opkomst.

Behalve in de collegeprogramma's van Rotterdam en Oss kwamen we in de meerderheid van de beleidsstukken nagenoeg geen verwijzingen tegen naar 'opbouwwerk' of 'samenlevingsopbouw'. In de meeste gemeenten is de wijze waarop bij-

voorbeeld buurtbeheer of de wijkgerichte aanpak tot stand komt dus 'black box'. Dat wil zeggen dat men er geen belang aan hecht om de wijze waarop deze maatregelen worden uitgevoerd ter discussie te stellen. Daaruit volgt weer dat men wellicht weinig inzicht heeft in de voors en tegens van de verschillende manieren waarop men te werk kan gaan om een goed resultaat te behalen.

Vier jaar geleden kon MO constateren dat er nog veel te lobbyen viel voor de beroepsgroep op gemeentelijk niveau. En onlangs, in MO nr. 156, bleek uit een rondgang langs dertien grote steden dat zelfs in die steden het gemeentebestuur weinig tot geen besef heeft van de praktijk. Die steden, die speciale aandacht moeten geven aan de bestrijding van achterstanden in het kader van het Grote Stedenbeleid blijken af en toe ook de participatie van burgers slecht tot matig te organiseren. Knelpunten zijn de bemsing van de instellingen die participatie op poten moeten zetten en het tempo waarin uitkomsten uit dat wijkbeheer, besluiten, worden uitgevoerd, waardoor burgers afhaken. Op die manier breekt de gemeente zelf het werk van de bewonersondersteuners af.

Volgens velen zit het opbouwwerk weer 'in de lift'. Laten we eens kijken of dat ook uit de collegeprogramma's van 1998 blijkt of valt op te maken .... >

1998-2002

de college programma's

De Collegeprogramma's

Groep I

VOORBURG (39380 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Onderwijs en educatie) Het bestuur van het openbaar onderwijs wordt verzelfstandigd. Schoolverzuim wordt bestreden. Kwalitatief goed gymonderwijs (door vakkrachten) moet terug komen. (Sport) Fusies of andere samenwerkingsverbanden worden gestimuleerd vooral als zij leiden tot een efficiënt gebruik van de accommodaties. (Kunst en cultuur) Een eventuele verhoging van de subsidie voor de openbare bibliotheek in het jaar 2000 zal worden bezien. (WVG) Men wil parkeerkaart uit de WVG-gelden vergoeden. (Minima) Er wordt onderzoek verricht naar een passende financiering om de kwijtscheldingsnorm te verhogen naar 100% van de bijstandsnorm. (Sociaal-Culturele Dienstverlening) Kinderopvang wordt indien mogelijk uitgebreid. Buitenschoolse opvang wordt bevorderd, waar mogelijk geïntegreerd in het sociaal-culturele werk. (Ouderen) Gemeente, woningcorporaties en verzorgingstehuizen werken samen aan een project mantelzorg voor oudere inwoners. (Jeugd- en jongerenwerk) Meer aandacht voor jongeren activiteiten (12 tot 18 jaar) in de wijkcentra. De Speel In wordt structureel in ere hersteld. Het medegebruik van scholen voor buurt- en wijkactiviteiten wordt bevorderd.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Politie) In alle wijken keert de wijkagent terug. Het aantal toezichthouders wordt uitgebreid. De veiligheid bij de NS-stations wordt vergroot.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ouderen) De gemeente onderzoekt met de woningbouwcorporaties op welke wijze bestaande woningen geschikt gemaakt kunnen worden voor ouderen en gehandicapten. (Volkshuisvesting) Er moeten meer eensgezinskoopwoningen (vrije sector en andere prijsklassen) komen. Bij afbraak van gebouwen zal vervangende nieuwbouw in laagbouw moeten plaatsvinden. Het eigen woningbezit in de bestaande voorraad dient toe te nemen. De gemeente verleent medewerking aan het realiseren van jongerenhuisvesting. (Stadsvernieuwing) Middelen die vrijkomen door verkoop van huurwoningen

aan bewoners die dat willen kunnen worden aangewend voor woningverbetering en stedelijke vernieuwing.

Werkgelegenheid

(Economische aangelegenheden) Bedrijfsverzamelgebouwen als faciliteit voor startende ondernemers moeten behouden blijven en zo mogelijk worden uitgebreid. De gemeente besteedt veel aandacht aan de buurtwinkelcentra en geeft daarbij vooraf prioriteiten aan. In overleg met de ondernemers creëert de gemeente de voorwaarden voor een goed vestigingsklimaat. Daarbij staat maatwerk voorop. Milieu (Afvalstoffenbeheer) Onderzocht wordt of huis-aan-huis-inzameling van chemisch afval haalbaar is.

Sociale en Bestuurlijke vernieuwing

(Bestuur) In de relatie naar de burgers blijven openheid, duidelijkheid, korte lijnen en klantgerichtheid belangrijke aspecten van de kwaliteit die de gemeente nastreeft. Het college zal voorstellen doen over de aanpak van wijkgerichte ontwikkelingen die hieraan bijdragen en die binnen een jaar tot besluitvorming brengen.

Vervolg-concept: Wijkgerichte aanpak. Verkokeringsgraad. 30 items (vermeld met begrotingshoofdstuk). 14 pagina's.

VLISSINGEN (44552 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn en cultuur) Het ingezette beleid dat specifieke kwesties en niet algemene doelgroepen het vertrekpunt vormen wordt voortgezet. De noodzaak van apart omschreven beleid voor gehandicapten wordt nagegaan. Er wordt ingezet op goede voorwaarden om de opvang van kinderen tot 16 jaar te verbeteren en voor brede lagen van de bevolking ook in de toekomst te garanderen. Welzijnsprojecten gericht op participatie op het terrein van sport, beweging, cultuureducatie en andere recreatie worden bij voorkeur na of in overleg met reguliere verenigingen ontwikkeld. (Financiën) Het subsidiebeleid in de welzijns-

sfeer wordt onderzocht op doelmatigheid en doeltreffendheid. (Onderwijs en educatie) De rol van scholen in de wijken moet worden versterkt. Waar mogelijk dienen schoolgebouwen te worden benut voor culturele en maatschappelijke activiteiten voor diverse categorieën. In de gemeentelijke organisatie moet de kennis bij sociale zaken, welzijn en onderwijs ten dienste van het onderwijsachterstandenbeleid worden gebundeld en centraal aangestuurd. (Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk) Scholing en werkgelegenheidsprojecten zijn bij uitstek de middelen om uitstroom uit de bijstand te bevorderen. Dit krijgt voorrang.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Het accent blijft liggen op opknappen en schoonhouden van de wijken. Inwoners worden ook deze raadsperiode daarbij betrokken. De politie moet zichtbaar in de wijken aanwezig en bereikbaar zijn. Het werk van de toezichthouders wordt voortgezet en waar mogelijk in de wijken uitgebreid. (Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening) Bij de aanleg van voorzieningen en herinrichting van wijken wordt een controlelijst sociale veiligheid gebruikt.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening) Experimenten of projecten met sociale koopwoningen of omzetting van huurwoningen naar sociale koopwoningen worden gestimuleerd. Inkomsten uit projectontwikkeling of andere activiteiten (van de woningbouwcorporatie) dienen ingezet te worden voor de volkshuisvestingstaak. Prioriteit (in de stadsvernieuwing) ligt bij de naoorlogse woningvoorraad.

Werkgelegenheid

(Economische zaken) Ter versterking van het sociaal-economisch draagvlak is een gedifferentieerde werkgelegenheidsstructuur nodig. Actieve acquisitie en goede vestigingsvoorwaarden moeten vestiging en uitbreiding van bedrijven bevorderen. (Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk) Het budget voor de Wet Inschakeling Werkzoekenden wordt actief ingezet om

langdurig werklozen en werkloze schoolverlaters aan betaald werk te helpen.

Milieu

(Volksgezondheid en milieu) Het beleid blijft gericht op het zoveel mogelijk voorkomen van het ontstaan van afval, het scheiden aan de bron en de mogelijkheden van hergebruik.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Algemeen bestuur) Burgers worden actief betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid. De wijk aanpak blijft en wordt versterkt. Wijkbewoners moeten meer en meer de ruimte krijgen om te zorgen voor de eigen woonomgeving. De afweging van gemeentelijke kerntaken gaat door.

Vervolg-concepten: Wijk aanpak, herijking kerntaken.

Verkoeringsgraad: 9 hoofdstukken (12 pagina's).

TIEL (34944 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Wijkgericht werken) Daarnaast kan het noodzakelijk zijn buurten met sociale problemen extra aandacht te geven. Van die sociale problematiek kan sprake zijn als er een eenzijdig woningbestand is, lage opleiding en/of een laag inkomen, veel schoolkinderen uit achterstandssituaties en weinig mogelijkheden om zonder hulp iets aan de problemen te doen. Voor het in kaart brengen van die buurten is een sociale kaart van Tiel dringend gewenst. (Economische en sociale zaken) Het armoedebeleid wordt verder geïntensiveerd. Een redelijk vaste groep mensen heeft helaas een te lange afstand tot de arbeidsmarkt. Sociale activering van deze mensen is wenselijk en wordt gericht op maatschappelijke participatie.

(Onderwijs/zorg/welzijn/cultuur/sport) Beleidsmatig zal ervan een beschreven lokaal preventief jeugd- en jongerenbeleid sprake moeten zijn, waarbij er een sterke samenhang is met onderwijs, cultuur, sport en recreatie. In vervolg hierop dient er een plan van aanpak te komen, dat moet leiden tot een integrale benadering van de problematiek bij sommige jongeren. De relatie tussen onderwijs, beroepsoponderwijs en bedrijfsleven wordt versterkt. Met name de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij het beroepsoponderwijs dient bevestigd te worden en inhoud te krijgen.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Accenten worden gelegd op:

* meer zichtbaar toezicht, in welke vorm dan ook. Dat wil zeggen dat naast meer inzet (waar mogelijk) van politie en stadswachten gedacht kan worden aan buurtconciërges.

* sterke samenhang met andere beleidsterreinen, zoals welzijn, onderhoud van de ruimtelijke omgeving en de wijkgerichte aanpak annex wijkbeheer. Betrokkenheid van de inwoners is daarbij van wezenlijke betekenis.

* handhaving.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Wijkgericht werken) Om de kwaliteit van de woonomgeving te behouden, dan wel te verbeteren wordt overgegaan tot wijkgericht werken. Dit houdt in dat er van gemeentewege aandacht is voor de kwaliteit van de leefomgeving (onderhoud van de openbare ruimte, de kwaliteit van woningen, tegengaan van verloedering en stimuleren van initiatieven van bewoners).

(Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/milieu) Ten behoeve van de actualisering van het volkshuisvestingsplan zal een woningbehoefte-onderzoek plaatsvinden. Wij zullen pogingen ondernemen om de met ingang van 2005 aan Tiel toegedachte te bouwen woningaantallen (150 per jaar) te verhogen. Er wordt gestreefd naar een grotere tevredenheid bij de inwoners waar het gaat om het beheer van de openbare ruimte.

Werkgelegenheid

(Economische en sociale zaken) Er zal nadrukkelijk samenhang bestaan tussen de economische ontwikkelingen en de versterking van de sociale infrastructuur. Met het bedrijfsleven wordt nadrukkelijker overlegd over hun verantwoordelijkheid voor (groepen van) personen die op de arbeidsmarkt niet of nauwelijks aan de bak komen. Er worden experimenten gestart om met name jongeren en migranten aan het werk te helpen, eventueel met behoud van uitkering dan wel via het verlenen van subsidies. De afstemming tussen sociale zaken en werkgelegenheidsbeleid wordt versterkt.

Milieu

(Volkshuisvesting/ruimtelijke ordening/milieu) Het milieubeleid zal getoetst worden aan de hand van jaarlijks op te stellen werkplannen.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Het imago van Tiel) Naast het verbeteren van het functioneren van college, raad en organisatie zal ook het communiceren met de inwoners verbeterd worden. Naast communicatie, geïntieerd door de gemeente, dient er ook aandacht te zijn voor de wijze

waarop signalen van inwoners worden vertaald in het gemeentelijk handelen.

Vervolg-concepten: wijkgericht werken, communicatie, wijkbeheer.

Verkoeringsgraad: 9 hoofdstukken (5 pagina's).

ZEVENAAR (26976 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn) Waar mogelijk wordt budgetsubsidie ingevoerd. Hierdoor kan de gesubsidieerde organisatie of instelling zelfstandig een beleid ontplooiën en inspelen op nieuwe ontwikkelingen. De realisatie van een activiteitencentrum voor jongeren zal met kracht worden bevorderd. Een openbare ontmoetingsplek voor jongeren moet worden gerealiseerd liefst in directe verbinding met het activiteitencentrum voor jongeren. Er is een toenemend tekort aan vrijwilligers bij sport-, welzijns- en cultuurorganisaties. Om hierin te voorzien wordt een professioneel wervingsbeleid voor vrijwilligers ontwikkeld. (Inzet van banenpoolers en Melkert-banen wordt ook niet geschuwd.) (Sociale zorg) Het bestrijden van armoede is voortdurend een punt van aandacht bij nieuwe beleidsvoornemens en het uitvoeren van beleid. Het minima-beleid zal niet betuttelend zijn. Mensen die van voorzieningen op dit vlak gebruik maken hebben een maximale keuzevrijheid. (Volksgezondheid) De doelstellingen van de Regionale Patiënten/Consumenten Federatie op het gebied van belangenbehartiging, voorlichting en inspraak van gebruikers van de gezondheidszorg worden ondersteund. (Onderwijs) Verdergaande samenwerking tussen het openbaar basisonderwijs en het bijzonder basisonderwijs wordt gestimuleerd.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) De projecten en maatregelen uit het geldende veiligheidsplan worden ter hand genomen in relatie met het wijkbeheer. Buurtpreventie is daarvan een sprekend voorbeeld. Naast het preventiewerk door politie en toezichthouders is zichtbaar optreden, waarvan een normstellende en dus corrigerende werking uitgaat, noodzakelijk.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Volkshuisvesting) Voor het einde van het millennium zal de gemeente beschikken over een volkshuisvestingsplan. Aanpasbaar bouwen is een punt van aandacht, mensen moeten langer zelfstandig kunnen blijven wonen. (Ruimtelijke ordening) Vrijkomende terreinen binnen de bebouwde kom worden

niet vanzelfsprekend bestemd voor woningbouw. Gekeken zal worden naar hetgeen er in de wijk het meeste nodig is. De bewoners van de wijk worden bij de keuze betrokken.

Werkgelegenheid

(Economische zaken) Door vereenvoudiging van regelgeving moet bevordering van werkgelegenheid worden veiliggesteld. (Zie Welzijn, hierboven)

Milieu

(Milieu en Agrarische zaken) Het gemeentelijk milieubeleidsplan is gebaseerd op nationale en internationale afspraken. Het milieubeleid moet integraal en op samenhangende wijze worden uitgevoerd. De doelstellingen van Lokale Agenda 21 zijn daarbij richtinggevend. Actualisering van milieuvergunningen is noodzakelijk vanwege de strenger geworden landelijke normen. Er dienen meer frequente en afdoende controles op het naleven van de vergunningen te worden gehouden.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Algemeen bestuurlijke zaken) Belanghebbenden worden in een vroeg stadium betrokken bij plannen en voorstellen met een brede strekking, zodat daadwerkelijke corrigerende inspraak kan plaatsvinden. (Burger en bestuur) Tussen gemeente, politie en Stichting Netwerk (NB, stichting voor Sociaal-Cultureel (en opbouw-) Werk) wordt een samenwerkingsmodel ontwikkeld, waardoor alert en integraal op de veelzijdige beheersaangelegenheden en het veiligheidsbeleid in de woon- en leefomgeving in de wijken wordt ingespeeld. De afzonderlijke partners streven naar zelfsturing door daartoe uitgeruste bewonersgroepen. Debatten op buurt- en wijkniveau, beschikbaarheid van professioneel ondersteunend kader en beschikbaarheid van een budget voor op maat gesneden antwoorden op concrete behoeften, zijn daarbij instrumenten. De wijze van planvoorbereiding, -vaststelling en -uitvoering is gericht op het vergroten van de sociaal-maatschappelijke samenhang in de wijk. Vervolg-concepten: Wijkbeheer en wijkgericht werken. Verkokeringsgraad: 14 hoofdstukken (18 pagina's).

HEERENVEEN

(39351 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn) Aansluitend bij de hoofddoelstelling dat er geen groepen of mensen versto-

ken blijven van hetgeen wij in Heerenveen hebben, stelt de gemeente een gecoördineerd beleid voor jongeren in achterstandssituaties centraal; hierbij vindt een integrale aanpak vanuit diverse disciplines plaats. Maatschappelijk werk, Sociale Zaken, de GGD, de schoolbegeleidingsdienst, de politie, het welzijnswerk, de arbeidsvoorziening, de school en niet in de laatste plaats de ouders worden hierbij betrokken. Zoveel mogelijk wordt aangesloten bij het wijkgericht werken. Er vindt een heroriëntatie plaats op de doelen en organisatie van het sociaal cultureel werk. Bijzonder aandachtspunt is daarbij dat de gemeente het fysieke wijk- en dorpsbeheer wil verbreden met sociaal beheer. De sportfunctie van het stadiongebied wordt versterkt. Indien noodzakelijk wordt het poppodium Sfinx ondergebracht in het stadiongebied. (Onderwijs) In 1999 wordt een nieuwe bestuursvorm voor het openbaar basisonderwijs ingevoerd. De gemeente neemt initiatieven met het oog op het vormgeven aan de verlengde schooldag, om het onderwijsaanbod op pedagogisch en cultureel gebied te verbreden in relatie tot het te voeren sociaal beleid en achterstandsbeleid. In het op te stellen lokaal achterstandsplan wordt de samenhang tussen onderwijsbeleid en andere beleidsterreinen zoals het jeugdbeleid, het welzijnsbeleid en het sociaal beleid inzichtelijk gemaakt.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Woon- en leefomgeving) Het in gang gezette wijkbeheer wordt voortgezet met een wijk- en dorpsgerichte aanpak van het sociaal-cultureel werk, het jongerenwerk, alsmede het woningbeheer. Doel is het fysieke wijkbeheer uit te breiden met het sociale wijkbeheer. In nauw overleg met de nieuw gevormde politieafdeling wordt via een wijkgerichte werkwijze met vaste aanspreekpunten de beleving van de veiligheid versterkt. Na overleg met andere gemeenten waar de effecten van een zero-tolerance beleid bekend zijn, zal ook voor de gemeente Heerenveen een dergelijk beleid ingevoerd worden.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Woon- en leefomgeving) De gemeente zet zich in voor verbetering van de positie van de woonconsument. Met de woningbouwcorporaties worden afspraken gemaakt over een gedifferentieerd en goed gespreid aanbod van huurwoningen. Er wordt een begin gemaakt met het verlagen van de verkeersdruk in bestaande, oudere wijken.

Werkgelegenheid

(Werkgelegenheid) Het sociaal-economische en toeristisch-recreatief beleid is mede gericht op het creëren en handhaven van werkgelegenheid. De gemeente streeft een groei van 475 arbeidsplaatsen per jaar na. De gemeente heeft een werkgelegenheidsfonds en betreft hierbij het lokale bedrijfsleven zowel bestuurlijk als financieel. De voorspoedige ontwikkeling van een regionaal centrum voor startende ondernemers wordt voortgezet en zo mogelijk uitgebreid. In verband met de leefbaarheid van het platteland, het behoud van werkgelegenheid voor de agrarische sector en het versterken van de recreatief/toeristische mogelijkheden wordt actief steun verleend aan het ROM Project Zuidoost-Friesland. Onder regie van de gemeente worden de verschillende vormen van additionele arbeid (zoals WIW en WSW) aangestuurd. Jaarlijks wordt een beleidsplan sociale zaken opgesteld. In dit beleidsplan wordt een gezond evenwicht aangebracht tussen enerzijds arbeidsmarktgerichte maatregelen en anderzijds een actief anti-armoedebeleid. Voor uitkeringsgerechtigden krijgt vrijwilligerswerk officieel erkenning als werkervaring, relevant voor uitstroom naar de arbeidsmarkt.

Milieu

(Milieu en natuur) Centraal in het gemeentelijk beleid staat de bevordering van een duurzaam gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en versterking van natuur- en landschapswaarden. De gemeente maakt, daar waar dit meegenomen kan worden, nieuwe plannen en bestaande woonwijken zoveel mogelijk autoluw door invoering van 30-kilometer zones. De gemeente bevordert het fietsverkeer en het openbaar vervoer en dringt het autoverkeer terug.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Democratie) In de verdere ontwikkeling van Heerenveen zal de integriteit van het openbaar bestuur blijvend zijn betekenis hebben. Hiertoe zal een beroepscode worden opgesteld, waarin waarden en normen omtrent het publiek handelen worden neergelegd. In het kader van project- en wijkgericht samenwerken stelt de gemeente zich naar burgers en bedrijven op als regisseur van alle overheidsdiensten met heldere afbakening van rollen en bevoegdheden voor alle partijen. De gemeente evalueert de mate waarin alle betrokkenen zinvol kunnen participeren in de wijkverenigingen of het plaatselijk belang. Uitkomst van deze evaluatie is bepalend voor het al dan niet experimenteren met het overdragen van verantwoordelijkheden, taken en budget aan wijkverenigingen en plaatselijk belangen.

Samenlevingsopbouw

Ik wil een gratis proefnummer ontvangen

Naam:

Adres:

Tel.nr:

Antwoordkaart

men van criminaliteit en onveiligheid moet herkenbaar als een rode draad door het gemeentelijk beleid lopen, meer blauw op straat dient gerealiseerd te worden, niet alleen in het centrum maar ook in de woonwijken. Het project stadswachten wordt voortgezet en overwogen wordt of uitbreiding naar andere lokaties dan het stadscentrum mogelijk is. (Algemeen bestuur) De wijkgerichte politiezorg dient verbeterd te worden.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) Het eigen woningbezit voor minder draagkrachtigen wordt gestimuleerd.

Werkgelegenheid

Milieu

(Volksgezondheid) Milieuvriendelijk groenen straatonderhoud staat voorop. Er vindt een afweging plaats met betrekking tot toepassingsmogelijkheden en financiële consequenties van biologisch afbreekbare bestrijdingsmiddelen. Milieuvriendelijk gedrag wordt beloofd door bijvoorbeeld het invoeren van een gedifferentieerd tarief, bijvoorbeeld op het gebied van afval. (Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) Een beleid voor duurzame stedenbouw wordt ontwikkeld. Doorgegaan wordt op de weg van

de leefbaarheid te worden aangepakt, in overleg met de bewoners. De verdere ontwikkeling van wijkbeheer als stedelijk beleid en het bevorderen van wijkontwikkelingsplannen worden ter hand genomen. Gecoördineerd wijkbeheer moet leiden tot grotere verantwoordelijkheid en betrokkenheid van burgers. Het subsidiebeleid voor verenigingen op basis van vrijwilligerswerk wordt heroverwogen en op zijn doelmatigheid onderzocht. Dat geldt voor verenigingen op sociaal en cultureel gebied, alsmede voor sportverenigingen. Het vastgestelde beleid met betrekking tot de wijkaccommodaties biedt niet in alle wijken perspectief voor continuïteit en laagdrempelige toegang voor sociaal-culturele activiteiten. Herbezinning en heroverweging zijn hier op zijn plaats. Het jeugd- en jongerenbeleid wordt één van de speerpunten van welzijnsbeleid. De betrokkenheid van de Roermondse jongeren bij de plaatselijke politiek wordt vergroot door de Jongerenraad nieuw leven in te blazen. De raad ontwerpt gemeentelijk onderwijskansbeleid in samenhang met lokaal sociaal beleid. Relatie met preventief jeugdbeleid is een vereiste. Speelplaatsen en gymzalen bij scholen dienen ook buiten schooltijd voor de bevolking in de wijken toegankelijk te zijn (buurtfunctie van de school).

d door uit-
deel als
n lokale agen-

ting met
t college van
rdt verbe-
ers van wijken
spplannen
ile middelen
it dient in de
realisatie van
elijkheid
rtegenwoor-
al budget.
werken, wijk-
tken (4 pagi-

39 inw.)
gelegenheden
komende
acht te wor-
rheid in de
matiek van

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid (Werken aan veiligheid) Het sociale veiligheidsbeleid verdient bijzondere aandacht. Als eerste aanzet daartoe zullen buurtpreventieprojecten -over de gehele gemeente en in samenwerking met wijkbeheer- gestimuleerd worden, waarbij verplaatsing van problemen wordt voorkomen. Waar mogelijk dient druk te worden uitgeoefend om een grotere politiesterkte in Roermond te verkrijgen. De politie moet waar mogelijk en verantwoord één-persoons surveillance toepassen. Samenwerking met particuliere beveiligingsdiensten, onder andere bij het beveiligen van industrieterreinen ed., moet worden uitgebreid.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Werken aan de stad) De sociaal-economische scheefgroei van Roermond kan onder meer door gedifferentieerd bouwen worden gecorrigeerd, met de nadruk op de realisering van koopwoningen en vormen van maatschappelijk gebonden eigendom. De revitalisering van wijken zoals het Roermondse Veld en De Kemp/Kitskensberg, dient in samenwerking met corporaties en marktpartijen voortgezet te worden.

Werkgelegenheid

(Werken aan werk) Er komt een taskforce Deltaplan voor de werkloosheidsbestrijding. Met bedrijven worden convenanten afgesloten over het in dienst nemen van Roermondse werklozen. De gemeente streeft naar een verbeterde 'kleine wijk-economie' door wijkgerelateerde economische initiatieven en bedrijven kansen te bieden.

Milieu

(Werken aan de stad) Bijzondere aandacht hebben duurzaam bouwen en energiebeleid. Vanuit het principe dat de vervuiler betaalt wordt gestreefd naar de invoering van diftar.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Werken aan het bestuur) In de verordening zal de mogelijkheid om de commissies hoorzittingen te laten houden met maatschappelijke organisaties/belanghebbenden worden opgenomen. Belangrijke inspraak- en informatiebijeenkomsten worden voorgezeten door een onafhankelijke derde. Vervolg-concepten: Wijkgericht werken, wijkbeheer. Verkokeringsgraad: 5 hoofdstukken (21 pagina's).

niet vanzelfsprekend bestemd voor woningbouw. Gekeken zal worden naar hetgeen er in de wijk het meeste nodig is. De bewoners van de wijk worden bij de keuze betrokken.

Werkgelegenheid

(Economische zaken) Door vereenvoudiging van regelgeving moet bevordering van werkgelegenheid worden veiliggesteld. (Zie Welzijn, hierboven)

Milieu

(Milieu en Agrarische zaken) Het gemeentelijk milieubeleidsplan is gebaseerd op nationale en internationale afspraken. Het milieubeleid moet integraal en op samenhangende wijze worden uitgevoerd. De doelstellingen van Lokale Agenda 21 zijn daarbij richtinggevend. Actualisering van milieuvergunningen is noodzakelijk vanwege de strenger geworden landelijke normen. Er dienen meer frequente en afdoende controles op het naleven van de vergunningen te worden gehouden.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Algemeen bestuurlijke zaken) Belanghebbenden worden in een vroeg stadium betrokken bij plannen en voorstellen met een brede strekking, zodat daadwerkelijke corrigerende inspraak kan plaatsvinden. (Burger en bestuur) Tussen gemeente, politie en stichting Netwerk (NB. stichting voor Sociaal-Cultureel (en opbouw-) Werk) wordt een samenwerkingsmodel ontwikkeld, waardoor alert en integraal op de veelzijdige beheersaangelegenheden en het veiligheidsbeleid in de woon- en leefomgeving in de wijken wordt ingespeeld. De afzonderlijke partners streven naar zelfsturing door daartoe uitgeruste bewonersgroepen. Debatten op buurt- en wijkniveau, beschikbaarheid van professioneel ondersteunend kader en beschikbaarheid van een budget voor op maat gesneden antwoorden op concrete behoeften, zijn daarbij instrumenten. De wijze van planvoorbereiding, -vaststelling en -uitvoering is gericht op het vergroten van de sociaal-maatschappelijke samenhang in de wijk. Vervolg-concepten: Wijkbeheer en wijkgericht werken. Verkokeringsgraad: 14 hoofdstukken (18 pagina's).

HEERENVEEN

(39351 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn) Aansluitend bij de hoofddoelstelling dat er geen groepen of mensen versto-

ken blijven hebben, steund beleid situaties ce aanpak van Maatschap GGD, de stie, het wel de school e ouders wor mogelijk w richt werke plaats op d sociaal cult punt is daa wijk- en do sociaal beh diongebied kelijk word bracht in hi 1999 word het openb gemeente op het vord dag, om he gisch en cu relatie tot l achterstani lokaal acht hang tusse beleidsterreinen zoals het jeugdbeleid, het welzijnsbeleid en het sociaal beleid inzichtelijk gemaakt.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Woon- en leefomgeving) Het in gang gezette wijkbeheer wordt voortgezet met een wijk- en dorpsgerichte aanpak van het sociaal-cultureel werk, het jongerenwerk, alsmede het woningbeheer. Doel is het fysieke wijkbeheer uit te breiden met het sociale wijkbeheer. In nauw overleg met de nieuw gevormde politieafdeling wordt via een wijkgerichte werkwijze met vaste aanspreekpunten de beleving van de veiligheid versterkt. Na overleg met andere gemeenten waar de effecten van een zero-tolerance beleid bekend zijn, zal ook voor de gemeente Heerenveen een dergelijk beleid ingevoerd worden.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Woon- en leefomgeving) De gemeente zet zich in voor verbetering van de positie van de woonconsument. Met de woningbouwcorporaties worden afspraken gemaakt over een gedifferentieerd en goed gespreid aanbod van huurwoningen. Er wordt een begin gemaakt met het verlagen van de verkeersdruk in bestaande, oudere wijken.

MO-Samenlevingsopbouw
Artw. nr. 10740
2501 WB Den Haag

Geen
Foto

Milieu

(Milieu en natuur) Centraal in het gemeentelijk beleid staat de bevordering van een duurzaam gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en versterking van natuur- en landschapswaarden. De gemeente maakt, daar waar dit meegenomen kan worden, nieuwe plannen en bestaande woonwijken zoveel mogelijk autoluw door invoering van 30-kilometer zones. De gemeente bevordert het fietsverkeer en het openbaar vervoer en dringt het autoverkeer terug.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Democratie) In de verdere ontwikkeling van Heerenveen zal de integriteit van het openbaar bestuur blijvend zijn betekenis hebben. Hiertoe zal een beroepscode worden opgesteld, waarin waarden en normen omtrent het publiek handelen worden neergelegd. In het kader van project- en wijkgericht samenwerken stelt de gemeente zich naar burgers en bedrijven op als regisseur van alle overheidsdiensten met heldere afbakening van rollen en bevoegdheden voor alle partijen. De gemeente evalueert de mate waarin alle betrokkenen zinvol kunnen participeren in de wijkverenigingen of het plaatselijk belang. Uitkomst van deze evaluatie is bepalend voor het al dan niet experimenteren met het overdragen van verantwoordelijkheden, taken en budget aan wijkverenigingen en plaatselijk belangen.

Vervolg-concepten: Wijkgericht werken, wijkbeheer, democratie, overdracht budgetten.

Verkoeringsgraad: 7 hoofdstukken (14 pagina's, 7 pagina's bijlagen).

GOES (34500 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening) De gemeente voert een integraal jeugd- en jongerenbeleid, waarin het bevorderen van het toekomstperspectief van jongeren en het wegwerken van achterstanden centraal staat. Mensen, die al drie jaar of langer volledige kwijtschelding ontvangen, wordt geen aanslag meer opgelegd, tenzij hun situatie is gewijzigd. Het beleid cq. de voorzieningen voor doelgroepen (jongeren, etnische groepen, ouderen, gehandicapten, vrouwen, enz.) komen tot stand na overleg met die doelgroepen. Er zal een vrijwilligersbeleid worden ontwikkeld. (Volksgezondheid) Ruime aandacht zal worden besteed aan het schoonhouden van de openbare ruimte.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Het voorkomen van criminaliteit en onveiligheid moet herkenbaar als een rode draad door het gemeentelijk beleid lopen, meer blauw op straat dient gerealiseerd te worden, niet alleen in het centrum maar ook in de woonwijken. Het project stadswachten wordt voortgezet en overwogen wordt of uitbreiding naar andere lokaties dan het stadscentrum mogelijk is. (Algemeen bestuur) De wijkgerichte politiezorg dient verbeterd te worden.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) Het eigen woningbezit voor minder draagkrachtigen wordt gestimuleerd.

Werkgelegenheid

-

Milieu

(Volksgezondheid) Milieuvriendelijk groenen straatonderhoud staat voorop. Er vindt een afweging plaats met betrekking tot toepassingsmogelijkheden en financiële consequenties van biologisch afbreekbare bestrijdingsmiddelen. Milieuvriendelijk gedrag wordt beloofd door bijvoorbeeld het invoeren van een gedifferentieerd tarief, bijvoorbeeld op het gebied van afval. (Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) Een beleid voor duurzame stedenbouw wordt ontwikkeld. Doorgestaan wordt op de weg van

duurzaam bouwen, bijvoorbeeld door uitbouw van het convenant, eventueel als onderdeel van een op te stellen lokale agenda 21.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Algemeen bestuur) De voorlichting met betrekking tot besluiten van het college van B & W en de gemeenteraad wordt verbeterd. Met de vertegenwoordigers van wijken en dorpen worden wijk- en dorpsplannen geformuleerd waarvoor financiële middelen beschikbaar worden gesteld. Dit dient in de uitwerking te leiden tot decentralisatie van bevoegdheden en verantwoordelijkheden naar (gekozen) wijk- en dorpsvertegenwoordigers met een eigen structureel budget.

Vervolg-concepten: wijkgericht werken, wijkbudgetten.

Verkoeringsgraad: 9 hoofdstukken (4 pagina's).

ROERMOND (43939 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden (Werken met de burgers) In de komende collegeperiode dient veel aandacht te worden geschonken aan de leefbaarheid in de wijken. Per wijk dient de problematiek van de leefbaarheid te worden aangepakt, in overleg met de bewoners. De verdere ontwikkeling van wijkbeheer als stedelijk beleid en het bevorderen van wijkontwikkelingsplannen worden ter hand genomen. Gecoördineerd wijkbeheer moet leiden tot grotere verantwoordelijkheid en betrokkenheid van burgers. Het subsidiebeleid voor verenigingen op basis van vrijwilligerswerk wordt heroverwogen en op zijn doelmatigheid onderzocht. Dat geldt voor verenigingen op sociaal en cultureel gebied, alsmede voor sportverenigingen. Het vastgestelde beleid met betrekking tot de wijkaccommodaties biedt niet in alle wijken perspectief voor continuïteit en laagdrempelige toegang voor sociaal-culturele activiteiten. Herbezinning en heroverweging zijn hier op zijn plaats. Het jeugd- en jongerenbeleid wordt één van de speerpunten van welzijnsbeleid. De betrokkenheid van de Roermondse jongeren bij de plaatselijke politiek wordt vergroot door de Jongerenraad nieuw leven in te blazen. De raad ontwerpt gemeentelijk onderwijskansbeleid in samenhang met lokaal sociaal beleid. Relatie met preventief jeugdbeleid is een vereiste. Speelplaatsen en gymzalen bij scholen dienen ook buiten schooltijd voor de bevolking in de wijken toegankelijk te zijn (buurtfunctie van de school).

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Werken aan veiligheid) Het sociale veiligheidsbeleid verdient bijzondere aandacht. Als eerste aanzet daartoe zullen buurtpreventieprojecten -over de gehele gemeente en in samenwerking met wijkbeheer- gestimuleerd worden, waarbij verplaatsing van problemen wordt voorkomen. Waar mogelijk dient druk te worden uitgeoefend om een grotere politiesterkte in Roermond te verkrijgen. De politie moet waar mogelijk en verantwoord één-persoons surveillance toepassen. Samenwerking met particuliere beveiligingsdiensten, onder andere bij het beveiligen van industrieterreinen ed., moet worden uitgebreid.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Werken aan de stad) De sociaal-economische scheefgroei van Roermond kan onder meer door gedifferentieerd bouwen worden gecorrigeerd, met de nadruk op de realisering van koopwoningen en vormen van maatschappelijk gebonden eigendom. De revitalisering van wijken zoals het Roermondse Veld en De Kemp/Kitskensberg, dient in samenwerking met corporaties en marktpartijen voortgezet te worden.

Werkgelegenheid

(Werken aan werk) Er komt een taskforce Deltaplan voor de werkloosheidsbestrijding. Met bedrijven worden convenanten afgesloten over het in dienst nemen van Roermondse werklozen. De gemeente streeft naar een verbeterde 'kleine wijk-economie' door wijkgerelateerde economische initiatieven en bedrijven kansen te bieden.

Milieu

(Werken aan de stad) Bijzondere aandacht hebben duurzaam bouwen en energiebeleid. Vanuit het principe dat de vervuiler betaalt wordt gestreefd naar de invoering van dit tar.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Werken aan het bestuur) In de verordening zal de mogelijkheid om de commissies hoorzittingen te laten houden met maatschappelijke organisaties/belanghebbenden worden opgenomen. Belangrijke inspraak- en informatiebijeenkomsten worden voorgezeten door een onafhankelijke derde. Vervolg-concepten: Wijkgericht werken, wijkbeheer. Verkoeringsgraad: 5 hoofdstukken (21 pagina's).

KAMPEN (32418 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden

('Welzijn, Cultuur en recreatie' en 'Sociale voorzieningen en Maatschappelijk werk'). Er komt een coördinerend wethouder voor lokaal sociaal beleid. Deze zal tevens het jeugd- en jongerenbeleid coördineren. Ook wordt er een coördinerend wethouder voor ouderenbeleid aangewezen. Er komen extra middelen voor lokaal sociaal beleid. De gemeente zal lopende projecten op het gebied van het lokaal sociaal beleid in nauw overleg met belanghebbende instellingen bundelen tot een integrale aanpak en een integraal uitvoeringsprogramma. De gemeente bevordert de samenwerking tussen en eventueel integratie van verschillende welzijnsorganisaties en bevordert tevens een wijkgerichte aanpak van welzijnsproblemen gekoppeld aan het wijkbeheer. De hoogte van de gemeentelijke tarieven mag geen belemmering worden voor actieve sportbeoefening in verenigingsverband. (Algemeen bestuur) Onderzoek naar de mogelijkheden om budgetfinanciering van welzijns- en culturele instellingen in te zetten als beleids- en sturingsinstrument.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Na de bouw van een nieuw politiebureau zal de nachtelijke sluiting van het politiebureau dienen te worden heroverwogen. De gemeente zal samen met de politie, de bewoners en de winkeliers in een samenwerkingsproject de overlast in de binnenstad trachten te beteugelen. In het wijkbeheer zal extra aandacht worden besteed aan de sociale veiligheid. Er zal een onderzoek worden gedaan naar de oprichtingsmogelijkheden en het nuttig effect van een jeugd-brandweerkorps.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening, stadsvernieuwing en volkshuisvesting) Voor de binnenstad zal in nauwe samenwerking met bewoners, winkeliers, eigenaren en andere belangengroepen, een integraal ontwikkelings- en beheersplan worden voorbereid. Leefbaarheidsplannen voor de wijken Cellesbroek en Hanzewijk. (Verkeer, vervoer en waterstaat) In 1998 starten met het opstellen van een of meerder wijkgerichte beheersplannen als experimentele basis voor het definitief invoeren van wijkgericht beheer. De bestaande wijk-schouwen worden voortgezet.

Werkgelegenheid

(Industriebevordering en werkgelegenheid) De gemeente zal meer aandacht besteden aan de bestaande en nieuwe kleine bedrijven. In het acquisitiebeleid voor nieuwe

bedrijven zal het accent liggen op arbeidsintensieve bedrijven en bedrijven die zo min mogelijk het milieu belasten.

Milieu

(Ruimtelijke ordening, stadsvernieuwing en volkshuisvesting) Het gemeentelijk milieubeleid zal verder geïntegreerd worden in het ruimtelijk orderings- volkshuisvestings- economisch en stadsbeheerbeleid.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

Wijkgericht werken op gebied van welzijn en leefbaarheid. Vervolg-concepten: wijkgericht werken, wijkbeheer. Verkokeringsgraad: 9 hoofdstukken (11 pagina's).

DRONTEN (30917 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden (Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening) Kernbegrip: iedereen doet mee. Elementen daarbij: bevorderen sociale samenhang en integratie in wijk en buurt, vergroten individuele verantwoordelijkheid, stimuleren vrijwilligerswerk en extra zorg en aandacht voor kwetsbare(n) groepen.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Kernbegrip: handhaven openbare orde en bevorderen veiligheid. Elementen daarbij: buurt- en wijkbeheer door middel van gezamenlijke aanpak, verhogen van het veiligheidsgevoel, terugdringen van criminaliteit en vandalisme, een actief alcohol-, gok-, en drugsontmoedigingsbeleid.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) Kernbegrip: wonen met kwaliteit. Elementen daarbij: geleidelijke ontwikkeling, handhaven groene karakter, aandacht voor de oudere wijken, bouwen voor de vraag, structuurvisie Dronten 2020 als basis.

Werkgelegenheid

(Economische zaken) Kernbegrip: versterken bedrijvigheid. Elementen daarbij: acquisitiebeleid gericht op werkgelegenheid, divers aanbod van werkgelegenheid.

Milieu

(Volksgezondheid en milieu) Kernbegrip: gezonde en schone gemeente.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

(Algemeen bestuur) Kernbegrip: op een open wijze en in overleg besturen. Elementen daarbij: bevorderen van betrok-

kenheid en overleg, aanspreken van de burgers op hun verantwoordelijkheid, integraal beleid, snelle dienstverlening, burgergericht werken.

Vervolg-concepten: burgergericht werken, buurt- en wijkbeheer. Verkokeringsgraad: 9 hoofdstukken (6 pagina's).

HOOGVEEN

(46654 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden (Verhoging/handhaving van de leefbaarheid van de wijken & dorpen) Uitbreiding van het buurtbeheer. Integraal (technisch en sociaal) buurtbeheer is onder meer een middel om de sociale betrokkenheid te vergroten. Bekeken moet worden welke overheidsdiensten nog meer wijkgericht georganiseerd kunnen. Optimaal benutten van de mogelijkheden om het basisonderwijs in de dorpen in stand te houden. Een samenhangend onderwijs- en jeugd- & jongerenbeleid. Het gemeentebestuur dient het onderwijsbeleid en het jeugd- & jongerenbeleid te integreren en de jongeren(organisaties) zoveel mogelijk bij het lokale jongerenbeleid te betrekken. Belangrijk aandachtspunt in het lokaal onderwijsbeleid hoort het achterstandsbeleid te zijn. (Handhaving van voldoende zorg voor de mensen die deze om financiële en/of sociale redenen nodig hebben.) Kwijtschelding van gemeentelijke heffingen voor minima. Doelgroepenbeleid gericht op ouderen, gehandicapten en vrijwilligerswerk.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Verhoging/handhaving van de leefbaarheid van de wijken & dorpen) Bevorderen van de openbare orde & veiligheid. De mogelijkheden van de stadswachten optimaal gebruiken. De jeugdcriminaliteit vraagt zowel om een effectieve repressieve als preventieve aanpak. Voor de preventieve aanpak is o.a. een samenhangend onderwijs en jeugd- en jongerenbeleid nodig. Het gemeentebestuur dient een actief drugsbeleid te voeren.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Verhoging/handhaving van de leefbaarheid van de wijken & dorpen) In het volkshuisvestingsbeleid staan de wensen van de consument voorop. Aandachtspunten: tijdig betrekken van bewoners bij de planontwikkeling, stimuleren eigenwoningbezit, onder meer door bevordering van de verkoop van huurwoningen.

Werkgelegenheid

(Bevordering van een duurzame economische ontwikkeling & bestrijding van de werkloosheid) Behoud en versterking van de werkgelegenheid is het speerpunt van gemeentelijk beleid. De gemeentelijke inspanningen om bedrijven aan te trekken moeten mede bepaald worden door het gemeentelijk belang dat daarmee is gemoeid. Het creëren van banen voor langdurig werklozen weegt daarbij zwaar.

Milieu

De lokale agenda 21 is uitgangspunt van het gemeentelijk milieu-beleid.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

(Bevordering van een open en uitnodigend gemeentebestuur. Vergroten betrokkenheid en participatie burgers.) Basis is een open houding in combinatie met de voor de betreffende situatie beste keuze van informatie- en communicatie-middelen. Voor Hoogeveen betrekkelijk nieuwe instrumenten zijn enquetes, wijkgesprekken, burgerzaal-discussie-avonden en informatie-technologie.

Vervolg-concepten: wijkgesprekken, buurt-beheer.

Verkokingsgraad: 4 hoofdstukken (7 pagina's).

DELFIJL (30362 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden Een goede ruimtelijke spreiding van het basisonderwijs in de gemeente is noodzakelijk in verband met de leefbaarheid, met name in de kleinere kernen. Nu de bevolking van Delfzijl vergrijsd dienen voorzieningen voor ouderen een hoge prioriteit te krijgen.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Woon- en leefomgeving) De burgers hebben zelf ook een grote verantwoordelijkheid voor het veilig maken van onze gemeente. Prioriteit krijgt samenwerking met bewoners en andere maatschappelijke organisaties in de wijken waar de veiligheidsrisico's het grootst zijn.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Gemeenten in een veranderende omgeving) Voor de gemeente Delfzijl gelden specifiek in dit verband de terugloop van het aantal inwoners - en de daarmee gepaard gaande leegstand - en de verouderde aankleding van het centrum van de kern Delfzijl.

Doelen: de vernieuwing van het centrum van de kern Delfzijl, het project Kiezen en Delen, wegwerken achterstallig onderhoud wegen, bruggen en troitours. (Woon- en leefomgeving) Het college verbindt zich de besluitvorming over de 2e fase van het plan Kiezen en Delen te versnellen, waarbij tot de datum

van besluitvorming over deze fase geen afspraken worden gedaan over inhoudelijke aspecten van het plan, bijvoorbeeld het wel of niet slopen van bepaalde woningen, straten of wijken.

Werkgelegenheid

(Lokale economie) De gemeente stimuleert de werkgelegenheid. Het stimuleren en acquireren van het midden- en kleinbedrijf zal meer aandacht krijgen. De gemeente blijft een prominente rol spelen bij het bevorderen van gerichte werkgelegenheids- en werkervaringsprojecten.

Milieu

-

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

(Gemeente in een veranderende omgeving) De informatieoverdracht aan de burgers zal meer aandacht moeten krijgen. Het uitgangspunt blijft dat burgers meer zullen worden betrokken bij het beleid en bij het bestuur.

Vervolg-concepten: meer informatie-overdracht.

Verkokingsgraad: 8 hoofdstukken (4 pagina's).

Groep II

Enschede

Groningen

Dordrecht

Haarlem

ASSEN (54691 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden (Welzijn) Ouderen. De functie ouderen-adviseur wordt verder ontwikkeld en gestalte gegeven. Jongeren. Integraal jongerenbeleid wordt, samen met betrokken organisaties en instanties en jongeren, ontwikkeld, met als speerpunten: probleemjongeren, ontmoetingsplaatsen in de wijken, waarbij gestreefd wordt naar een bovenwijkse ontmoetingsplaats voor jongeren. Allochtonen. Beleid gericht op integratie.

De maatschappelijke positie van kwetsbare groepen moet worden verbeterd, met specifieke aandacht voor verslavingsbeleid en goede opvang van dak- en thuislozen. (Onderwijs) Extra aandacht wordt besteed aan de aanpak van het onderwijsachters-tandsbeleid en de vroegtijdige signalering. Een experiment met een Zomerschool om kinderen in achterstandssituaties een combinatie van vakantie- en schoolactiviteiten te geven, wordt gestart. (Sociaal beleid) Voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid wordt samenwerking met het water- en zuiveringschap nagestreefd.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Algemeen, Bestuur, Openbare veiligheid) Het integraal veiligheidsbeleid zal worden voortgezet en geïntensiveerd. De inzet van toezichthouders, onder meer stadswachten (vrijwillige politie) zal worden uitgebreid. (Wijkbeleid, Onderhoud grijs en groen, Milieu) Veiligheidsprojecten in de wijk (sociale veiligheid, terugdringen van de (kleine) criminaliteit zullen worden gestimuleerd, waarbij intensieve samenwerking tussen wijkorganisaties, gemeente en politie moet plaats vinden. De deskundigheid van de vrijwilligers in de wijk zal worden bevorderd.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting) Voor de stadsvernieuwing zullen extra middelen ter beschikking worden gesteld. Binnen de middelen voor stadsvernieuwing zal een budget worden geïmporteerd als fonds voor stadsaanleg. De rol van welstand zal meer dan voorheen gericht moeten zijn op advisering van de burger naast

de beoordeling van ingediende bouwvragen. Burgers zullen bij de ontwikkeling van grote gemeentelijke bouwprojecten worden betrokken. (Wijkbeleid, Onderhoud grijs en groen, Milieu) Het wijkbeleid zal worden uitgebreid en versterkt door middel van het betrekken van bewoners bij hun omgeving door zelfwerkzaamheid te ondersteunen en gezamenlijke buurtacties te stimuleren.

Werkgelegenheid

(Werk, Economie, Gastvrije stad) De mogelijkheden van de Wet Inschakeling Werkzoekenden worden optimaal benut. De loketfunctie voor mensen zonder werk zal worden uitgebreid. Het werkgelegenheidsbeleid wordt krachtig aangepakt. Met (onderdelen van) het bedrijfsleven zullen convenanten worden afgesloten om doorstroming te verbeteren. De gemeente zal actieve medewerking verlenen aan de begeleiding van startende bedrijven.

Milieu

(Wijkbeleid, Onderhoud grijs en groen, Milieu) Uitvoering van nieuw milieubeleid wordt ter hand genomen en, waar mogelijk, geïntegreerd in het totale gemeentelijke beleid.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

Uitgangspunt is dat burgers in het voortraject optimaal moeten worden betrokken bij de gemeentelijke besluitvorming, waarbij vooraf duidelijkheid over de (financiële) kaders wordt gegeven. Er zal een 'Protocol begrijpelijke taal' worden opgesteld en gehanteerd. De klachtenbehandeling wordt, waar nodig, versneld en de registratie ervan wordt verbeterd.

Vervolg-concepten: wijkbeleid, begrijpelijke taal.

Verkoeringsgraad: 11 hoofdstukken (8 pagina's).

HOORN (62313 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden

(Onderwijs, welzijn, voorzieningen en sport) Citaat: "Een particulier probleem is niet langer een privé probleem als er duidelijke bovenpersoonlijke oorzaken en sociale processen voor haar ontstaan zijn aan te wijzen. Helaas was deze kennis in het vergeetboek geraakt toen het rijk in de jaren tachtig ingrijpend in het welzijnswerk bezuinigde. Hoorn was één van de weinige gemeenten die daar toen niet in is meegegaan." Het welzijnswerk heeft een belangrijke functie in de samenlevingsopbouw. Om die reden dient, over Hoorn gespreid, een voldoende

aantal wijkcentra te zijn, van waaruit een breed pakket aan voorzieningen wordt aangeboden. Als gemeente willen wij de door ons gewenste beleidsinzet van de door ons gesubsidieerde instellingen nadrukkelijker formuleren. Er komt meer aandacht voor een samenhangend jeugd- en jongerenbeleid. Het aanbod van activiteiten voor jongeren (sportactiviteiten en club- en buurtwerk) dient te worden vergroot. Ouderen dienen zo lang mogelijk zelfstandig te blijven. Mantelzorg, dat is zorg van familie, kennissen of vrienden, is van wezenlijk belang. De wachtlijsten voor opname van ouderen in het verpleeghuis moeten verdwijnen. (Leefklimaat) Bewoners zullen meer zeggenschap krijgen over het beheer en de inrichting van hun wijk of buurt. Voor de gemeente zijn de bewoners de belangrijkste deskundigen als het om de woonomgeving gaat. De samenwerking tussen gemeente, verhuurders, overlegorganen van bewoners krijgt gestalte in jaarlijks per wijk op te stellen wijkplannen, de instelling van wijkservice teams (additionele werkgelegenheid en mogelijke inzet DSW) en wijkbudgetten.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Leefklimaat) Actief preventiebeleid met betrekking tot openbare orde en veiligheid. Aandacht voor onveilige plekken, actualisering lijst. Versterking ambtelijke coördinatie openbare orde. Overleg driehoek met betrekking lik-op-stuk-beleid. Extra inzet politie in de weekendavonden in de binnenstad. Onderzoek naar mogelijkheden inzet taxibusjes tijdens avond/nacht weekend. Voortzetting en uitbreiding inbraakpreventieproject.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening, infrastructuur, verkeer en vervoer, volkshuisvesting, binnenstad) In overleg met Woningstichting bevorderen van de doorstroming. Overleg met projectontwikkelaars over toewijzing nieuwbouw. Overleg met de Woningstichting over overname particulier bezit. Een krachtig architectuurbeleid. Aandacht voor geluidsoverlast in woningbouwplannen. Bouw van seniorenwoningen. Overleg met instellingen over bouw van meer woonzorgprojecten. De gemeente blijft -onder meer in het kader van prestatieafspraken- nauw betrokken bij het beleid van de Woningstichting. Het projectmatig aanpakken van wonen boven winkels in de Binnenstad.

Werkgelegenheid

(Economie, toerisme en recreatie, sociale zaken en werkgelegenheid) Aantrekken contacten met het bedrijfsleven. Bevordering krachtig werkgelegenheidsbeleid, met name

gericht op de 'onderkant van de arbeidsmarkt'. Onderzoek naar mogelijkheid van een tweede starterscentrum. Uitbreiding bedrijfsterrainen. Inventarisatie nieuwe toeristische voorzieningen. Het uitstroombelied van de GSD wordt geïntensiveerd. Meer overheidsopdrachten voor DSW.

Milieu

(Leefklimaat) Betere afstemming milieuprocedures. Uitbreiding project ecologische oevers. Realisering milieu-educatief centrum en kinderboerderij in Blokweer. Bevorderen van het gebruik van het openbaar vervoer in de gemeentedienst.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

(Bestuur) Wij willen de komende periode langs een aantal wegen extra aandacht besteden aan de communicatie met de burger. Onder meer door: het betrekken van belanghebbenden bij het ontwikkelen van beleid vanaf het eerste begin, participatie van bewoners in buurtbeheerprojecten. Voorts zal worden bekeken of de betrokkenheid van bewoners bij het wel en wee van hun wijk kan worden vergroot door meer budgetten voor wijk- en buurtbeheer beschikbaar te stellen, zo mogelijk te zamen met budgetten van beheerders van woningen, en de aanwending daarvan te delegeren aan overlegorganen van bewoners en gemeente(werken). Vervolg-concepten: meer communicatie, buurtbeheer, overdracht budgetten. Verkoeringsgraad: 8 hoofdstukken (37 pagina's).

ALKMAAR (93052 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden

(Welzijn en emancipatie) Citaat: "Door bezuinigingen in de jaren tachtig kon onvoldoende worden ingespeeld op de ontwikkeling van achterstanden bij groepen in de samenleving. Het welzijnsbeleid in Alkmaar is toe aan een proces van versterking, verbetering en uitbreiding. Actiepunten zijn onder meer: Onderzoek positie oudere migranten, emancipatie-effecttoets op beleid, Huisbezoek alleenstaande ouderen, voorzieningen jeugd en jongeren: het creëren van nieuwe voorzieningen voor jongeren en het bevorderen van de betrokkenheid via de Jongerenraad en het wijkgericht samenwerken. Het college zal in deze periode een masterplan presenteren waarin buurthuizen en wijkcentra worden omgevormd tot informatie- en ontmoetingscentra in de wijk. (Wijkgericht samenwerken) De uitbouw van wijkgericht samenwerken heeft een hoge prioriteit. Actiepunten: Wijkperspectieven

voor Overdie en De Mare, stimulering Wijkplatforms, Meerjarenafspraken met professionele organisaties en bewonersorganisaties, experimenten met wijkbudgetten.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Veiligheid) Het college kiest voor een preventief veiligheidsbeleid. Actiepunten: Uitbreiding bevoegdheden toezichhouders, Politie in de wijk. Het college juicht het beleid toe waarmee de politie aansluit op het wijkgericht samenwerken, Versterking brandweer, handhaving van het beleid coffeshops.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Volkshuisvesting) Kwalitatief goede en betaalbare woonruimten in een leefbare omgeving behoren tot de doelstellingen van het college van Alkmaar. Actiepunten: Herstructurering van de woningvoorraad, Duurzaam en aanpasbaar bouwen, Bevorderen doorstroom, Bestrijding woonlasten (hoe?), woonfunctie binnenstad versterken.

Werkgelegenheid

(Economie en werkgelegenheid) Actiepunten: Bestaande bedrijven goede ontwikkelingskansen bieden in verband met de werkgelegenheid, voorrang aan arbiëds-intensieve bedrijven (via een korting op de grondprijs), Actief werkgelegenheidsbeleid (300 langdurig werklozen aan het werk helpen), Volwasseneneducatie; met het oog op de vergroting van de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt.

Milieu

(Milieu en energie) Milieubeleid is meer dan het terugdringen van milieuverontreiniging. Actiepunten: Integrale milieuzorg, Milieueducatiecentrum voor jongeren, Afvalstoffenheffing naar gewicht.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

(Bestuur van de stad) Meer communicatie met de burgers in verband met de lagere opkomst bij de verkiezingen via: Stadsconferentie, periodiek overleg met bewonersorganisaties, een digitaal overheidsloket, eventueel een raadplegend referendum. Vervolg-concepten: wijkgericht werken. Verkokeringsgraad: 18 hoofdstukken (33 pagina's incl. bijlagen).

GOUDA (71472 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden

(Welzijn en zorg) Meer dan tot dusver moet het beleid gaan bijdragen aan het integrale

achterstandsbeleid. In de komende periode wordt geïnvesteerd in een revitalisering van het welzijnswerk. De investering bestaat uit het versterken van de basisvoorzieningen in de wijken, uit een wezenlijke bijdrage aan het integraal veiligheidsbeleid en uit extra investeringen in de kinderopvang. Doelgroepenbeleid blijft in stand naast het integrale beleid: ouderenbeleid, gehandicaptenbeleid, jongerenbeleid (ook gericht op Marokkaanse jongeren), allochtonenbeleid.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Openbare orde en integrale veiligheid) Er komt een integraal veiligheidsbeleid. Het beleid zal niet alleen worden gekenmerkt door een zogenaamde repressieve component, maar ook door een samenhangende, op preventie gerichte aanpak. Burgers worden gestimuleerd daarin actief een bijdrage te leveren. De toezichtfunctie in het openbaar gebied wordt versterkt en geïntensiveerd door de activiteiten van toezichhouders, huismeesters, parkeerwachters, politie en andere met toezicht en controle belaste functionarissen beter op elkaar af te stemmen.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, stadsvernieuwing en monumentenzorg) Nu het rijk overgaat van stadsvernieuwingbeleid op herstructureringsbeleid, zal plaatselijk eerst een start notitie worden opgesteld. Naast een inventarisatie van de betrokken buurten en wijken zal worden aangegeven op welke wijze bewoners van het begin af aan bij de planontwikkeling worden betrokken. In dit proces zal ook een belangrijke rol zijn voor de Goudse corporaties.

Werkgelegenheid

(Economische en sociale zaken en werkgelegenheid) Bestrijding van langdurige werkloosheid van jong tot oud heeft prioriteit in het werkgelegenheidsbeleid. De mogelijkheden van de WIW zullen daartoe worden benut. Beter kinderopvang voor alleenstaande ouders op bijstandsniveau wordt gerealiseerd.

Milieu

(Milieu) Deelname aan het Klimaatverbond en Lokale Agenda 21. In het afvalbeleid blijft de aandacht onverminderd uitgaan naar het terugdringen van de hoeveelheid afval en beter afvalscheiding.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

(Democratie en bestuur) De participatie van burgers op wijkniveau wordt verbreed en verdiept door middel van de actieve wijk-

aanpak. Burgers worden in een vroeg stadium van beleidsvoorbereiding betrokken. De 'ombudsfunctie' krijgt een nieuwe vorm die breed wordt bekend gemaakt. Vervolg-concepten: wijkgericht werken. Verkokeringsgraad: 10 hoofdstukken (15 pagina's).

HILVERSUM (82603 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden

(Welzijn) Er wordt een nieuwe strategische, inhoudelijke visie op welzijn ontwikkeld. Het huidige voorzieningenniveau wordt zoveel mogelijk gehandhaafd. Er wordt een compleet accommodatiebeleid ontwikkeld. Structurele communicatie met ouderen en jongeren is belangrijk. Het sportbeleid zal erop gericht zijn zoveel mogelijk jongeren aan sportbeoefening te laten deelnemen.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Meer en beter overleg tussen burgemeester en raad. Beperking van het aantal coffeshops.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Volkshuisvesting) Er worden maatregelen getroffen om de mogelijkheden van jongerenhuisvesting te vergroten. 35% van de vrijkomende woningen zal worden toegewezen aan starters tot en met 29 jaar. Er wordt gestreefd naar een verhouding 50-50 huur voor het totale woningbestand. Doorstroming wordt bevorderd.

Werkgelegenheid

(Werkgelegenheid) Als onderdeel van het werkgelegenheidsbeleid zullen onderhandelingen met o.a. het NOB worden geopend om te komen tot jeugdplanenplannen in de mediasector. Er worden convenanten gesloten met het bedrijfsleven. Kinderopvang wordt gestimuleerd.

Milieu

(Milieu) Het beleid om Hilversum het aanzien van tuinstad terug te geven zal worden voortgezet en waar nodig worden versterkt. Krachtig zal worden opgetreden tegen milieudelicten en -criminaliteit; met name zal controle worden gericht op overtredingen door zgn. 'zware' bedrijven.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

(Relatie burger-overheid) Speciale aandacht wordt besteed aan het experimenteren met nieuwe vormen van communicatie. Een jaarlijks stadsdebat. Het proces van Buurt en Beheer is van groot belang voor de relatie tussen burger en overheid. In de komende

periode zal worden geëxperimenteerd met verschillende vormen van samenspraak met de bewoners in de buurten en wijken. In de begroting 1999 zal zichtbaar worden gemaakt welke gelden binnen de onderscheiden gemeentelijke budgetten via buurt en beheer kunnen worden ingezet.

Vervolg-concepten: communicatie, buurtgerichte inspraak.

Verkoeringsgraad: 14 hoofdstukken (12 pagina's).

OSS (62872 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke Aangelegenheden

(Cultuur, sport en recreatie) Sportstimulering blijft prioriteit houden. (Jeugd en jongeren) De prioriteit voor het jeugd- en jongerenwerk wordt voortgezet. In alle wijkaccommodaties dient voldoende ruimte te worden geboden voor activiteiten van jongeren. (Onderwijs en educatie) Gestreefd wordt naar de uitvoering van het idee van de Brede School. Daarin wordt samengewerkt door instellingen en verenigingen die zich bezig houden met onder andere onderwijs, voor- en naschoolse opvang, gezondheidszorg, opvoeding, buurtwerk en sport. (Sociale zaken en zorg) Sociaal, cultureel, educatief en maatschappelijk werk; de instellingen die op dit terrein werkzaam zijn worden kritisch doorgelicht. Hetzelfde geldt voor de betrokken sectoren in het gemeentehuis. Doelgroepen: ouderen, jongeren en minderheden.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale Veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) In de samenwerkingsperiode wordt gestreefd naar het in vaste dienst nemen van minimaal 5 doch liefst 10 toezichthouders. Gekozen wordt voor een integrale aanpak van vandalisme door politie, toezichthouders, jongerenwerkers en gemeente. Voor het voorkomen en de bestrijding van overlast van vandalisme en druggebruik is meer inzet nodig in de avonduren bij scholen en in de buurt. Het streven is om de bestaande koffiehops te verplaatsen.

Volkshuisvesting/Stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) Wijk- en buurtbeheer: uitgangspunt is dat de uitvoering van projecten zo dicht mogelijk bij de mensen plaatsvindt. Dat wil zeggen straatplannen op straatniveau, buurtplannen op buurtniveau en wijkplannen op wijkniveau, voorbereiding en uitvoering vindt plaats in goed overleg met de Wijk-Beheer-overleggen. Bij nieuwbouw is het behalen van het keurmerk veilig wonen een voorwaarde. Er

wordt een meerjarenplan opgesteld voor verhoging van de kwaliteit en leefbaarheid van de wijken ouder dan 25 jaar. In de sociale woningbouw zal er door appartementenbouw en aanpassing van bestaande woningen worden voorzien in de huisvesting van ouderen.

Werkgelegenheid

(Economische Zaken en werk) De initiatieven om mensen zonder werk aan een baan te helpen worden met kracht voortgezet. De samenwerking tussen gemeente, arbeidsbureau en andere instellingen wordt gecontinueerd. Het scheppen van additionele banen wordt binnen de bestaande financiële kaders voortgezet. Extra aandacht zal worden besteed aan de doorstroming naar reguliere banen.

Milieu

(Milieu) Vanwege het grote succes van het Kringloopbedrijf zal worden voorzien in extra ondersteuning van de organisatie. De activiteiten om te komen tot verdere scheidingsafval, in kwantiteit en kwaliteit, worden geïntensiveerd.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(Algemeen bestuur) De gekozen dorpsraden hebben beslissingsbevoegdheid gekregen over de inrichting en het beheer van de woonomgeving. Bij goede resultaten wordt ook in de kern Oss gestreefd naar wijkraden met beslissingsbevoegdheid over de inrichting en het beheer van de woonomgeving, dit mag niet leiden tot nieuwe bureaucratie en verhoging van de bestuurskosten. Gestreefd wordt naar een nog grotere betrokkenheid van alle inwoners bij de ontwikkelingen in stad en dorpen. Daarvoor worden voldoende technische hulpmiddelen en vakmanschap ingezet. Belanghebbenden worden tijdig geïnformeerd over besluiten van het college van B en W, zodat zij deze niet uit de krant hoeven te lezen.

Vervolg-concepten: wijk- en buurtbeheer, instelling dorps- en wijkraden met beslissingsbevoegdheden.
Verkoeringsgraad: 14 hoofdstukken (33 pagina's).

VENLO (64781 inw.)

Welzijn/ Maatschappelijke aangelegenheden

(Onderwijs) Er zal extra aandacht zijn voor achterstanden en voor de aanpak van het voortijdig schoolverlaten. Het onderwijs zal zodanig moeten worden ingericht en gebruikt dat het een belangrijke rol kan spelen bij de maatschappelijke activering van mensen zonder werk en de integratie van

allochtonen. (Cultuur en recreatie) Sport: Onderzocht dient te worden of op wijkniveau aanwezige sportscholen een rol kunnen spelen bij de opvang van groepen jongeren. Samen met sportverenigingen dient te worden gezocht naar oplossingen voor het tekort aan vrijwilligers en geschoold kader. (Welzijn en volksgezondheid) Belangrijk onderdeel in het gemeentelijk beleid van de komende jaren zal bestaan uit een actieve communicatie met de doelgroepen. Doelgroepen: allochtonen (Een goede samenwerking met de eigen organisaties in het kader van de uitvoering van maatregelen wordt bevorderd.), senioren, gehandicapten, jongeren en vrijwilligers.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Er komt een veiligheidsplan dat uitgaat van een geïntegreerde inzet van politie en gemeentelijke toezichthouders gepaard gaande met een lik op stuk beleid. Dit plan komt tot stand op basis van overleg met betrokken organisaties en wijkoverleggen. Er komt een plan met betrekking tot de versterking van de toezichtfuncties.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening) Het volkshuisvestingsbeleid wordt gebaseerd op de veranderende samenstelling van de bevolking (meer een- en tweepersonshuishoudens). Bijzondere aandacht wordt besteed aan ouderen, mogelijkheden van koop voor lagere inkomens en aanpassing/verbetering van de bestaande voorraad.

Werkgelegenheid

(Sociale zaken en arbeidsmarktbeleid) Er wordt een integraal banenplan voor de zwakkeren op de arbeidsmarkt ontwikkeld. Er zal optimaal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden van de gesubsidieerde arbeid (WIW) om mensen aan het werk te krijgen.

Milieu

(Milieu en stedelijk beheer) Nieuw beleid op twee hoofdgebieden: natuur- en milieueducatie en duurzame ontwikkeling.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Strategische prioriteiten) Grote Stedenbeleid: uitgangspunten voor het te ontwikkelen beleid zijn: bottom up, resultaatgericht en ontkokering, deregulering en waar mogelijk decentralisatie van bevoegdheden en middelen. Dit beleid zal dan ook, op basis van de wijken met bewoners ontwikkelde integrale wijkanalyses, de bouwstenen voor tal van andere beleidsterreinen

leveren. De wijkgerichte aanpak zal hierbij nadrukkelijk als instrument voor ontwikkeling en uitvoering worden gehanteerd.

Vervolg-concepten: wijkgerichte aanpak, bewonersparticipatie, Verkokeringsgraad: 12 hoofdstukken (20 pagina's).

HENGELO (77473 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

(Onderwijs) In het onderwijsachterstandenbeleid wordt een relatie gelegd met het actieplan Jeugd & Veiligheid dat onderdeel is van het Grote Steden-beleid. Het ontstaan van gescheiden 'zwarte' en 'witte' scholen moet worden tegengegaan.

Samenwerking met welzijnsorganisaties, peuterspeelzalen, politie, jeugdhulpverlening en buurthuizen is van groot belang bij het streven om te komen tot een brede school. (Cultuur, sport en recreatie) Sport: sportstimuleringsactiviteiten moeten worden opgezet, omdat sportdeelname niet voor iedereen vanzelfsprekend is.

Sportconsulenten kunnen daarbij een belangrijke rol spelen. Bij de inrichting van (nieuwe) wijken worden meer voorzieningen gecreëerd voor niet-georganiseerde sportvormen. (Sociale voorzieningen) De raad heeft de afgelopen periode uitgangspunten geformuleerd met betrekking tot de fusie van welzijnsvoorzieningen. In de komende periode zullen deze worden uitgewerkt. Daarbij zal er van worden uitgegaan, dat het professionele (agogische) personeel wordt ondergebracht bij Scala. De vrijwilligerskoepel zal de besteding van het activiteitenbudget bepalen. Er wordt een vrijwilligerscentrale opgericht. Doelgroepen: gehandicapten, jongeren, ouderen, vrijwilligers en allochtonen.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) De gemeente bevordert samenwerking tussen onder meer bewonersorganisaties, verhuurders en maatschappelijke instellingen en stimuleert daarbij het particulier initiatief als het gaat om meer sociale controle, functioneel toezicht, (inbraak)preventie en een grotere aangiftebereidheid. De betrokkenheid van bewoners bij de inrichting en beheer van de woonomgeving wordt verder uitgebreid, bij voorkeur via democratisch werkende wijkraden. Onderzocht wordt of het wenselijk is een deel van het centrale budget voor veiligheid naar een wijkbudget over te hevelen.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) Ten behoeve van de na-oorlogse wijken zijn

in het kader van de grote investeringen middelen beschikbaar gesteld. Echter het aantal wijken dat voor herstructurering in aanmerking komt neemt toe. Verhoging van het aandeel koopwoningen moet daarbij worden betrokken. Gestreefd wordt naar zo compleet mogelijke wijken. Voorzieningen als scholen, winkels, parkeren, recreëren, dienstverlening etc. dienen zoveel mogelijk binnen wijken aanwezig te zijn. Zelfwerkzaamheid van de bewoners en bedrijven wordt beloofd. In dit kader wordt voorgesteld een budget per wijk beschikbaar te stellen waarover de wijk zelf kan beschikken.

Werkgelegenheid

(Sociale voorzieningen) Nadrukkelijk wordt de aandacht gevraagd voor de koppeling van het instrumentarium dat de WIW aanreikt en de nieuwe werkgelegenheid die op bedrijventerreinen gerealiseerd zal gaan worden. Betaald werk blijft wel een hoofddoel, maar ook sociale activering en de bevordering van vrijwilligerswerk voor mensen met een uitkering blijft geboden.

Milieu

(Volksgezondheid en milieu) Ook op wijkniveau zullen milieu-initiatieven worden genomen cq. worden ondersteund. De eventuele extra kosten ten gevolge van de vervuiling door honden zullen in de hondenbelasting kostendekkend worden doorberekend.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Uitgangspunten en hoofdlijnen van beleid) Grote Stedenbeleid: Hengelo wil sterk en sociaal zijn. Daartoe moet de stad onder meer door middel van het GSB in staat worden gesteld een eigen integraal beleid te voeren. Daarbij zijn betrokkenheid van burgers en participatie van belang. Door middel van onder meer de wijk aanpak dient de sociale cohesie in wijken te worden bevorderd. Actief zal moeten worden gezocht naar manieren om de binding tussen bedrijven en de maatschappij stevig te houden. In de afgelopen periode zijn goede vorderingen gemaakt met wijkgericht werken. In de komende periode zal het wijkgericht werken worden geïntensiveerd. Per wijk worden wijkplannen gemaakt, die zodanig worden uitgewerkt in deelplannen op de verschillende beleidsterreinen zoals wijkbeheersplan, wijkwelzijnsplan, wijkveiligheidsplan, wijkvolkshuisvestingsplan en overige plannen. Bij deze geïntensiveerde aanpak zal aandacht zijn voor wijkbudgetten voor die wijken die dat zelf willen, de frequentie en inhoud van wijkbezoeken, de noodzakelijke ondersteuning van de wijkbezoekersfunctionarissen en de cohesie in wijken. De burgers

en hun organisaties dienen in een vroeg stadium betrokken te worden bij beleidsontwikkeling. Onderzocht wordt in hoeverre het invoeren van wijkpanels zinvol en haalbaar is.

Vervolg-concepten: wijk aanpak, betrokkenheid van burgers en partners, wijkbudgetten.

Verkokeringsgraad: 10 hoofdstukken (43 pagina's).

LEEWARDEN

(88525 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

(De sociale pijler) Welzijn: het bestaande welzijnsbeleid moet op meerdere fronten sterker en duidelijker geprofileerd worden. Bij de aanpak van genoemde problematiek in het welzijnsbeleid zullen deskundigen uit de lokale samenleving worden betrokken, zoals woningcorporaties, justitie, wijkverenigingen, organisaties van allochtonen, onderwijs, kerken, maatschappelijk werk, thuiszorg, GGD, politie etc.

Om de leefbaarheid in wijken en buurten te verbeteren zal de inzet van het buurt- en wijkwerk ondersteund gaan worden. Bij de vernieuwing van het welzijnsbeleid zal de wijk aanpak ook bevorderd worden.

Doelgroepen: jongeren, ouderen, minima. De gemeente investeert op een gerichte en integrale manier in de jeugd. Centraal daarbij staat het voorkomen van een achterstandssituatie en, waar mogelijk, van het bevorderen van de zelfredzaamheid van jongeren. Voorkomen moet worden dat de beleidsontwikkeling plaatsvindt los van de jongeren zelf. Er wordt gestart met een Vensterschool.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(De sociale pijler) Veiligheidszorg speelt een rol op bijna alle beleidsterreinen. Het formuleren en uitvoeren van integraal veiligheidsbeleid is onontbeerlijk en verdient een hoge prioriteit. In het kader van dit beleid vindt er regelmatig overleg plaats tussen, politie, justitie, onderwijs, wijkverenigingen, woningcorporaties.

Wijkvertegenwoordigers, woningcorporaties en gemeente kunnen via voorlichting en een beroep doen op de verantwoordelijkheid van alle bewoners mede zorgen voor een aantrekkelijker en schoner leefmilieu.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Fysieke pijler) Volkshuisvestingsbeleid is een sociaal beleid waar een integrale wijk aanpak bijhoort. Op de woningmarkt in

Leeuwarden bestaat op het ogenblik geen evenwicht. Er is leegstand in relatief dure huurwoningen en er dreigt ook toenemende leegstand in de goedkopere woningvoorraad. Daarnaast zijn er te weinig woningen voor midden- en hogere inkomensgroepen. Deze problematiek zal in een stadsbrede herstructureringsoperatie worden aangepakt en uitgewerkt in een wijkgerichte totaalvisie. Op grond van deze visie zal worden besloten tot sloop van bepaalde woningcomplexen, waarna op dezelfde plaats een nieuw, meer eigentijds leefmilieu kan worden ontwikkeld, gericht op de vraag

den tot zelfontplooiing en deelname aan de maatschappij. Via een rechtvaardig minimaal beleid en sociaal beleid dat is toegesneden op de doelgroepen: ouderen en gehandicapten en jongeren.

Er moet een kwalitatief hoogstaand onderwijsaanbod als basisvoorwaarde voor zelfontplooiing worden ontwikkeld, onder andere via: de ontwikkeling van schoolgebouwen tot multifunctioneel element in buurt en dorp. Integratie met functies als kinderopvang en sociaal cultureel werk biedt kansen om de positie van de locatie te versterken. Continuering van projecten ter stimulering van sport door jeugdigen.

(Kwaliteit in buurt en dorp) Intensivering van het samenspel tussen gemeente en inwoners. Inwoners zijn aandeelhouders van de gemeente, en medeverantwoordelijk voor de leefomgeving. Kwaliteit is het dividend. Uitbouw van het werken met wijkperspectieven naar de hele gemeente. Daarbij is er ruimte voor experimenten met het afscheiden en toedelen van budgetten die zouden moeten leiden tot daadwerkelijke medezeggenschap en medeverantwoordelijkheid van de inwoners. De democratische legitimiteit van de besluitvorming is daarbij een punt van aandacht.

Werkgelegenheid

(De economische pijler) De WIW wordt zoveel mogelijk benut. Allochtone werkzoekenden zijn in deze collegeperiode een belangrijke doelgroep. Het MKB wordt gestimuleerd met het oog op de ontwikkeling van werkgelegenheid.

Milieu

(Fysieke pijler) Milieubeleid is facetbeleid: het geldt als vast onderdeel bij het denken en handelen op ieder beleidsterrein. Het opstellen van een actieprogramma "Lokale Agenda 21" wordt ter hand genomen. De buurtonderhoudsploegen worden uitgebreid. Er wordt een speciaal plan opgesteld voor het tegengaan van het graffitijspuiten.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(De randvoorwaarden) De behoefte van de inwoners groeit om zelf daadwerkelijk betrokken en verantwoordelijk te zijn voor vooral op de eigen wijk gerichte uitvoeringstaken van de gemeente. De dorps- en wijkorganisaties komen daarbij als partners in beeld. Het college zal daarom onderzoeken hoe een eventuele verschuiving van de beslissingsbevoegdheden over wijkbudgetten kan worden geregeld. Ook wordt de directe betrokkenheid van de burgers bij de voorbereiding van nieuw beleid vergroot. Actiepunten: Burgers optimaal gebruik laten maken van de inspraakverordening.

Vervolg-concepten: verschuiving van wijkbudgetten, burgers meer betrekken bij voorbereiding van nieuw beleid. Verkokeringsgraad: 7 hoofdstukken (36 pagina's).

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Veiligheid als voorwaarde voor kwaliteit) Toenemende (gevoelens van) onveiligheid is een punt van aanhoudende zorg. Onveiligheid heeft een sterk remmend effect op de beleving van kwaliteit. Beleidsrichting: verdere ontwikkeling integraal veiligheidsbeleid, waar mogelijk integreren van de toezichtfunctie met wijk- en dorpsbeheer (integrale wijksteunpunten)

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Kwaliteit in buurt en dorp) Een gedifferentieerd woningaanbod als garantie voor sociale duurzaamheid op termijn wordt nagestreefd. Dat betekent ruimte voor (sociale) huur en koop maar ook voor tussenvormen om het koophuren van aantrekkelijke woningen bereikbaar te maken voor mensen met lagere inkomens. Nieuwe woningen worden aanpasbaar (levensloopbestendig) gebouwd, met mede als doel ouderen en gehandicapten zo lang mogelijk in staat te stellen in de vertrouwde woonomgeving te blijven wonen.

Werkgelegenheid

(De kwaliteit van het bestaan) Werkgelegenheidsbeleid en economische ontwikkeling blijft paraplu, beleid op volle kracht voortzetten en waar nodig versterken. (Oa.. Positief vestigingsklimaat, extra

aandacht voor versterking van de positie van het MKB.)

Milieu

(De kwaliteit van het bestaan) Kern: duurzaamheid binnen de verantwoordelijkheid van de mans als rentmeester.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Kwaliteit contacten tussen gemeente en inwoners) Gemeente en inwoners zijn samen de participanten van de gemeentelijke samenleving. "We" hebben "elkaar" nodig om de goede keuzes te kunnen maken. Dat willen we bereiken door:

- * benadering - de inwoner is deskundige bij uitstek waar het gaat om zijn leefomgeving. De inwoner kent zijn omgeving het best; we komen er dus samen uit.
- * onderkenning dat kwaliteit in projecten alleen kan worden bereikt door het vroegtijdig inschakelen van belanghebbenden.
- * werkelijk stimuleren van participatie in ontwikkelingsprocessen.
- * in overlegsituaties met groepen inwoners zal de gemeente er aandacht aan besteden dat de betreffende groep evenwichtig is samengesteld; een afspiegeling laat zien van de samenleving in het betreffende deel van de gemeente.

Vervolg-concepten: participatie, deskundigheid van de burger, vroegtijdige afstemming met burgers over nieuwe projecten. Verkokeringsgraad: 5 hoofdstukken (10 pagina's).

LELYSTAD (60559 inv.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

(Betrokkenheid van inwoners bij het bestuur van de stad) In de afgelopen periode is een bescheiden maar belangrijke start gemaakt met wijkgericht werken. De doelstelling met wijkgericht werken is te komen tot een integrale aanpak op buurtniveau van alle taken die het woon- en leefklimaat beïnvloeden met een nadrukkelijke bijdrage van de inwoners, instellingen en bedrijven in de buurt. Kern van de doelstelling is bewoners meer (en soms weer) te betrekken bij het woon- en leefklimaat in de wijk. Het vormen van effectieve bewonersparticipatie speelt in het wijkgericht werken een cruciale rol (wijkraden). Daarnaast zal de gemeentelijke organisatie op het wijkgericht werken worden toegesneden, zullen bestaande middelen worden herordend tot wijk- en buurtbudgetten, zullen wijkprofielen worden ontwikkeld en zullen structurele relaties worden gelegd met beleidsterreinen als volkshuisvesting, onderwijs en welzijn. Overdracht van

SMALLINGERLAND

(50199 inv.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

(De kwaliteit van het bestaan) Kern: het creëren en garanderen van de mogelijkhe-

(Wonen en bouwen) In de Visie zijn al de nodige beleidsuitgangspunten op dit terrein geformuleerd. Het ingezette beleid terzake (marktgericht voorraadbeheer) wordt voortgezet en verder uitgebouwd. Het wijkgericht werken wordt hier nadrukkelijk bij betrokken.

Bij de herstructurering van woonwijken zal specifiek aandacht worden besteed aan voldoende geschikte woonruimte voor doelgroepen als ouderen en jongeren.

Werkgelegenheid

(Werk en inkomen) Het instrumentarium van de WIW zal met alle kracht worden ingezet om werkloze inwoners naar betaald werk te leiden. In samenhang met de verdere ontwikkeling van het wijkgericht werken, het jongerenbeleid en het onderwijs dient een intensieve benadering van de doelgroep (bijvoorbeeld op het niveau van de wijk of de buurt) en het opzetten van praktijkleercentra en andere vormen van praktijkopleiding ervoor te zorgen dat werklozen ook daadwerkelijk op werken voorbereid en gekwalificeerd worden.

Betaald werk is niet voor iedereen (meer) mogelijk. Voor die groep dienen ook ter versterking van de sociale structuur van de stad, ontplooiingsmogelijkheden buiten de arbeidsmarkt te worden gezocht. In dit verband zal het beleid gericht op ondersteu-

andere belanghebbende actoren in een vroeg stadium worden betrokken. Zodat ideeën en meningen ook daadwerkelijk een rol kunnen spelen in de planontwikkeling.

Vervolg-concepten: participatie, wijkgericht werken en budgetten overdragen aan het wijkbeheer. Meer betrokkenheid van belanghebbenden bij planontwikkeling.

Verkoeringsgraad: 4 hoofdstukken (12 pagina's).

HEERLEN (96015 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

(Voorzieningen) Scholen dienen hun betrokkenheid bij de opvoeding en vorming van jongeren te verbreden waardoor bijvoorbeeld schoolgebouwen buiten de reguliere schooltijden beschikbaar zijn voor activiteiten in de buurt. Voorzieningen in buurten en stadsdelen: Het beleid van de gemeente is erop gericht de burgergerichte diensten dichterbij de burger te brengen. In dat kader zullen binnen de stadsdelen zg. Stadswinkels worden gerealiseerd.

Integratie met de welzijns-informatie centra (WIC's) moet tot de mogelijkheden behoren. (Bijzondere voorzieningen) Op het terrein van welzijn wordt een volkomen doelgroepenbeleid geformuleerd: minima, minderhe-

orten vrij-

Streven
ervuiler

bestuur
tot
organisa-
n de stad
rdacht
nijn zal
rden

richt wer-
ntwoor-

cturele

ag: Ter
d van
prioriteit
brengen
ontwikke-
niveau

ers en

den, verslaafden, jongeren, ouderen en gehandicapten.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) De toegezegde politiesterke dient te worden gerealiseerd. Aanvullend is uitbreiding van de stadswachten dringend nodig. Naast de veiligheid op straat dient ook de veiligheid in de huiselijke kring aandacht te krijgen. Waar mogelijk moeten buurten worden betrokken bij het stimuleren van het veiligheidsgevoel. Daarbij kan worden gedacht aan de inzet van vrijwilligers in de sfeer van toezicht en buurtbemiddeling.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Leefomgeving) Bij de vermenselijking van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving gaat de aandacht uit naar het creëren van stadsdelen met gevarieerde woningbouw, goed onderhouden wegen die zijn aangepast aan de functie die ze vervullen, maar ook naar nieuwe groengebieden en ruimtes voor de jeugd om te spelen en elkaar te treffen.

Buurtgericht werken betekent hier dat de buurt bij de uitvoering en uitwerking van bestaande en nieuwe plannen nadrukkelijk wordt betrokken en de mening van de buurtbewoners daarbij zwaar zal wegen. Werkgelegenheid (Economische ontwikkeling en werkgelegenheid) De werkloosheid moet worden vermindert door bevordering van uitstroom en scholing. Mensen afkomstig uit een uitkeringsituatie, die betaalde arbeid verwerven via een gesubsidieerde baan, moeten ook daadwerkelijk een salarisverbetering onderwinden.

Milieu

(Leefomgeving) De burger is nadrukkelijk medeverantwoordelijk voor het milieu en de productie van afval. Verantwoordelijkheidsbesef en het stimuleren van de juiste mentaliteit op dat gebied zijn van groot belang.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Leefomgeving) De betrokkenheid en verantwoordelijkheid van buurtorganisaties wordt in dit proces van buurtontwikkeling steeds groter. In relatie daarmee zal in toenemende mate regulier gemeentelijk budget naar de buurten en stadsdelen worden overgedragen.

Vervolg-concepten: overdracht van budget naar het wijkbeheer.

Verkoeringsgraad: 6 hoofdstukken (15 pagina's).

Leeuwarden bestaat op het ogenblik geen evenwicht. Er is leegstand in relatief dure huurwoningen en er dreigt ook toenemende leegstand in de goedkopere woningvoorraad. Daarnaast zijn er te weinig woningen voor midden- en hogere inkomensgroepen. Deze problematiek zal in een stadsbrede herstructureringsoperatie worden aangepakt en uitgewerkt in een wijkgerichte totaalvisie. Op grond van deze visie zal worden besloten tot sloop van bepaalde woningcomplexen, waarna op dezelfde plaats een nieuw, meer eigentijds leefmilieu kan worden ontwikkeld, gericht op de vraag.

Werkgelegenheid

(De economische pijler) De WIW wordt zoveel mogelijk benut. Allochtone werkkenden zij in deze collegeperiode een belangrijke doelgroep. Het MKB wordt gestimuleerd met het oog op de ontwikkeling van werkgelegenheid.

Milieu

(Fysieke pijler) Milieubeleid is facetbeleid: het geldt als vast onderdeel bij het denken en handelen op ieder beleidsterrein. Het opstellen van een actieprogramma "Lokale Agenda 21" wordt ter hand genomen. De buurtonderhoudsploegen worden uitgebreid. Er wordt een speciaal plan opgesteld voor het tegengaan van het graffiti'spuiten.

Sociale & Bestuurlijke vernieuwing

(De randvoorwaarden) De behoefte van de inwoners groeit om zelf daadwerkelijk betrokken en verantwoordelijk te zijn voor vooral op de eigen wijk gerichte uitvoeringstaken van de gemeente. De dorps- en wijkorganisaties komen daarbij als partners in beeld. Het college zal daarom onderzoeken hoe een eventuele verschuiving van de beslissingsbevoegdheden over wijkbudgetten kan worden geregeld. Ook wordt de directe betrokkenheid van de burgers bij de voorbereiding van nieuw beleid vergroot. Actiepunten: Burgers optimaal gebruik laten maken van de inspraakverordening.

Vervolg-concepten: verschuiving van wijkbudgetten, burgers meer betrekken bij voorbereiding van nieuw beleid.
Verkoeringsgraad: 7 hoofdstukken (36 pagina's).

SMALLINGERLAND

(50199 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden
(De kwaliteit van het bestaan) Kern: het creëren en garanderen van de mogelijkhe-

den tot maatschappelijk beleid en op de democratie. Er moet wijsaankomst ontvloer via: d tot mult dorp. In vang en om de p Continu van spor (Kwalite het sam ners. Inv gemeen de leefo Uitbouw ven naar ruimte v den en t moeten genscha de inwo van de b van aan

M C

Samenlevingsopbouw

**Ik wil een
nieuwe
abonnee
aankleden:**

Naam nieuwe abonnee:

Adres:

Tel.nr.:

factuuradres:

Naam instelling:

Straatnaam:

Postcode:

Woonplaats:

Antwoordkaart

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Veiligheid als voorwaarde voor kwaliteit)
Toenemende (gevoelens van) onveiligheid is een punt van aanhoudende zorg. Onveiligheid heeft een sterk remmend effect op de beleving van kwaliteit. Beleidsrichting: verdere ontwikkeling integraal veiligheidsbeleid, waar mogelijk integreren van de toezichtfunctie met wijk- en dorpsbeheer (integrale wijksteunpunten).

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(Kwaliteit in buurt en dorp) Een gedifferentieerd woningaanbod als garantie voor sociale duurzaamheid op termijn wordt nagestreefd. Dat betekent ruimte voor (sociale) huur en koop maar ook voor tussenvormen om het koophuren van aantrekkelijke woningen bereikbaar te maken voor mensen met lagere inkomens. Nieuwe woningen worden aanpasbaar (levensloopbestendig) gebouwd, met mede als doel ouderen en gehandicapten zo lang mogelijk in staat te stellen in de vertrouwde woonomgeving te blijven wonen.

Werkgelegenheid

(De kwaliteit van het bestaan)
Werkgelegenheidsbeleid en economische ontwikkeling blijft paraplu, beleid op volle kracht voortzetten en waar nodig versterken. (Oa.: Positief vestigingsklimaat, extra

Vervolg-concepten: participatie, deskundigheid van de burger, vroegtijdige afstemming met burgers over nieuwe projecten.
Verkoeringsgraad: 5 hoofdstukken (10 pagina's).

LELYSTAD (60559 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden
(Betrokkenheid van inwoners bij het bestuur van de stad) In de afgelopen periode is een bescheiden maar belangrijke start gemaakt met wijkgericht werken. De doelstelling met wijkgericht werken is te komen tot een integrale aanpak op buurniveau van alle taken die het woon- en leefklimaat beïnvloeden met een nadrukkelijke bijdrage van de inwoners, instellingen en bedrijven in de buurt. Kern van de doelstelling is bewoners meer (en soms weer) te betrekken bij het woon- en leefklimaat in de wijk. Het vormen van effectieve bewonersparticipatie speelt in het wijkgericht werken een cruciale rol (wijkraden). Daarnaast zal de gemeentelijke organisatie op het wijkgericht werken worden toegesneden, zullen bestaande middelen worden herordend tot wijk- en buurtbudgetten, zullen wijkprofielen worden ontwikkeld en zullen structurele relaties worden gelegd met beleidsterreinen als volkshuisvesting, onderwijs en welzijn. Overdracht van

beheers- en financiële verantwoordelijkheden aangaande het wijkbeheer in brede zin. Ook zal op korte termijn een discussie worden gevoerd over vorm en inhoud van het sociaal-cultureel werk en het buurtwerk in relatie tot wijkgerichte werken. Ook wordt er met afzonderlijke doelgroepen gesproken om het beleid vorm te geven: bijstandsgerechtigden, ouderen, gehandicapten, jongeren en allochtonen. De wijze waarop dat zal geschieden wordt neergelegd in een Participatienota.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Maatschappelijke ontwikkelingen) Integraal veiligheidsbeleid: Dit is al lang niet meer het terrein van politie en Openbaar Ministerie alleen. In het kader van het wijkgericht werken zijn onlangs vier wijkagenten aangesteld. Daarnaast zullen op korte termijn, zo mogelijk via de Stichting Perspectief, meer toezichthouders worden aangesteld voor surveillance in het stadscentrum en de wijken. Doel hierbij is overlast en vandalisme terug te dringen en het gevoel van veiligheid van inwoners te vergroten. Dit beleid zal in nauw overleg met politie en bewoners worden vormgegeven.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Wonen en bouwen) In de Visie zijn al de nodige beleidsuitgangspunten op dit terrein geformuleerd. Het ingezette beleid (marktgericht voorraadbeheer) wordt voortgezet en verder uitgebouwd. Het wijkgericht werken wordt hier nadrukkelijk bij betrokken.

Bij de herstructurering van woonwijken zal specifiek aandacht worden besteed aan voldoende geschikte woonruimte voor doelgroepen als ouderen en jongeren.

Werkgelegenheid

(Werk en inkomen) Het instrumentarium van de WIW zal met alle kracht worden ingezet om werkloze inwoners naar betaald werk te leiden. In samenhang met de verdere ontwikkeling van het wijkgericht werken, het jongerenbeleid en het onderwijs dient een intensieve benadering van de doelgroep (bijvoorbeeld op het niveau van de wijk of de buurt) en het opzetten van praktijkleercentra en andere vormen van praktijkopleiding ervoor te zorgen dat werklozen ook daadwerkelijk op werken voorbereid en gekwalificeerd worden.

Betaald werk is niet voor iedereen (meer) mogelijk. Voor die groep dienen ook ter versterking van de sociale structuur van de stad, ontplooiingsmogelijkheden buiten de arbeidsmarkt te worden gezocht. In dit verband zal het beleid gericht op ondersteu-

ning en stimulering van de vele soorten vrijwilligerswerk verder uitgebouwd.

Milieu

(Maatschappelijke ontwikkelingen) Streven naar invoering van het principe "de vervuiler betaalt."

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Betrokkenheid van inwoners bij het bestuur van de stad) Het beleid met betrekking tot het meer betrekken van inwoners, organisaties en bedrijven bij het bestuur van de stad vereist ondersteuning van een doordacht communicatiebeleid. Op korte termijn zal terzake een Communicatienota worden opgesteld.

* op niveau van wijk en buurt: wijkgericht werken, overdracht budgetten en verantwoordelijkheden naar het wijkbeheer

* doelgroepenniveau: directe en structurele overleggen met de doelgroepen.

* formele inspraak en planontwikkeling: Ter bevordering van de rechtszekerheid van burgers zal in de komende periode prioriteit worden gegeven aan het op orde brengen van bestemmingsplannen. Bij het ontwikkelen van plannen op stedelijk en wijkniveau zullen bewoners, organisaties (KvK), Bedrijfskring Lelystad, sociale partners en andere belanghebbende actoren in een vroeg stadium worden betrokken. Zodat ideeën en meningen ook daadwerkelijk een rol kunnen spelen in de planontwikkeling.

Vervolg-concepten: participatie, wijkgericht werken en budgetten overdragen aan het wijkbeheer. Meer betrokkenheid van belanghebbenden bij planontwikkeling. Verkokeringsgraad: 4 hoofdstukken (12 pagina's).

den, verslaafden, jongeren, ouderen en gehandicapten.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) De toegezegde politiesterke dient te worden gerealiseerd. Aanvullend is uitbreiding van de stadswachten dringend nodig. Naast de veiligheid op straat dient ook de veiligheid in de huiselijke kring aandacht te krijgen. Waar mogelijk moeten buurten worden betrokken bij het stimuleren van het veiligheidsgevoel. Daarbij kan worden gedacht aan de inzet van vrijwilligers in de sfeer van toezicht en buurtbemiddeling.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Leefomgeving) Bij de vermenselijking van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving gaat de aandacht uit naar het creëren van stadsdelen met gevarieerde woningbouw, goed onderhouden wegen die zijn aangepast aan de functie die ze vervullen, maar ook naar nieuwe groengebieden en ruimte voor de jeugd om te spelen en elkaar te treffen.

Buurtgericht werken betekent hier dat de buurt bij de uitvoering en uitwerking van bestaande en nieuwe plannen nadrukkelijk wordt betrokken en de mening van de buurtbewoners daarbij zwaar zal wegen. Werkgelegenheid

(Economische ontwikkeling en werkgelegenheid) De werkloosheid moet worden vermindert door bevordering van uitstroom en scholing. Mensen afkomstig uit een uitkerings situatie, die betaalde arbeid verwerven via een gesubsidieerde baan, moeten ook daadwerkelijk een salarisverbetering onderkennen.

Milieu

(Leefomgeving) De burger is nadrukkelijk mede-verantwoordelijk voor het milieu en de productie van afval.

Verantwoordelijkheidsbesef en het stimuleren van de juiste mentaliteit op dat gebied zijn van groot belang.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Leefomgeving) De betrokkenheid en verantwoordelijkheid van buurtorganisaties wordt in dit proces van buurtontwikkeling steeds groter. In relatie daarmee zal in toenemende mate regulier gemeentelijk budget naar de buurten en stadsdelen worden overgedragen.

Vervolg-concepten: overdracht van budget naar het wijkbeheer.

Verkokeringsgraad: 6 hoofdstukken (15 pagina's).

HEERLEN (96015 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

(Voorzieningen) Scholen dienen hun betrokkenheid bij de opvoeding en vorming van jongeren te verbreden waardoor bijvoorbeeld schoolgebouwen buiten de reguliere schooltijden beschikbaar zijn voor activiteiten in de buurt. Voorzieningen in buurten en stadsdelen: Het beleid van de gemeente is erop gericht de burgergerichte diensten dichterbij de burger te brengen. In dat kader zullen binnen de stadsdelen zg. Stadswinkels worden gerealiseerd.

Integratie met de welzijns-informatie centra (WIC's) moet tot de mogelijkheden behoren. (Bijzondere voorzieningen) Op het terrein van welzijn wordt een volkomen doelgroepenbeleid geformuleerd: minima, minderhe-

KERKRADE (52617 inw.)

Welzijn/Maatschappelijke aangelegenheden

(Speerpunten van beleid) De leefbaarheid in de buurten en wijken dient te worden verbeterd door middel van zelfbeheer en een hoge mate van zelfwerkzaamheid. Door de directe betrokkenheid van burgers en andere partners bij de vormgeving van buurt en wijk wordt gestreefd naar intensivering van het onderhoudsniveau in wijk en buurt.

Naast verbetering van de woonomgeving kan de vergrote betrokkenheid van de burgers leiden tot verbetering van de sociale contacten en de sociale samenhang, via het wijkbeheer.

(Beleidsstaken) Als algemeen uitgangspunt geldt preventie boven een curatieve aanpak met de professionele instellingen zullen nieuwe contracten worden afgesloten inzake taakstellingen, prestaties met betrekking tot doelgroepen en klanten en de huisvestingskosten- en lokaties. Tussen de professionele instellingen en scholen voor basis- en voortgezet onderwijs worden afspraken gemaakt over samenwerking. Accenten worden gezet op achterstandsbestrijding en versterking van de rol van de school in wijk en buurt. Er is een doelgroepenbeleid: Minderheden, gehandicapten, ouderen en jongeren.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) Een omslag van een repressieve aanpak naar een

preventieve cq. pro-actieve aanpak achten wij noodzakelijk ten aanzien van drugs- en prostitutie-overlast, jongerenoverlast en onveiligheid in de woonomgeving. Een voortgangssignalering of monitoring zal in dit verband worden ontwikkeld.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Beleidsstaken) Een verruiming van de woningbouwtaakstelling is noodzakelijk om de natuurlijke bevolkingsterugloop te keren. Door een gerichte en gefaseerde aanpak van vervangende nieuwbouw in lagere dichtheden met relatief meer vrije sectorwoningen kan de structuur van de wijken en het centrum worden verbeterd. Bij veel naoorlogse woningbouw is er ook een noodzaak tot vervanging.

Werkgelegenheid

(Beleidsstaken) Met de blijvende prioriteit voor het werkscenario geldt de inspanningsverplichting voor de gemeente om kansarmen aan een plaats op de arbeidsmarkt te helpen. (via de WIW)

Milieu

-

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Openheid en burgerbetrokkenheid) Hoge prioriteit geeft de nieuwe coalitie aan openheid en een hoge mate van betrokkenheid

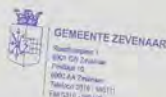
bij en participatie van burgers aan de gemeentepolitiek. Bij de aanvang van commissievergaderingen zal het eenzijdig spreekrecht worden uitgebreid tot discussiemogelijkheid, waarbij dit van te voren dient te worden gemeld. (Monitoring en burgeronderzoeken) Een stramen voor het meten en het signaleren van beleidseffecten zal worden ontwikkeld.

(Beleidsstaken) Het betrekken van burgers op wijk- en buurtniveau is speerpunt van beleid, in de gedachte dat daarmee medeverantwoordelijkheid voor de inrichting van de leefomgeving wordt ontwikkeld. Wij geven hoge prioriteit aan het nader ontwikkelen van een breed participatiemodel voor alle beleidsterreinen.

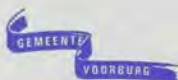
Vervolg-concepten: participatie, wijkbeheer, interactieve inspraak bij gemeenteraadscommissies.

Verkoeringsgraad: 5 hoofdstukken (16 pagina's).

Groep III

ISSINGEN

ALMERE (116383 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

(Hoofdpunten van beleid) Ondermeer:
* Er zal veel aandacht worden besteed aan de bestaande stad en de kwaliteit van de directe leefomgeving: beheer, leefbaarheid, veiligheid, betrokkenheid burger, cultuur, groen, sociale cohesie, kwaliteit van de bebouwde omgeving.

* De betrokkenheid van en communicatie met burgers, instellingen en bedrijven bij de vormgeving en inrichting van het gemeentelijk beleid moet worden verbeterd. De gemeente zal daarvoor bewonersinitiatieven (bv. wijknetwerken) stimuleren en financieel ondersteunen. De gemeente vervult de regie-rol bij de ontwikkeling van de stad. (Welzijn) De burgers zijn allereerst zelf verantwoordelijk voor hun welzijn.

Welzijnsorganisaties zijn geen doel op zich, maar dienen burgers te helpen hun verantwoordelijkheid te dragen. De rol van de gemeente beperkt zich tot het scheppen van noodzakelijke voorwaarden. De bevoegdheden van gebruikersraden moeten worden geformaliseerd. Binnen het

buurthuiswerk dient het preventief welzijnswerk door beroepskrachten uitgevoerd te worden, conform de nota Sociaal Cultureel Werk. Doelgroepen: vrijwilligers, jongeren en ouderen. (Onderwijs) Het lokaal onderwijsbeleid wordt afgestemd op het lokaal jeugdbeleid.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid (Openbare orde en veiligheid) De aanpak van het veiligheidsvraagstuk vindt op integrale wijze door politie, justitie, gemeente, maatschappelijke instellingen en burgers plaats. Het in gang gezette veiligheidsbeleid wordt voortvarend gecontinueerd. De inzet van toezichthouders (stadswachten) wordt gestimuleerd. Bij het streven naar maximale veiligheid en het bestrijden van de criminaliteit wordt de betrokkenheid en medewerking van burgers en bedrijven gestimuleerd en wordt er een lik-op-stuk-beleid gevoerd.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Wonen) Er moeten duidelijke richtlijnen komen om te bevorderen dat goedkope

koopwoningen, al dan niet gesubsidieerd, gekocht worden door de mensen waarvoor deze woningen bedoeld zijn. In de onderhandelingen met corporaties is het uitgangspunt dat huurstijgingen niet hoger zijn dan de inflatie.

Werkgelegenheid

(Hoofdpunten van beleid) Er zal een belangrijke impuls gegeven worden aan de werkgelegenheidsontwikkeling in Almere, (Economie en werkgelegenheid) In de periode 1998-2002 is op basis van de huidige economische vooruitzichten, een toename van gemiddeld 3.000 arbeidsplaatsen per jaar zeker haalbaar en beslist noodzakelijk. In het werkgelegenheidsbeleid moet aandacht zijn voor ondersteuning van specifieke doelgroepen.

Milieu

(Woon- en leefmilieu) Het principe 'de vuiler betaalt' staat centraal.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Openbaar bestuur) Het bestuurlijk proces moet voor iedereen begrijpelijk zijn. Almeerse inwoners, instellingen en bedrijven worden hierbij zo nauw mogelijk betrokken. Daartoe moet een aantal nieuwe initiatieven worden ontwikkeld waarbij gedacht kan worden aan: politiek podium, politieke pagina, internet, betere inspraak, bewonersinitiatieven, lessen maatschappijleer, rondvraag in de raad en de verkiezing van het beste raadslid.

Vervolg-concepten: wijkbeheer, communicatie en participatie.

Verkokeringsgraad: 17 hoofdstukken (20 pagina's).

AMERSFOORT

(117978 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (De wijken) Wijkgericht werken: via het wijkbeheer kan worden gewerkt aan de 'complete wijk': een vergelijkbaar minimum-voeringenniveau van winkels, scholen, gezondheidsvoorzieningen, kinderopvang, wijkcentra en voorzieningen voor jongeren en ouderen. Elke wijk zou een centraal meldpunt moeten hebben met als bredere functie de versterking van de sociale structuur. Daarbij wordt gedacht aan de wijkagent en de relatie met het welzijnswerk. De organisatie van de verschillende betrokkenen (gemeente, welzijnswerk, politie, corporaties) wordt op elkaar afgestemd, zodat niet elke organisatie zijn eigen schaalgrootte

kiest en daarmee samenwerking moeilijk wordt. Doelgroepen: jongeren en ouderen.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(De wijken) Uitvoering van het lokale veiligheidsbeleid. In de wijken betrekken we daarbij in ieder geval onderwijsinstellingen, woningbouwcorporaties, jeugdhulpverlening, welzijn, politie, buurtnetwerken, sport etc. Meer blauw op straat.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(De ontwikkeling van de stad) Behoud van de voorraad goedkope woningen heeft prioriteit in het volkshuisvestingsbeleid. Bij nieuwbouwprojecten wordt gebouwd in een 'sociale mix', menging van goedkope en duurdere woningen. In de vroeg na-oorlogse wijken stellen wij meer differentiatie (herstructurering) en de kwaliteit van de woonomgeving centraal.

Werkgelegenheid

(De ontwikkeling van de stad) Het scheppen van (additionele) banen en het terugdringen van de werkloosheid krijgt hoge prioriteit. Verder wordt geïnvesteerd in ongeveer 1200 mensen die lijden onder een te grote afstand tot de arbeidsmarkt via een sociaal activeringsbeleid. Ook wordt er begonnen met een vrijwilligersbeleid: 'Vrijwillig Amersfoort'. Vrijwilligerswerk met behoud van uitkering en tijdelijke vrijstelling van sollicitatieplicht, een gemeentelijke bijdrage in de kosten van scholing, verzekering en onkosten maken onderdeel uit van dat beleid.

Milieu

(De ontwikkeling van de stad) De zorg voor het milieu is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van overheid, burgers en bedrijven. Het draagvlak voor het aanpassen van onze samenleving aan een toelaatbare belasting van het milieu moet van onderop worden gesteund. Daarom verdienen milieueducatie en -bewustwording en Lokale Agenda 21 actieve steun.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Stadsbestuur en financiën) In de afgelopen jaren is al veel gerealiseerd op het terrein van de bestuurlijke vernieuwing. Daarbij valt te denken aan zaken als de invoering van het referendum en het vragenrecht voor raadsleden en burgers. Daarnaast werden ook inspraakprocedures tegen het licht gehouden en aangepast. Wij willen burgers in de komende periode de mogelijkheid geven onderwerpen op de raadsagenda te plaatsen. Wij komen met een voorstel voor dit 'recht van initiatief'.

Vroegtijdige en daadwerkelijke inspraak, zowel bij de ontwikkeling van een ruimtelijke visie op langere termijn, als bij de invulling van bestemmingsplannen en bouwplannen, worden de (wijk)bewoners in een vroeg stadium betrokken.

Vervolg-concepten: Recht van initiatief van burgers ten aanzien van de raadsagenda, wijkgericht werken.

Verkokeringsgraad: 4 hoofdstukken (31 pagina's).

's HERTOGENBOSCH

(125044 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening) We zullen spoedig de discussie openen ten aanzien van de inhoud van het welzijnswerk in de stad. Deze discussie moet leiden tot een nadere positionering en prioritering ervan. Vervolgens zal op basis van onderzoek de structurering van de organisatie van het welzijnswerk gestalte krijgen.

Tegen de achtergrond van een preventief jeugdbeleid zullen wij een integraal beleid wat betreft de opvang van jongeren van 0 tot 16 jaar ontwikkelen (waaronder de naschoolse opvang). Een jeugd- en jongerenraad wordt hier onderdeel van. (Cultuur, recreatie en sport) Prioriteit wordt gegeven aan de breedtesport. (Onderwijs) Bij de oprichting van wijscholen moet worden gekeken naar de behoefte in een wijk en zal een financiële afweging worden gemaakt. Uitgangspunt is dat bestaande sociaal-culturele functies in de wijschool worden ingebouwd.

Criminaliteitsbestrijding/Sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) We willen integraal veiligheidsbeleid vormgeven door wijkgebonden politiezorg:

- door een directe aanpak: samenwerkingsrelatie tussen politie, justitie en stadstoezicht
- door een preventieve aanpak met samenwerkingsrelaties tussen welzijn, onderwijs, politie en beheer openbare ruimte.

Wij zullen een experiment met justitie in de wijk gaan vormgeven.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) De effecten van de nieuwbouwlakaties (VINEX) ten aanzien van de bestaande buurten en wijken zullen in beeld gebracht worden en kunnen leiden tot aanpassingen in beleid. Functiemenging in bestaande wijken

en in nieuwbouwwijken wordt verder mogelijk gemaakt.

Werkgelegenheid

(Economische zaken) We willen inhoud geven aan buurteconomie. De uitwerking van 'social return' in het economisch beleid dient vorm gegeven te worden. We streven naar verruiming van de mogelijkheden en het creëren van voorwaarden voor aan huis gebonden beroepen.

Milieu

(Volksgezondheid en milieu) Wij bevestigen uitdrukkelijk de ondertekening van het Handvest van Aalborg en de Lokale Agenda 21. Het uitgangspunt 'de vervuiler betaalt' handhaven wij.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Algemeen bestuur) We gaan door met interactief besturen. Nieuwe vormen van communicatie met de burger zullen worden gezocht. Gedacht wordt aan ondermeer de organisatie van wijkdagen/themabijeenkomsten/ronde tafelgesprekken etc. Als het om wijkraden gaat is het uitgangspunt dat zij gekozen zijn tenzij omstandigheden dat niet mogelijk maken. Wijkraden worden niet bepaald door de (getals)grootte van het gebied, maar door de sociale samenhang. Een experiment wordt aangegaan wat betreft decentralisatie van budgetten naar wijken.

Vervolg-concepten: interactief besturen, gekozen wijkraden, overdracht van budgetten naar de wijk.
Verkoeringsgraad: 9 hoofdstukken (23 pagina's).

HAARLEM (147602 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (De sociale stad) De activiteiten van het welzijnswerk worden beoordeeld op de bijdrage die zij leveren aan sociale samenhang en voorkoming van achterstanden. Het beleid komt in nauwe samenwerking met gebruikers tot stand, waarbij voorzieningen zijn gebaseerd op de vraag van gebruikers en gemeente. Wijkraden, ouderenbonden, jongerenraad, bewonersorganisaties ed. vervullen een belangrijke rol bij het inventariseren van behoeften. Het Bureau Onderzoek en Statistiek krijgt een taak de behoeften aan welzijnswerk te onderzoeken. Met bestaande en nieuwe middelen wordt het jongerenwerk daadwerkelijk uitgebreid. Zogenaamde straathoekwerkers moeten jongeren actief benaderen op de plekken waar zij zich bevinden. Samenwerking met

en tussen organisaties biedt op wijkniveau een sociale infrastructuur om achterstandsproblemen te voor komen en in een eerder stadium te kunnen oplossen. Doelgroepen: jongeren, ouderen en gehandicapten. (De actieve stad) het schoolgebouw voor basisonderwijs wordt maatschappelijk ingebed in de buurt. Dit door maatschappelijke functies als kinderopvang, buitenschoolse opvang, sociaal-culturele functies, ETC en het onderwijsvoorrangsbeleid in het gebouw op te nemen (brede scholen) (De bewoonbare stad) Participatie van bewoners en maatschappelijke organisaties is absoluut onontbeerlijk bij vormen van wijkgericht samenwerken. Het niet-projectgebonden opbouwwerk, onder andere in Schalkwijk wordt versterkt.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(De bewoonbare stad) Veiligheid in de buurt is een zaak van bewoners, politie en gemeente samen. Het politiewijkconcept blijft gehandhaafd. Meer inzet in de kwetsbare uren. Het project 'stadswachten' zal naast het centrum ook in andere stadsdelen worden uitgebreid.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(De bewoonbare stad) De te realiseren nieuwbouw moet de doorstroming bevorderen, zowel uit het goedkope naar het middensegment als uit het middensegment naar het duurdere segment. Naast nieuwbouw is ook het onderhoud van de bestaande woningbouw essentieel voor de leefomgeving. In het kader van de stadsvernieuwing zal behalve aan vooroorlogse wijken ook aandacht worden besteed aan de naoorlogse wijken als Delftwijk en in Schalkwijk. Vanuit het fonds Stadsvernieuwing wordt het project voor het oplossen van funderingsproblemen, zoals die in verscheidene wijken zijn geconstateerd, in samenwerking met bouwbuuro's voortgezet.

Werkgelegenheid

(De actieve stad) Bijzondere aandacht voor langdurig baanlozen blijft noodzakelijk. Zinnige, betaalde en/of onbetaalde arbeid, (her-)scholing, werk- en scholingsprojecten voor speciale groepen en additionele arbeid zijn pijlers van het reïntegratiebeleid. De samenwerking met arbeidsvoorziening, uitzendorganisaties en maatschappelijke organisaties wordt geïntensiveerd.

Milieu

(De actieve stad) Initiatieven als de Lokale Agenda 21 en het platform Duurzaam Haarlem zijn van groot belang. Afvalscheiding wordt verder doorgevoerd.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(De goed bestuurde stad) Naast de in de afgelopen jaren uitgebouwde inspraakmogelijkheden zal participatie daadwerkelijk als onderdeel van het voorbereidingstraject prioriteit krijgen binnen het gehele gemeentelijk beleid. Met name de betere samenwerking van de verschillende planvormende disciplines als verkeer en vervoer, milieu, natuur en landschap, RO/SV en recreatie wordt aangepakt.

Vervolg-concepten: niet-projectgebonden opbouwwerk versterken, participatie als onderdeel van het beleidsmatig voorbereidingstraject prioriteren.
Verkoeringsgraad: 7 hoofdstukken (15 pagina's).

DORDRECHT

(117272 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn en zorg op maat) De welzijnsvoorzieningen zijn toe aan een herijking. Herijking zal er in ieder geval toe leiden dat er voor 2001 een fusie tot stad komt tussen de Stichting Welzijn Dordrecht (SWD) en de Stichting Welzijn Ouderen Dordrecht (SWOD). Er wordt een nieuw jeugdbeleid op touw gezet, met veel inbreng van de jongeren zelf: creëren van JOP's, een jongerenkrant, jongerenwerkers en sportopbouwwerkers gaan sportactiviteiten organiseren. Overige doelgroepen: ouderen, gehandicapten, dak- en thuislozen, vrijwilligers. (Onderwijs in ontwikkeling) De basisschool krijgt een bredere functie; na de officiële schooltijd oefenen kinderen spelenderwijs creatieve en sociale vaardigheden en doen mee aan sport en spel, taal- kunst- en computerles. (brede school) (Sport spelenderwijs) Om de afstand van de jeugd tot de georganiseerde sportbeoefening te verkleinen, zijn de in de wijken actieve sportopbouwwerkers essentieel. (Goed en betaalbaar onder dak) Het zwaartepunt van wijkbeheer lag tot nu toe vooral op het beheersaspect, maar langzamerhand verschuift de focus naar de sociale aspecten van de wijk en de wijze van het met elkaar omgaan van de bewoners.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Orde en veiligheid: met kracht en verstand) Voor effectieve preventie zorgt de aanwezigheid van agenten en stadswachten. Lik-op-stuk-beleid ten aanzien van jeugdcriminaliteit. Bewoners worden niet allen betrokken bij het opstellen van het veiligheidsbeleid in

hun wijk, maar ook bij de uitvoering en de naleving ervan.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Goed en betaalbaar onder dak) Een vraag-gerichte planning van woningbouw, meer differentiatie ook via renovatie en herstructurering. Bouw van seniorenwoningen en levensloopbestendige nieuwbouw wordt nagestreefd. De positie van de (verenigingen van) huurders verdient herwaardering: huurders moeten gezien worden als volwaardige partners in het overleg volkshuisvesting. Wijkbewoners worden betrokken bij de planvorming over hun wijk. Zij kunnen desgewenst ondersteuning vragen bij hun activiteiten op dit punt.

Werkgelegenheid

(Werk is de motor van de samenleving) Werk is de motor van een gezonde samenleving; het aantrekken en behouden van bedrijvigheid en het creëren van nieuwe werkgelegenheid, ook aan de onderkant van de arbeidsmarkt, houden deze collegeperiode een hoge prioriteit. Niet alleen de bedrijvigheid in de binnenstad, ook de detailhandel in de wijken verdient aandacht. Voor sommige groepen in de maatschappij - allochtonen, jongeren, gehandicapten - blijft extra inzet nodig om een evenredige arbeidsparticipatie te bereiken. Participatie wordt verder bevorderd door WIW- en Melkert-banen en vrijwilligerswerk als tegenprestatie voor een uitkering.

Milieu

(Ruimte, verkeer en milieu in evenwicht) Voorlichting is een belangrijk middel om burgers aan te zetten tot milieubewust handelen. De afvalscheiding kan nog beter, er komt een proef met vergisting van GFT-afval in Wielwijk) In bestaande wijken gaat het vooral om het saneren van problemen als luchtverontreiniging en geluidsoverlast. Renovatie en herontwikkeling van wijken bieden kansen om dergelijke problemen aan te pakken.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

Het college streeft naar een open bestuursstijl en actieve voorlichting over de koers die wordt gevaren. Beleidsvoornemens worden in een vroeg stadium naar buiten gebracht en helder toegelicht in begrijpelijke Nederlands. Er komt binnenkort een nieuwe inspraak- en participatieverordening, gebaseerd op de bepalingen van de Algemene Wet Bestuursrecht; een sobere maar realistische basis voor de 'samenspraak' met de stad. Dordt krijgt een raadsinformatiesysteem en eigen 'site' op het internet.

Vervolg-concepten: wijkgericht werken, wijk-beheer, inspraakverbetering via vroegtijdige informatie aan burgers.

Verkokingsgraad: 11 hoofdstukken (26 pagina's).

EINDHOVEN

(198000 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Sociale duurzaamheid) De betrokkenheid van mensen en hun deelname aan het maatschappelijk leven is ongelijk. Gewerkt moet worden aan de formulering van een integraal beleid ter versterking van de sociale structuur: een sociaalstructuurplan. Via zo'n plan zullen van oudsher gescheiden beleidsterreinen als sociale zaken en welzijn, onderwijs en educatie, sport en recreatie, cultuur en veiligheid beter op elkaar afgestemd worden. Wijkaccommodaties en scholen worden samengevoegd, soort brede school. Er moet meer ruimte komen voor jongeren, zowel fysiek als sociaal. Een specifiek en samenhangend jeugd- en jongerenbeleid moet in de wijken in een palet aan wijkwelzijns activiteiten voorzien. Op wijkniveau worden er programma's gemaakt waar- in fysieke en sociale aspecten op elkaar worden betrokken. Vanuit die programma's vindt de sturing van welzijnsinstellingen plaats. Programmasturing dus en geen instellingssturing. Er wordt een programma 'multiculturaliteit' ontwikkeld, te beginnen in wijken en buurten.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Sociale duurzaamheid) Niet alleen de feitelijke veiligheid, maar ook het gevoel van veiligheid moet worden begroot. Vergroten van de sociale samenhang, versterken van het maatschappelijk weefsel, meer sociale controle, kennen en gekend worden zijn belangrijk. Criminaliteitspreventie moet verder worden uitgewerkt. Het succesvolle Jeugd Preventie Project wordt met kracht voortgezet. In de gehele stad worden veiligheidsplannen voor en door wijken en buurten verder uitgebouwd, waarbij de overheid, de school, het clubhuis, de sportvereniging, de (sociale) verhuurder, Verenigingen van eigenaren, de winkeliers en de horeca samen met bewoners hun verantwoordelijkheid nemen. Het aantal stadswachten in de wijken wordt uitgebreid.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Sociale duurzaamheid) Goed onderhoud en woon- en leefmilieu-differentiatie zijn noodzakelijk. Het gaat om een 'complete buurt': een buurt waar niet alleen gewoon wordt,

maar waar ook kleinschalig werk te vinden is en waar voorzieningen op tal van terreinen binnen handbereik zijn, waardoor de buurt een levendig karakter krijgt. Bij verkoop van sociale huurwoningen wordt bij de toekomstige eigenaren bedongen dat het onderhoud (ook op lange termijn) gegarandeerd is. Sociale scheiding van bevolkingsgroepen dient voorkomen te worden of teruggedrongen te worden. Probleemhuurders mogen het leefklimaat in een straat niet aantasten. Indien nodig zal het woonruimte-verdeelsysteem aangepast moeten worden.

Werkgelegenheid

(Economie en werkgelegenheid) Samen met de KvK wordt bezien of extra stimuleringsprogramma's voor startende ondernemers moeten worden ontwikkeld. Allochtonen dienen hierbij extra begeleiding te krijgen. In de komende periode zal een sluitende aanpak voor arbeidsplichtige werkzoekenden worden geëffectueerd. Voor de werkzoekenden, die niet direct een baan kunnen vinden, worden of arbeidsactiverende of sociaal activerende trajecten uitgezet. De arbeidsbemiddeling voor personen of groepen die moeilijk toegang krijgen tot de arbeidsmarkt (zoals allochtonen) wordt versterkt. Buurtbeheerbedrijven moeten een belangrijke rol gaan vervullen op het snijvlak van economie en leefbaarheid. Mogelijkheden voor additionele werkgelegenheid worden ten volle benut.

Milieu

(Een duurzame leefomgeving) Een eenvoudige en niet-bureaucratische milieu-effecttoets moet vast onderdeel worden van voorstellen. Eindhoven wil koploper in milieutechnologie en digitale communicatietechnologie worden. Tariefsdifferentiatie bij afvalinzameling wordt doorgevoerd. Van Lokale Agenda 21 wordt een prioritar programma gemaakt.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Vernieuwing van bestuur en organisatie) Het dualisme tussen raad en college wordt vergroot. Politieke alternatieven moeten aan de voorkant van het proces worden bediscussieerd. De relatie tussen de wijkkantoren en de politiek vraagt nadere bezinning. De vraag hoe wijken meer invloed en meer zeggenschap te geven, ook over budgetten wordt hierbij meegenomen.

Vervolg-concepten: Dualisme tussen raad en college vergroten. Wijken meer zeggenschap geven ook over budgetten. Verkokingsgraad: 11 hoofdstukken (26 pagina's).

MAASTRICHT

(118887 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Inleiding en uitgangspunten) Het bestaande beleid is grotendeels verwoord in de begroting 1998 alsmede in door de raad vastgestelde beleidsplannen. Dit betekent, dat onder de onderwerpen armoedebestrijding, maatschappelijke participatie, mobiliteitsbeleid en milieu op basis van het in gang gezette en soms in meerjarenplannen uitgezette beleid worden uitgevoerd. (Leefbaarheid en veiligheid) Het beleid om buurten meer zelfstandigheid te geven wordt versterkt ondermeer door de buurtgerichtheid van maatregelen te accentueren; te denken valt aan:

* subsidies aan buurtraden dienen mede voor hun instandhouding; de buurtraden krijgen meer vrijheid in de besteding van hun subsidie.

* meer oog voor voortbestaan voorzieningen-niveau in de buurt.

* Intensivering van het onderwijsachterstandenbeleid.

Het verenigingsleven zal in het betreffende gemeentebestuur worden meegenomen. Vrijwilligers zijn onmisbare schakels in onze stadsgemeenschap. Het vrijwilligersbeleid zal die onmisbaarheid tot uitdrukking brengen.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Leefbaarheid en veiligheid) Veiligheid moet geïntensiveerd worden door de integrale veiligheidsplannen, die nu nog maar voor enkele buurten beschikbaar zijn, uit te breiden, binnen de kaders van het GSB en de financiële mogelijkheden daarvan. Gestreefd wordt naar een afname van het aantal coffeshops via een beleid van het afnemend maximum. (Burgers en de overheid) Het college zal in de komende periode de maatschappelijke discussie op gang brengen tussen politie en bestuur enerzijds en politie, welzijnswerk en onderwijs anderzijds over het thema 'gedoogcultuur in Maastricht'.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Werken en wonen) Samen met de woningcorporaties zal gekeken worden naar mogelijkheden en voorwaarden om een deel van de sociale woningvoorraad te verkopen aan de huurders. Binnen de eigen wijk moet doorstroming van ouderen mogelijk zijn, ook voor eigen woningbezitters en huurders in de particuliere sector. Nu de wetgeving gewijzigd is ten aanzien van het woonwagengebeleid is een evaluatie en aanscherping noodzakelijk.

Werkgelegenheid

(Werken en wonen) Werkgelegenheid creëren en in stand houden blijft een van de top-prioriteiten van de gemeente. Gezien de grote werkloosheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt, met name onder productiemedewerkers, verdient de werkgelegenheid voor die groep extra aandacht.

Milieu

(Financieel kader) De milieulasten worden beheersbaar gemaakt door oa. maatregelen om milieubewust handelen te belonen en te zoeken naar mogelijkheden om de tariefheffing een meer individuele basis te geven, mits die maatregelen niet leiden tot hogere perceptiekosten.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

In de afgelopen periode werd veel nagedacht over de relatie burger-politiek en ambtelijke organisatie. Voortzetting van de discussie is gewenst onder andere over: dat inspraak nog serieuzer genomen zal worden respectievelijk de vraag hoe burgers actief bij beleidsvoorbereiding en de praktische uitvoering betrokken kunnen worden en het gevoel dat de Raad het beleid onvoldoende kan sturen.

Vervolg-concepten: wijkgericht werken, streven naar zelfstandigheid van wijken, burgers actief betrekken bij beleidsvoorbereiding. Verkokeringsgraad: 5 hoofdstukken (8 pagina's).

NIJMEGEN (147600 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Zorg en welzijn) Intensivering van het beleid op het gebied van de sociale infrastructuur is voor het nieuwe college aanleiding om tot een herorientatie op het welzijnsbeleid te komen. Een belangrijk aspect hier is het versterken van de politiek-bestuurlijke regierol en de gevolgen die dat heeft voor de verschillende welzijnsorganisaties. (Veelkleurigheid) Wij beschouwen de multi-culturele samenstelling van de Nijmeegse bevolking als een verrijking; een verrijking die tot nu toe nog onvoldoende kon worden benut. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat allochtone inwoners in een zodanige positie komen dat zij maximaal kunnen participeren. Dat betekent dat op alle onderdelen van het beleid voortdurend de vraag gesteld moet worden of aparte, extra aandacht voor allochtone groepen nodig is. Wij denken daarbij aan problematiek van de werkloosheid, de positie van zelforganisaties van migranten en onderwijs.

(Veiligheid en leefbaarheid) Gemeente, woningbouwverenigingen, particuliere verhuurders, makelaars en bewonersgroepen werken samen om de leefbaarheid in wijken en buurt te verbeteren. Wij willen de komende periode onderzoeken hoe de wijken ondersteund kunnen worden. In het bijzonder zullen daarbij de verschillende verantwoordelijkheden opnieuw gedefinieerd worden en zal de wijze van financiering extra punt van aandacht zijn.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Veiligheid en leefbaarheid) In de nieuwe collegeperiode zullen wij niet alleen de stadswachten in het centrum blijven inzetten maar ook in de wijk. De stadswacht zal aansluiting zoeken bij een centraal punt in de wijk, bijvoorbeeld de wijkpost. Het accent bij de aanpak in de directe woonomgeving zal liggen op het meer betrekken van mensen bij hun straat en buurt. Straat, buurt, school, wijkverenigingen en detailhandel kunnen daarin een belangrijke rol vervullen.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Veiligheid en leefbaarheid) De inrichting van gedifferentieerde woonwijken in de bestaande stad is een belangrijk instrument om segregatie te voorkomen en de leefbaarheid op de langere termijn te bevorderen. Maximale bereikbaarheid door lage inkomens- en andere zwakke groepen op de woningmarkt is uitgangspunt voor het volkshuisvestingsplan.

In de nieuwe kabinetperiode zullen als gevolg van herstructureringsmaatregelen de bestaande landelijke fondsen op het gebied van stadsvernieuwing opgaan in een stedelijk ontwikkelingsfonds. De hieruit vrijkomende gelden voor onze stad zetten wij in voor het opknappen van na-oorlogse wijken.

Werkgelegenheid

(Werkgelegenheid- en arbeidsmarktbeleid) Werkgelegenheid blijft in de nieuwe collegeperiode speerpunt van beleid. Alle activiteiten die ondernomen worden om werkgelegenheid te creëren zullen gebundeld worden. De gesubsidieerde banen (WSW, WIW-banenpool, JWG, Melkert I en II) moeten zich op termijn gaan ontwikkelen tot reguliere arbeidsplaatsen, waarbij wij streven naar verbetering van de arbeidsvoorwaarden. Er zal worden geëxperimenteerd met het afschaffen van de sollicitatieplicht voor uitkeringsgerechtigden die vrijwilligerswerk doen, als voor alleenstaande ouders met kinderen in de leeftijd tussen 4 en 12 jaar.

Milieu

(Milieu) Samen met de provincie en in overleg met het bedrijfsleven willen wij extra aandacht geven aan het naleven en het eventueel aanscherpen van vergunningen, waarbij een maximaal milieurendement wordt nagestreefd. Een duurzame ontwikkeling betekent ook het monitoren van de effecten van beleid. De inrichting van de regionale milieustraat voldoet niet aan de verwachtingen van het gemeentebestuur: het beleid wordt bijgesteld.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Algemeen bestuur) Belangrijke doelstelling is meer participatie van de burger, via het betrekken van burgers bij het opstellen van nota's en beleidsnotities. Het invoeren van het referendum. Er is een organisatieverandering aan de gang bij de gemeente: met de vernieuwing van de structuur wil het college ook een andere cultuur bewerkstelligen.

Vervolg-concepten: meer participatie door meer betrokkenheid bij planvorming, referendum, wijkgericht werken.

Verkoeringsgraad: 10 hoofdstukken (13 pagina's).

ARNHEM (135026 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn, educatie en sport) Hoofdpunt is het ontwikkelen en uitvoeren van een integraal jeugdbeleid. Enerzijds is een betere samenwerking tussen alle instellingen die zich met deze doelgroep bezig houden van belang; anderzijds gaat het om een goede inbreng van jongeren zelf. Overige doelgroepen: mensen met een functie-beperking, ouderen en vrijwilligers. Er zijn plannen voor de ontwikkeling van een brede school. Het belang van sportbuurtwerk staat buiten kijf, moet gecontinueerd en -daar waar dat enigszins kan - geïntensiveerd worden. De mogelijkheden voor bewonersgroepen en -initiatieven om gebruik te kunnen maken van sport- en andere wijkaccommodaties moeten worden vergroot.

(Arnhem 2015, het GSB en het wijkgericht werken) Een verhoging van wijkbudgetten, met name in de preventiewijken, is nodig om het wijkgericht werken tot een succes te maken. In elke wijk moet binnen deze bestuursperiode een wijkplatform zijn gerealiseerd. Het stimuleren van de participatie door wijkbewoners - en met name allochtone wijkbewoners - is hierbij van groot belang. Het streven is om in iedere wijk, integrale, gezamenlijk opgestelde, wijkplannen te realiseren.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Veiligheidsbeleid) De overheid kan een verantwoord niveau van veiligheid in de stad echter alleen bereiken door samenwerking tussen politie, justitie, gemeente, woningcorporaties, wijkplatforms, instellingen, organisaties, scholen, sportverenigingen, bedrijfsleven en burgers. Vier accenten: jeugd en veiligheid, de aanpak van geweld (zoals uitgaansgeweld, supportersgeweld), wijkgericht veiligheidsbeleid en de bestrijding van drugsoverlast.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en grondzaken) In de komende periode wordt doorgewerkt aan de uitwerking van het Volkshuisvestingsplan. Na voltooiing van het huidige plan van aanpak voor de particuliere woningverbetering verschuift de aandacht naar de naoorlogse wijken. Het gaat vooral om het ondersteunen van verbeterplannen voor complexen waarvan het eigendom berust bij verenigingen van eigenaren. In het begin van deze bestuursperiode wordt een notitie uitgebracht waarin wordt ingegaan op de mogelijkheden die het begrip 'sociaal gebonden eigendom' biedt om het eigen woningbezit onder mensen met lage inkomens te bevorderen.

Bij gebleken succes wordt het Tweede-kansbeleid voortgezet. Het gaat om huurders die wegens huurschuld of overlast uit hun huis zijn gezet en nu onder begeleiding een tweede -en laatste- kans krijgen om een corporatiewoning te huren.

Werkgelegenheid

(Economische zaken, sociale zaken en arbeid) Op korte termijn wordt een samenhangende visie ontwikkeld op de terreinen van gesubsidieerde en additionele arbeid (nieuwe WSW en WIW); dit mede in samenhang met de invoering van de Wet Reïntegratie Arbeid Gehandicapten.

Milieu

(Milieu en openbare werken) Inzet is om wijken meer zeggenschap te geven over delen van het (onderhouds)budget dat in de betreffende wijk wordt besteed. Eind 1998 zal duidelijk zijn over welke budgetten wijkplatforms zeggenschap krijgen. Het Arnhems Milieu beleidsplan is de basis voor het te voeren milieubeleid.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

-

Vervolg-concepten: zeggenschap van burgers over wijkbudgetten, wijkgericht werken.

Verkoeringsgraad: 12 hoofdstukken (40 pagina's).

APELDOORN

(150915 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn en volksgezondheid) Op het terrein van het welzijn wordt het beleid gericht op het versterken in toenemende mate van de samenhang van de afzonderlijke welzijnsfuncties. De functies worden verder op hun effectiviteit beoordeeld en moeten voor iedere inwoner toegankelijk zijn en blijven. (Sociale samenhang en wijkbeheer) De wijken dorpsraden zijn voor de lokale overheid een belangrijk aanspreekpunt voor de vormgeving van het proces om tot verbetering van de sociale samenhang te komen. Afhankelijk van hoe zij verantwoording afleggen aan hun achterban en wat zij doen kan de juridische inbedding van wijken dorpsraden nader worden geregeld. Bevorderen van gezamenlijk gebruik van school- en andere gebouwen en voorzieningen in de buurt maakt onderdeel uit van het wijkbeheer. De middelen voor het wijkbeheer worden in overleg met de raden aangewend.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Openbare orde en veiligheid) De wijk- en dorpsraden kunnen in het kader van het integraal wijkbeheer een bijdrage leveren aan het bevorderen van de openbare orde en veiligheid (wijkveiligheidsplannen). De deconcentratie van de politie, in combinatie met de verdere ontwikkeling van het integraal buurt- en wijkbeheer, zal de betrokkenheid bij dit beleid en de handhaving verbeteren.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Ruimtelijke ordening en wonen) De toenemende aandacht voor het beheer van bestaande wijken en complexen wordt in deze bestuursperiode in beleid vertaald. Vernieuwende manieren zullen worden ontwikkeld en daar waar mogelijk worden toegepast om een betere doorstroming en buurtontwikkeling te bewerkstelligen. Dit beleid alsmede het streven om woonwensen van bewoners in hun eigen woonbuurt te realiseren, zal de woonkwaliteit en de sociale samenhang in de buurten verbeteren.

Werkgelegenheid

(Werk, inkomen en participatie) Voor een optimale ondersteuning en begeleiding zullen de doelgroepen (kansrijken en kansarmen) binnen het sociaal beleid in deze

bestuursperiode nauwkeurig worden beschreven. Met de aanpak 'Regelrecht' is een actief en praktisch ingericht minimabeleid in gang gezet. Deze aanpak wordt voortgezet.

Milieu

(Duurzaamheid en milieu) Afvalscheiding wordt verder uitgebouwd. Differentiatie van afvalrechten wordt onderzocht. Activiteiten in het kader van Lokale Agenda 21 worden ondersteund.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Sociale samenhang en wijkbeheer) Het gemeente bestuur geeft in samenspraak met de wijk- en dorpsraden het beleid op hoofdlijnen voor het wijkbeheer aan. Het bestuur huldigt de opvatting dat de raden binnen vastgestelde kaders desgewenst de inzet van mensen en middelen voor het wijkbeheer mede kunnen aansturen. De middelen zullen in ieder geval in overleg met de raden worden aangewend.

(Convenant 1998-2002) Het interactieve beleidsproces wordt in het bijzonder toegesneden op onderwerpen die aansluiten op het belang en de werk- en leefomgeving van inwoners, instellingen en bedrijven.

Inschakeling van alle betrokkenen in een zo vroeg mogelijk stadium is daarbij het uitgangspunt.

Vervolg-concepten: wijkbeheer, medebeschikking over mensen en middelen van de wijkraden

Verkokingsgraad: 14 hoofdstukken (8 pagina's).

ENSCHEDÉ (147832 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Zorg en welzijn) Het lokale welzijnsbeleid verdient, na jaren van krimp, een positieve impuls. Welzijnsvoorzieningen moeten zo dicht mogelijk bij de burger functioneren. Het takenpakket moet, als uitgangspunt worden verbreed met: jongerenwerk, het totale speeltuinwerk, peuterspeelzaalwerk, onderdelen van het emancipatie-, ouderen- en migrantenwerk. Het wijkwelzijnswerk gaat ook een belangrijke rol spelen bij de verdeling van de inzet van randgroepjongerenwerkers in de wijk.

Jeugd- en jongerenwerk hoort thuis in elke wijk. Voor de versterking van het jongerenwerk wordt f 300.000,- uitgetrokken.

(De levendige stad: onderwijs, sport en cultuur) De gemeente steunt een ontwikkeling naar de 'brede school' in de buurt.

(Leefbaarheid) Er worden wijk sportvoorzieningen aangelegd. Plannen en aanleg komen tot stand in nauw overleg met omwonenden; voorwaarde is dat voor toezicht en onderhoud omwonenden mede verantwoordelijk zijn.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Veiligheid en bestuurlijke zaken) Hoofddoelstellingen voor de komende jaren zijn: voorkoming en bestrijding van veelvoorkomende criminaliteit, verhoging van het veiligheidsgevoel bij burgers, handhaven van de openbare orde doen plaatsvinden in samenhang met beheer en inrichting van de openbare ruimte.

De wijkbureaus van de politie moeten voor de agenten een goede werkomgeving vormen en voor de burgers bereikbaar en herkenbaar zijn. Er wordt een integraal veiligheidsbeleid ontwikkeld, waarin preventie een belangrijke rol speelt en waarin op wijkniveau nauw wordt samengewerkt.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Wonen en werken) Prioriteit heeft de herstructurering van woonwijken door middel van stadsvernieuwing. Daarbij wordt veel aandacht gegeven aan versterking van de sociale structuur en aan de bevolkingssamenstelling. Sloop van bestaande woningen, gemengde nieuwbouw van woningen in sociale huur- en koopsfeer en verkoop van huurwoningen door woningcorporaties zijn hierbij belangrijke instrumenten.

Werkgelegenheid

(Versterking lokale economie) Hoofddoelstellingen zijn: het versterken van de economische structuur, waardoor Enschede een aantrekkelijke werkstad wordt, het meer laten profiteren door eigen inwoners van groei van de werkgelegenheid, naast groei van de reguliere arbeid tevens een toename van de gesubsidieerde arbeid.

Milieu

(Leefbaarheid) Er wordt onderzoek gedaan naar de beste vorm voor een systeem van gedifferentieerde tarieven voor afvalstoffenheffing, gebaseerd op het aanbod van (soorten) afval.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Veiligheid en bestuurlijke zaken) Hoofddoelstellingen zijn: een open bestuursstijl waarbij burgers worden uitgedaagd om mee te werken aan en mee te denken over de vormgeving van de stad, burgers meer te betrekken bij het bestuur van hun stad, politieke- en besluitvormingsprocessen herkenbaarder en doorzichtiger

te maken, de controlerende rol van de gemeenteraad versterken. Burgers worden actiever benaderd, niet alleen over zaken die in de eigen wijk spelen. Dat geschiedt door interactieve beleidsvorming, stadsgesprekken, inspraakmiddagen en (telefonische) omnibusspelingen.

Vervolg-concepten: zelfbeheer door burgers van wijkvoorzieningen, interactieve beleidsvorming.
Verkokingsgraad: 8 hoofdstukken (20 pagina's).

GRONINGEN

(168692 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Sociale structuur) De herstructurering van het sociaal-cultureel werk zal aan het begin van de Collegeperiode worden geëvalueerd. De evaluatie zal inzicht moeten geven in de mate waarin het opdrachtgeverschap in het SCW heeft voldaan aan de verwachting. In de komende periode zal het College het initiatief nemen om te komen tot een meer integrale aanpak van het welzijnswerk in brede zin. SCW, algemeen maatschappelijk werk en raadsliedenwerk, vrijwilligerswerk, jeugdhulpverlening, jongerenwerk en peuterspeelzaalwerk zullen moeten gaan opereren vanuit één beleidskader.

Hete GSB wordt geconcentreerd op drie beleids thema's: werk, veiligheid en jongeren. Het College wil binnen de beschikbare financiële kaders in iedere wijk een Vensterschool realiseren. Daarmee wordt tevens voorkomen dat Vensterscholen synoniem worden met achterstandscholen.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Ruimtelijke structuur) Het College wil in de komende vier jaar doorgaan met het integraal veiligheidsbeleid. Het is wenselijk dat ook Justitie vanuit de wijken gaat werken. Het College gaat door met het aanstellen van buurtagenten in alle wijken.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Ruimtelijke structuur) Het College zet met kracht in op wijkvernieuwing (tweede prioriteit). Wijkvernieuwing is een integrale opgave. Wij willen de plannen uitwerken in goed overleg tussen gemeente, corporaties, bewoners, instellingen en marktpartijen. Het wijksgewijs werken wordt voortgezet en waar nodig versterkt. Wonen moet betaalbaar blijven. Bij nieuwbouw wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met de wensen van de markt.

Werkgelegenheid

(Economische ontwikkeling) Een van de twee top-prioriteiten is het vergroten van de werkgelegenheid. O.a. via het instellen van kanszones. Voortzetting en versterking van de additionele werkgelegenheid en contract compliance zijn middelen om de langdurig werklozen aan het werk te krijgen. Een actief vestigingsbeleid en naventant lobby richting Den Haag moet meer werkgelegenheid opleveren.

Milieu

(Ruimtelijke structuur) Milieubeleid wordt 'meegenomen' in de wijkvernieuwing. Tariefdifferentiatie in de afvalstoffenheffing zal pas worden ingevoerd, wanneer de meeste Groningers de hogere kosten van tariefdifferentiatie via milieubewust gedrag kunnen terugverdienen.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Organisatieontwikkeling en aansturing) Het gemeentelijk apparaat, inclusief Raad en College worden kritisch doorgelicht en gereorganiseerd. Veel meer dan voorheen zullen wij onze doelen moeten zien te bereiken door samenwerking met partijen die los van de gemeente staan en die niet van de gemeente afhankelijk zijn. We willen het beleid met betrekking tot de bestuurlijke vernieuwing zoals dat de afgelopen jaren is ingezet, voortzetten. Dat betekent dat wij naar permanente verbeteringen streven om onze vertegenwoordigende democratie aan te passen aan de eisen van de tijd. Open plan procedures: voordat besluitvorming door de gemeenteraad plaatsvindt, willen we maximale betrokkenheid realiseren en burgers en instellingen de kans geven beleidssuggesties in discussie te brengen. Wij hechten zeer aan bewonersparticipatie: we zullen de ondersteuning van de bewonersorganisaties versterken.

Vervolg-concepten: open plan procedures, versterking van de ondersteuning van bewonersorganisaties.

Verkoeringsgraad: 7 hoofdstukken (30 pagina's).

LEIDEN (117061 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Weten, welzijn, cultuur) Het college wil de 'brede school' mogelijk maken. De gemeente zal zich bij de ontwikkeling primair richten op die wijken, waar dat in het kader van achterstandsbestrijding belangrijk is. Vrijwilligerswerk wordt ondersteund met cursussen. Gestreefd wordt naar vraaggerichte openingstijden van buurthuizen.

Contracten met de Leidse Welzijnsorganisatie (LWO) zullen scherper aangestuurd worden op politieke prioriteiten. Het college ziet de LWO niet alleen als uitvoeringsorganisatie, maar ook als initiator van vernieuwing en ontwikkeling. Doelgroepen: jongeren, verslaafden, gehandicapten en asielzoekers. In het kader van het sportstimuleringsbeleid wordt sportondersteuning geboden aan jongeren, ouderen en gehandicapten.

(De kwaliteit van de stad) Wijkbeheer beperkt zich niet tot beheer en onderhoud in beperkte zin, maar wordt gebiedsgericht geïntegreerd met andere beleidsterreinen. Het college wil wijkbeheer intensiever en integraler aanpakken en daarvoor ook extra middelen uittrekken.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(De kwaliteit van de stad) Het integraal veiligheidsbeleid wordt voortgezet en uitgebreid naar andere wijken. Er komen meer toezichthouders.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing

(De kwaliteit van de stad) Dubbel grondgebruik, zoals parkeren onder hoogbouw voor kantoren en woningen, is uitgangspunt bij nieuwbouw. Bijzondere aandacht gaat uit

naar het instandhouden van voldoende grote voorraad van betaalbare huurwoningen. Verder wordt differentiatie van de samenstelling van wijken nagestreefd. Huurdersorganisaties worden versterkt en als gelijkwaardige partners betrokken bij het volkshuisvestingsbeleid.

Werkgelegenheid

(Werk en inkomen) De mogelijkheid tot het scheppen van gesubsidieerde arbeid wordt maximaal benut. Het college acht de wettelijke beperking tot 120 % van het minimumloon als inkomensmaximum ongewenst: er zal een gewoon functieloon moeten worden betaald. Contract compliance wordt verder toegepast via opdrachtverstrekking (bij de dienst Wonen en Bouwen) en als vestigings-eis.

Milieu

(De kwaliteit van de stad) Milieu loopt als een rode draad door andere beleidsgebieden heen: CO2-reductie en energiebeleid, duurzaam bouwen, milieuzorgsystemen en lokale milieuintiatieven zoals ecoteams en winkelacties.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Op koers naar 2002) Experiment met wijkwethouders om wijkgerichte aanpak integraler te maken en meer mensen erbij te betrekken. Verbetering van de gemeentelijke organisatie. Meer communicatie met de burgers via wijkdagen, burgerfora en enquetes. Sociale en bestuurlijke vernieuwing worden gecontinueerd.

Vervolg-concepten: wijkontwikkeling, communicatie en wijkwethouders. Verkoeringsgraad: 5 hoofdstukken (28 pagina's).

Groep IV

ISSINGEN

GEMEENTE
VOORBURG

AMSTERDAM

(718119 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Zorg en armoede) Versterking van de sociale infrastructuur vormt een nieuw speerpunt van beleid. Het zal zich vooral richten op versterking van wat mensen zelf kunnen doen. Om aan de versterking van de samenhang richting en inhoud te geven zal dit jaar een sociaal structuurplan aan de Gemeenteraad worden gepresenteerd. Het

zal een actiegericht plan worden, waarin is aangegeven waar de gaten in het zorgpakket zitten, hoe de infrastructuur versterkt moet worden en waar kwaliteit moet worden toegevoegd. Actiepunten: het aantal multifunctionele dienstencentra wordt uitgebreid, er komt een voorschouw, voor de basisschool, er wordt gestreefd naar een Brede School. De capaciteit van sociale pensions wordt uitgebreid. Er komt een nieuw, vast te stellen minderhedenbeleid. Er komt ook een

nieuw armoedebeleid, met aandacht voor een grotere groep Amsterdammers dan tot dusverre.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Veiligheid, Openbare ruimte en Binnenstad) Veiligheid is de achilleshiel van iedere stedelijke samenleving. Uit recent uitgebrachte rapportages blijkt dat Amsterdam veiliger wordt. Ook de Amsterdammer begint dit zo te ervaren. Hij of zij lijkt zich in huis en op straat veiliger te voelen en dat is een belangrijk resultaat. Het niveau van de criminaliteit ligt echter nog veel te hoog. Om de vaart in 'deze keer ten goede' te brengen zal er opnieuw geïnvesteerd worden in de veiligheid van de Amsterdamse buurten. In de bestrijding van de zware criminaliteit (oa. de uitvoering het 'rapport Van Traa'), maar ook in een samenhangend wijkveiligheidsbeleid. In de Amsterdamse buurten zullen wijkveiligheidsposten worden opgericht, waar onder regie van een politiefunctionaris politie, stads- en flatwachten en buurtbeheerders samenwerken.

In de buurtgerichte aanpak ('in de buurt, voor de buurt en met de buurt') gaat veiligheid, naast werk en welzijn, gepaard aan een verzorgde openbare ruimte en groen.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Wonen, Verkeer en Duurzaamheid) Meer inwoners, meer werkplekken, uitbreiding van voorzieningen, meer ruimte voor recreatie, flora en fauna strijden met elkaar om het Amsterdamse oppervlak. Intensivering van het grondgebruik is daarom een hoofddoel van het ruimtelijk beleid. Functies moeten meer en meer gemengd en gestapeld worden, zodat hoogwaardige stedelijke milieus ontstaan met een hoge dichtheid. Meer inwoners betekent ook meer (betaalbare) woningen. Het blijft eentonig, maar Amsterdam heeft nog steeds een groot tekort. Nieuwbouw dus en tenminste 4.000 per jaar. Het volkshuisvestingsbeleid in deze periode zal een gevarieerde kernvoorraad goedkope woningen van voldoende omvang waarborgen. Kwalitatieve tekorten in de woningvoorraad en de woonomgeving zullen worden opgeruimd. Specifieke tekorten voor grote gezinnen, ouderen etc. zullen worden ingelopen. Segregatie past niet in de Amsterdamse buurten, een ruimere differentiatie is een antwoord, waardoor ook de middengroepen in de buurten hun wooncarrière kunnen doorlopen. Nieuwbouw wordt voor 30% in de sociale sector gerealiseerd; dat betekent 70% op de vrije markt. Voor de sociale sector zal sterk ingezet worden om de woningen betaalbaar te houden.

Werkgelegenheid

(Werk en Onderwijs) Extra aandacht zal worden gegeven aan het beroepsonderwijs en aan de wensen van het bedrijfsleven. Schoolverlaters wordt een sluitende aanpak geboden. Jongeren voor wie de reguliere aanpak geen perspectief biedt, krijgen gerichte leer/werk-trajecten aangeboden. De opties zijn: leren, werken of een combinatie daarvan.

Nog veel te veel Amsterdammers ontbreekt het aan training en werkervaring. Additioneel werk waar die ervaring verkregen kan worden is daarom een inmisbare schakel in het terugdringen van de werkloosheid. Het aantal additionele arbeidsplaatsen zal worden uitgebreid; 10.000 is opnieuw het richtgetal. (In de vorige periode 11.000 additionele banen gerealiseerd (doelstelling: 10.000) en waarschijnlijk 70.000 in de marktsector, terwijl de doelstelling 46.000 was.) Extra aandacht is nodig voor het perspectief dat geboden kan worden op regulier werk. Uiteindelijk zullen alle additionele banen in regulier werk moeten zijn omgezet. Zorgelijk blijft de beloning voor additioneel werk: een doorgroei naar 130% van het minimumloon zou toch tot de mogelijkheden moeten behoren. De mogelijkheden voor mensen zonder werk om zich te scholen, vrijwilligerswerk te doen of om in deeltijd te werken worden verruimd. Het investeringsklimaat kan nog versterking gebruiken. Die versterking moet er voor zorgen dat de banengroei op het huidige niveau blijft, ook als straks het tij wellicht wat tegen zit. Er wordt een nieuw Actieplan Economische Structuur (1998-2002) opgesteld, met daarin onder andere aandacht voor toerisme, horeca en midden- en kleinbedrijf. In dit plan komen nieuwe stimulansen voor (alloctone) mensen die een eigen bedrijf willen beginnen. Daarvoor worden nieuwe bedrijfsverzamelgebouwen ontwikkeld; worden oude winkelstraten opgepept.

Milieu

(Wonen, Verkeer en Duurzaamheid) Zorgen zijn er over de belasting van het milieu. Alhoewel er veel gedaan is, zijn de maatregelen nog onvoldoende om de milieubelastende uitstoot tot een aanvaardbaar niveau te verminderen. Een duurzame stad vraagt om een voortdurende sociale, economische en stedelijke vernieuwing. Amsterdam moet schoner en stiller. Daarom zal er een nieuw Amsterdams Milieubeleidsplan komen. Voor het CO2-beleid zullen aanvullende middelen worden vrij gemaakt.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Het bestuur) Het aantal stadsdelen wordt niet opnieuw ter discussie gesteld. De huid-

ge ingezette bestuurlijke vernieuwingen en de participatie van alloctonen worden, overeenkomstig het rapport-Tops, voorjaar 1998 en aan het eind van de bestuursperiode geëvalueerd. In het kader van de bestuurlijke vernieuwing kan uitbreiding van experimenten plaatsvinden en is het mogelijk dat stadsdelen op eigen initiatief voorstellen doen tot fusie.

De regiefunctie van de centrale stad zal in goed overleg met de stadsdelen worden versterkt. Een onderzoek naar taken en bevoegdhedenverdeling tussen centrale stad en een toekomstig lokaal bestuur in de binnenstad wordt uitgevoerd. Voor de eventuele invoering van een Stadsdeelraad Binnenstad zal actief draagvlak onder de bevolking en het bedrijfsleven worden ontwikkeld. Voordat de Raad een besluit neemt worden inwoners en bedrijven uit de binnenstad geraadpleegd.

Vervolg-concepten: buurtbeheer, wijkveiligheidsbeleid, buurtgerichte aanpak. Verkokeringsgraad: 6 hoofdstukken (26 pagina's).

ROTTERDAM

(589965 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Wijkaanpak) Rotterdam kent een traditie op het gebied van stadsvernieuwing, de verbetering van woningen en woonomgeving. De afgelopen jaren is daar een inzet bijgekomen waarin het versterken van de wijk-economie voorop staat: de gebiedsgerichte aanpak in vijf wijken (GSB). Een derde pijler van dit beleid is het verstevigen van het sociale verband in buurt en wijk: het sociaal investeren.

Wij zijn tot het inzicht gekomen dat het samenbrengen van al die inspanningen in een gebundelde wijkaanpak weleens een stuk effectiever zou kunnen zijn. Daar willen we nu in tien wijken een start mee maken, maar om dat goed te kunnen doen is veel geld nodig. Het nieuwe Kabinet zal meer middelen moeten reserveren voor de stedelijke vernieuwing en de gebiedsgerichte aanpak.

Onze inzet:

- * Een integrale wijkaanpak in de huidige vijf gebieden en nog eens vijf nieuwe gebieden.
- * Het verbeteren van de na-oorlogse flatwijken krachtiger doorzetten.
- * Daarnaast is het opknappen van singels en winkelstraten onderdeel van deze vernieuwingsoperatie.

Het gaat hier om een lange termijn aanpak, die deels voortbouwt op wat al gedaan is, maar waarvan - door de combinatie van investeringen in economische, sociale en fysieke infrastructuur - ook nieuwe impulsen uitgaan. (Armoede) Het offensief ligt in deze periode vooral in het stimuleren van het gebruik van de bijzondere uitkering en het uitbreiden van de doelgroep van de bijzondere uitkering, betere voorlichting, het opzoeken van de verborgen armoede bij kwetsbare groepen als bejaarden. Het project Onbenutte Kwaliteiten vertegenwoordigt een blijvend belang voor het opheffen van sociaal isolement en gevoelens van overbodigheid. Dat zetten we versterkt door.

(Jeugd en Toekomst) Voor het nieuwe gemeentebestuur zal het jeugdbeleid en daarbinnen het onderwijs een centrale prioriteit zijn. Accenten:

- * Een intensivering van het onderwijsachters-tandenbeleid.
- * Een forse uitbreiding van de brede school.
- * Een strenge handhaving van de leerplicht. (Veelkleurige stad) De samenstelling van de Rotterdamse bevolking is in enkele decennia ingrijpend veranderd. Toch zien we op een aantal terreinen nog te weinig terug dat onze stad ook werkelijk een veelkleurige is. Het gebruik van voorzieningen, het culturele aanbod, de samenstelling van besturen, het personeelsbestand van instellingen als de Gemeente, weerspiegelen absoluut onvoldoende de Rotterdamse samenleving. Voor deze bestuursperiode willen wij overschakelen naar een dwingend beleid. Zo stellen we ons voor dat instellingen hierover harde doelstellingen formuleren en dat een deel van de subsidie afhankelijk wordt gemaakt van het bereiken van die doelstellingen. Ons standpunt is dat algemene voorzieningen de voorkeur verdienen, maar dat de realiteit gebiedt te erkennen dat specifieke voorzieningen en het ondersteunen van zelf-organisaties in bepaalde gevallen een noodzakelijke voorwaarde zijn voor ontplooiing en emancipatie.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Veilig) Met de aanpak van de onveiligheid zijn we op de goede weg. Accenten:

- * Politie moet nog meer service-gericht gaan werken; dag en nacht beschikbaar zijn.
- * Uitbreiding van toezichthouders.
- * Justitie stimuleren om voort te gaan op de weg die is ingeslagen met Justitie in de buurt.
- * De politie moet beter op wapenbezit kunnen controleren.
- * Een verdere betugeling van de drugverlast.

* Binnen het jeugdbeleid een centrale plaats voor het thema "Jeugd en Veiligheid".

Voor de bestuurlijke aansturing en coordinatie van alle inspanningen opteren we voor een stuurgroep, onder leiding van de Burgemeester en verder bestaande uit de verantwoordelijke wethouder, de vertegenwoordigers van justitie, politie en betrokken diensten en projecten.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Ruimte voor Rotterdam(mers)) De positie als woonstad verbeteren op alle fronten: binnenstad, stadswijken, uitbreidingswijken. De oudere stadswijken binnen de Ruit meer lucht en ruimte geven. De concurrentiekracht van de na-oorlogse (flat)wijken ten opzichte van de nieuwere woonwijken in en om de stad versterken. (Wijkaanpak) Het ingezette beleid om eenzijdigheden in het woningaanbod per wijk te doorbreken, zetten wij door. Dat geldt ook voor de bevordering van het eigen woningbezit. Uitgangspunt blijft het streven naar 30% koop in 2005 (nu is dat nog 20%). We doen een extra inspanning om de onderbenutting van huursubsidie en woonlastenfonds terug te dringen. De stedelijke adviesraad voor ouderen, zal in samenwerking met anderen een program van actie opstellen om te komen tot nieuwe initiatieven op de terreinen van wonen en zorg, ook voor allochtone ouderen.

Werkgelegenheid

(Werk en Economie) Streefcijfer is 10.000 banen (additioneel + marktsector) erbij. Daarnaast willen we de komende jaren meer doen aan doorstroming van mensen die werkloos zijn (via sociale activering, Onbenutte Kwaliteiten, scholing, gesubsidieerd werk) naar werk. Een bijzonder accent heeft daarbij het (opnieuw) toetreden van gehandicapten tot de arbeidsmarkt. Verder wordt contract compliance gehandhaafd. Meer aandacht krijgt het stimuleren en begeleiden van startende ondernemers, vooral de allochtone ondernemers. Het MKB-actieplan zetten wij met kracht door. De deelgemeenten zijn in toenemende mate actief in de wijkeconomie. Om die betrokkenheid te belonen en te versterken wordt de doeluitkering Werk omgezet in een doeluitkering Wijkeconomie.

Milieu

(Duurzame stad) De verschillende ideeën, initiatieven, die reeds in gang gezette zaken die goed moeten worden afgemaakt en de platforms (Lokale Agenda, Toekomstvisie) willen we samenbrengen in een programma

Duurzame Stad met een goed ambitie-niveau. Speerpunten:

- * Het intensiveren van scheiding, hergebruik en recycling van afval.
- * Meer fietsen en
- * Duurzaam bouwen.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Overheid 2000+) Om de klantgerichtheid van het gemeentelijk apparaat te versterken, nemen we een aantal initiatieven. Een moderne overheid past een andere werkwijze. Wij willen inzetten op een meer participerende manier van voorbereiding van besluiten en een vaste plek voor het stadsdebat in onze bestuurspraktijk. Met het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid en gemeenschapszin van Rotterdammers zijn de afgelopen jaren in het kader van sociale vernieuwing en Opzomeren goede ervaringen opgedaan. Met vormen van zelfbeheer is een experimenteel begin gemaakt. Wij hebben niet slechts de ambitie om daarmee door te gaan: het Opzomeren willen we uitbreiden tot bedrijven.

Vervolg-concepten: Wijkaanpak, Opzomeren, zelfbeheer, open plan procedures. Verkokeringsgraad: 10 hoofdstukken (32 pagina's).

DEN HAAG (442503 inv.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Welzijn en zorg) De gemeente kiest voor twee hoofdlijnen in haar welzijns- en zorgbeleid:

1. Ondersteuning van mensen die daarvoor in aanmerking komen;
2. Continuering van het beleid om welzijn en zorg zo dicht mogelijk bij de burger aan te bieden op basis van de vraag naar voorzieningen vanuit de verschillende wijken.

De ingezette vernieuwing van het welzijnswerk wordt voortgezet. Hierbij staan kwaliteit en doelmatigheid voorop. De gemeente geeft in goed overleg met gebruikers de gewenste kwaliteit en kwantiteit aan van het jaarlijks te subsidiëren welzijnswerk. De samenwerking tussen instellingen binnen en buiten het welzijnswerk wordt geïntensiveerd om problemen en uitdagingen integraal van een antwoord te kunnen voorzien. Welzijnsaccomodaties moeten intensiever worden gebruikt; verruiming van de openingstijden en lagere tarieven.

De gemeente zal in samenwerking met de vrijwilligersorganisaties de vernieuwing in het vrijwilligerswerk ter hand nemen. Doelgroepen: ouderen en gehandicapten, dak- en thuislozen (Maatschappelijk Herstel). (Jongeren) Het beleid ten aanzien van problematische jeugd heeft een aantal doelstellingen:

- * verminderen van de werkloosheid onder jongeren door een combinatie van hulp, onderwijs en werk aan te bieden;
- * vergroten van de veiligheid op straat door terugdringen van jeugdcriminaliteit;
- * bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer van jongeren in de knel.

Uitvoering ligt bij een bureau voor Jeugdzorg.

Daarnaast is het van belang:

- * jongeren in de gelegenheid te stellen mee te denken en waar mogelijk mee te werken aan plannen voor de wijk;
- * in samenspraak met de welzijns- en sportorganisaties projecten te stimuleren, gericht op een nuttige en zinvolle tijdsbesteding door jongeren via vrijwilligerswerk op sociaal, sportief en leefbaarheidsgebied;
- * het ingezette beleid ten aanzien van de 'pleinaanpak' voort te zetten (Een integrale aanpak door een combinatie van activiteiten gericht op vermindering van overlast op pleinen in het stadsdeel Centrum).
- * het begrip leefbaarheid voortaan ook te definiëren in termen van kindvriendelijkheid en ruimtelijke mogelijkheden voor jongeren. Voor kinderen komen er meer beheerde speeltuinen.

Openstelling van buurthuizen dient aan te sluiten op de behoeften van jongeren.

(Sport) Ter ondersteuning van de verenigingen wordt de mogelijkheid geboden tot het inzetten van sport-service medewerkers (additionele werkgelegenheid). De extra middelen die door het rijk voor sport in het voorzicht zijn gesteld, worden in eerste aanleg aangewend voor versterking van de breedtesport.

(Emancipatie) Het reeds in gang gezette beleid op het terrein van de emancipatie zal voortvarend en eigentijds worden voortgezet. Het centrale thema voor de komende periode is 'arbeid en zorg'.

(Integratiebeleid) Het integratiebeleid krijgt vorm op basis van het Plan Multiculturele Stad 1998-2001 'Samen verder naar een ongedeelde stad'. (Onderwijs) De gemeente streeft naar omvorming van basisscholen naar brede scholen met ruimte voor voorschoolse en naschoolse activiteiten. Hiermee wordt begonnen in de achterstandswijken. (Leefklimaat) Het beheer van de buurt is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente, eigenaren van onroerend goed,

bewoners en bedrijfsleven samen. De gemeente heeft daarom de ontwikkeling van zgn. buurtbeheerbedrijven krachtig gesteund. Met de aanpak schoon, heel en veilig zijn middelen vrijgemaakt voor de aanstelling van 250 extra vegers in de stad.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(Leefklimaat) Bij het handhavingsbeleid staat een ketenbenadering van bestuur, politie en justitie voorop. Dit wordt tot uitdrukking gebracht via zgn. handhavingsarrangementen. Het beleid wordt in het bijzonder gericht op de veiligheids- en leefbaarheidsproblemen binnen de stadsdelen. Het aantal handhavingsteams wordt uitgebreid. Het ingezette veiligheidsbeleid wordt in de komende raadsperiode voortgezet en op onderdelen versterkt, waarbij veiligheid wordt benaderd vanuit zowel de zgn. objectieve veiligheid als vanuit de beleefde veiligheid. De rol van bewoners, eigenaren, instellingen, bedrijven en gemeente bij het bevorderen van de veiligheid van het publiek domein wordt verhelderd. Buurtinitiatieven voor leefbaarheid en veiligheid worden gestimuleerd. De invoering van Justitie in de Buurt wordt bevorderd. Nadruk wordt gelegd op meer blauw op straat met name 's nachts en in de weekends. Het beleid van snel, vroegtijdig en consequent ingrijpen bij jeugdcriminaliteit via HALT-afdoening en curatieve voorzieningen wordt voortgezet. Er komt een experiment met vrije sluitingstijden voor de Horeca, waarbij bezien wordt onder welke voorwaarden dit zal worden gehouden.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Volkshuisvesting) De primaire bedoeling van het masterplan Herstructurering, als vervolg op de klassieke stadsvernieuwing, is het tegengaan van een ruimtelijke segregatie door het tot stand brengen van meer gemengde wijken. Als uitvloeisel van dit masterplan worden wijkverbeteringsprogramma's opgesteld waarin dit beleid aan de orde komt. Daarnaast betreft het ook de ontwikkeling van nieuwe woonvormen, het realiseren van bedrijfsruimte, herstel of opwaardering van de openbare ruimte en het onderhoud daarvan. Voor de komende raadsperiode geldt als doelstelling de (her)ontwikkeling van 5.000 woningen. De programma's worden in samenspraak met de bewoners uitgevoerd.

De andere kant van het werken aan de ongedeelde stad in de stadsvernieuwinggebieden en de na-oorlogse wijken, is het strategisch bouwen van woningen in de sociale sector elders in de stad. In het bijzonder gaat het hier om woningen voor specifieke groepen, zoals ouderen, jongeren en voor

de doelgroepen van Maatschappelijk Herstel.

Met het oog op een goede afstemming op het gebied van leefbaarheid, gaan in de gebieden waarvoor wijkverbeteringsprogramma's worden opgesteld, corporaties, wijkorganisaties/bewoners en gemeente vanuit één organisatie samenwerken aan wonen en leefbaarheid.

Het tempo van de onderhoudsstimulering en particuliere woningverbetering alsmede intensief beheer van particuliere woningen in VVE-verband wordt versneld. De gemeente gaat de corporaties stimuleren om tussenvormen van huur en koop te realiseren. De deconcentratie van de woonwagencentra Leyweg en Escamplaan wordt voortgezet.

Werkgelegenheid

(Sociale Zaken en Werkgelegenheid) Het beleid is er op gericht zo veel mogelijk mensen zelfstandig in hun eigen onderhoud te laten voorzien. Dit uitgangspunt vergt een forse krachtsinspanning, omdat Den Haag anno 1998 wordt geconfronteerd met circa 35.000 werklozen, van wie 30% langer dan 3 jaar werkloos is en 70-80% uitsluitend LBO of minder heeft genoten.

De succesvolle bestaande scholings- en trainingstrajecten worden geïntensiveerd en waar mogelijk uitgebreid (bv oefenbedrijven). Daarnaast zullen in samenwerking met het RBA, bedrijfsleven en instellingen (collectieve sector) nieuwe innovatieve projecten (bv in de vorm van kleinschalige experimenten) worden opgezet, die zowel de instroom als de doorstroom ten goede komen. Uitstroom van uitkeringsgerechtigden naar het (gedeeltelijk) zelfstandig ondernemerschap wordt bevorderd.

Er wordt specifiek voor mensen met een WIW- of Melkertbaan een gericht loopbaanbeleid ontwikkeld. Geprobeerd wordt een zo groot mogelijk aandeel van de nieuwe Melkertbanen die het rijk beschikbaar zal stellen in Den Haag te realiseren: het streven is 2000 extra Melkertbanen in de periode 1999 tot en met 2002. In het kader van de WIW wordt geprobeerd in deze periode 1000 nieuwe banen te scheppen. Bij de sociale activering wordt geprobeerd het aantal deelnemers op te voeren van 700 (op basis van de huidige plannen) tot 1000 personen.

Om de toepassing van Social Return (Haagse werklozen laten meeprofiteren van de investeringen in de stad) te bevorderen wordt een specifiek budget gecreëerd.

Milieu

(Leefklimaat) Ter invulling van de verdere aanpak van de Haagse Lokale Agenda zal

een ontwikkelingsmaatschappij worden opgericht om in Den Haag initiatieven en projecten met een duurzaamheidsdoelmerk te stimuleren. De maatschappij zal ook worden betrokken bij de opzet van het lokaal energie-besparingsbeleid, gericht op ondermeer duurzaamheid in nieuwbouw en verbouw, duurzame energiebronnen en gebruik van energie besparende voorzieningen. De inspanningen worden gericht op continuering en waar mogelijk bevordering van de activiteiten van de Haagse kringloopbedrijven uit het oogpunt van milieubeleid en werkgelegenheidsbeleid.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Bestuurlijke vernieuwing) Meer dan in het verleden wordt ervoor gezorgd dat de stad - met inachtneming van het primaat van de gemeenteraad - in staat is tijdig haar inbreng te leveren en haar betrokkenheid te tonen. De stadsdeelcommissie, het deconcentratiebeleid, de bewonersorganisaties en de nieuwe aanpak van kwalitatief goede dienstverlening bij ondermeer Stadsbeheer zijn hierbij belangrijke middelen. Op deze ingeslagen wegen wordt doorgegaan. Gezien de gunstige ervaringen die in de afgelopen jaren zijn opgedaan met oa. Den Haag 2025, wordt het in samenspraak met de stad vormgeven van beleid (interactief besturen) verder ontwikkeld.

Bijzondere zorg wordt besteed aan de inbreng van oudere, jongere en allochtone bewoner van de stad. Deze bewoners zullen in het bijzonder moeten worden betrokken bij de beleidsontwikkeling van de gemeente.

Op buurt- en wijkniveau zal toegewerkt worden naar een gebieds- en groepsgerichte aanpak van zaken die daar spelen.

Gerichtere maatregelen in overleg met doelgroepen en sleutelfiguren in de wijk moeten ertoe leiden dat deze aanpak effectiever wordt.

Bewonersorganisaties vervullen een belangrijke rol in de stad voor samenlevingsopbouw en zijn de spreekbuis van wijken en buurten naar de gemeente. De maatschappelijke en democratische binding met de wijken en buurten verdient daarom bijzondere aandacht. De maatschappelijke binding van dergelijke organisaties kan, naast het houden van verkiezingen, worden versterkt door invoering van lidmaatschap. De verenigingsvorm verdient daarom de voorkeur. Gezien de betekenis die het college hecht aan de bewonersorganisaties wordt ondersteuning aan deze organisaties versterkt ondermeer via de onlangs ingestelde begeleidingscommissie.

Vervolg-concepten: gebied- en groepsgerichte aanpak, interactief besturen, bewonersparticipatie.

Verkoeringsgraad: 18 hoofdstukken (33 pagina's).

UTRECHT (233951 inw.)

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden (Sociale stad) Ter versterking van de sociale cohesie krijgen bepaalde onderdelen van het welzijnswerk binnen de contractfinanciering een extra impuls, zoals het opbouwwerk nieuwe stijl, het jongerenwerk en het algemeen maatschappelijk werk. Basisvoorzieningen, zoals zowel het jongerenwerk als het algemeen en schoolmaatschappelijk werk, dienen structureel gefinancierd te worden en dus niet op projectbasis gefinancierd te worden.

Activering is uitgangspunt van welzijnsbeleid. Vrijwilligerswerk, verenigingsleven en het werken met behoud van uitkering moeten beter worden georganiseerd in overleg met de betrokken organisaties, met name waar het gaat om de rechtspositie van vrijwilligers, verzekeringen en andere faciliteiten.

Er komt een herverdeling van budgetten en accommodaties van wijkwelzijnsorganisaties tot stand op basis van discussie over het rapport van de Task Force. De samenwerking op welzijnsterrein met andere partijen in de stad, zoals bedrijfsleven en woningbouwcorporaties, in vormen van publiek-private samenwerking, gericht op het versterken van de sociale infrastructuur, zal worden ontwikkeld. Er blijft naast een algemeen

achterstandsbeleid gerichte aandacht bestaan voor specifieke achterstanden van verschillende allochtone en autochtone burgers. Daarbij wordt gedacht aan kansarme "oude en nieuwe" Utrechters. Zowel zelforganisaties als algemene organisaties zullen bij deze ontwikkelingen een waardevolle bijdrage kunnen leveren. Niet de instellingen, maar de mensen staan centraal. Er moet meer verantwoordelijkheid in de buurten worden gelegd om problemen te signaleren en aan te pakken. De lokale overheid moet daarbij daadkrachtig initiatieven van mensen zelf ondersteunen. Via sociale conferenties worden groepen bij problemen en oplossingen betrokken. Voorzieningen voor dak- en thuislozen zijn goed gespreid over de gehele stad, geen buurt uitgezonderd. Er wordt geïnvesteerd in acceptatie.

Voor goede onderwijsinitiatieven gericht op het elimineren van achterstand zal een onderwijsfonds gevormd worden waaruit deze initiatieven kunnen worden gefinancierd. Dit fonds komt bovenop de bestaande Geldstromen voor onderwijsbeleid.

Basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs moeten meer gemeentelijke steun krijgen bij het opzetten van vrijetijdsbesteding, sport en cultuur op en om de school. De gemeente regisseert daarom een brde samenwerking tussen scholen, welzijnswerk, levenbeschouwelijke instellingen, politie, ouders, sport- en cultuurinstellingen, gezondheidszorg en regionale onderwijscentra.

Kinderen en jongeren zullen in alle wijken worden betrokken bij de meningsvorming over de inrichting van de openbare ruimte en het tot stand komen van voorzieningen. Regelmatig zal een jeugd- en jongerenpeiling worden gehouden, elke op een jeugdmanifestatie wordt bekend gemaakt. Er wordt een experiment opgezet voor een jongerenraad van jongeren van 12 tot 18 jaar. Binnen de contractfinanciering zal met wijkwelzijnsorganisaties worden afgesproken, dat buurthuizen ook 's avonds, in het weekend en tijdens vakanties moeten worden opengesteld.

Er zal een Programma voor de Jeugd worden vastgesteld, dat zich ondermeer richt op opvang, scholing en werk, op basis van de evalueatie van de wijkjongerenperspectieven.

Onderzocht wordt of er een servicepunt voor ouderen in elke wijk kan worden gerealiseerd, gekoppeld aan de dienstencentra, van waaruit direct de noodzakelijke voorzieningen getroffen kunnen worden op het gebied van de indicatiecommissie, thuiszorg, warme-maaltijdvoorziening, alarmeringssysteem enz.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

(leefbare stad) Het veiligheidsbeleid heeft grote prioriteit en vergt een aanzienlijke financiële inspanning. Van de politie worden heldere doelstellingen en streefcijfers gevraagd voor de criminaliteitsbestrijding. Resultaten zullen aan de burgers kenbaar worden gemaakt. Bereikbaarheid en beschikbaarheid van de politie dienen te worden geoptimaliseerd. Veiligheidsbeleid kenmerkt zich door een evenwicht in toezicht en preventie. Om onveiligheid tegen te gaan en te voorkomen wordt met bewoners samengewerkt aan inrichting en beheer.

Buurt- en inbraakpreventieprojecten worden uitgebreid. Samen met de woningbouwcorporaties wordt de financiering van buurt- en inbraakpreventie in de sociale woningbouw geregeld. Er komt meer blauw op straat. Daartoe zullen politie en stadswachten intensiever patrouilleren, ook in de avond- en nachturen. Getreefd wordt naar het realiseren van al of niet mobiele wijkposten in iedere wijk en vooral in kwetsbare buurten. Uitbreiding van het aantal toezichthouders

zal snel ter hand worden genomen. Daarbij wordt de verbreding van het takenpakket van toezichthouders binnen de wettelijke kaders nagestreefd. Drugspannen worden consequent gesloten.

De criminaliteit van groepen jongeren wordt krachtig aangepakt door implementatie van de aanbevelingen uit het rapport Jeugd en Veiligheid van februari 1998. De gemeente zal bevorderen dat in elke wijk een wijkofficier van justitie komt om snel te kunnen reageren op criminaliteit. Dit ook in het kader van de intensivering van het Integrale Veiligheidsbeleid. Er zal een veiligheidsprijs worden ingesteld voor personen en/of instellingen, die goede ideeën voorstellen betreffende veiligheidsvraagstukken.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing

(Vernieuwende stad) De gemeente bevordert de instelling van een sociale koopsector om de woonlasten te drukken. Samen met de corporaties wordt de mogelijkheid onderzocht om complexen corporatie-woningen te verkopen aan zittende huurders, onder instelling van een coöperatieve vereniging van eigenaren. Daarbij moet de kernvoorraad in brede zin aan (goedkope) huurwoningen in stand blijven. Ook stimuleert de gemeente experimenten met tussenvormen van huur en koop. Om woningdifferentiatie te bevorderen worden sociaal bereikbare en grote woningen in 'duurdere' wijken gebouwd en duurdere woningen in 'goedkopere' wijken. Het huidige woningaanbodstelsel wordt op z'n effecten geëvalueerd. Er worden experimenten gestart om meergeneratie-complexen te bouwen. Er wordt gestreefd naar het doen bouwen van minimaal 400 goedkope woningen in de bestaande stad, waaronder 100 atelierwoningen, met dien verstande dat in duurdere wijken goedkope huurwoningen en in andere wijken goedkope koopwoningen worden gerealiseerd. Projecten voor het begeleid wonen van kwetsbare groepen worden met kracht ondersteund.

Alles wordt erop gericht om Leidsche Rijn en de bestaande stad één ongedeelde stad te laten zijn. Daartoe worden onder meer als instrumenten ingezet: een tijdige fasering van (hoogwaardig) openbaar vervoer, binnenstedelijke wegen en fietsvoorzieningen, woningtoewijzing voor bestaande Utrechtse, een evenwichtige verdeling van voorzieningen tussen bestaande en nieuwe stad en ruimte voor experimenten en voor bewonersinitiatieven zoals een woon/werkgemeenschap. In de nieuwbouw sociale sector Leidsche Rijn stimuleert de gemeente gevraagde toewijzing opdat toekomstige bewoners mee kunnen denken over de inrichting van de nieuwe woning en de woonomgeving en om de sociale samenhang te bevorderen. Het per-

centage van 30% gesubsidieerde woningen in Leidsche Rijn wordt als een minimum beschouwd.

Werkgelegenheid

(Sociale stad) Te veel inwoners van de stad zijn werkzoekend en slagen er niet in om werk te vinden. Veel mensen zijn ontmoedigd geraakt en hebben de hoop opgegeven. De gemeente wil deze mensen bereiken en weer perspectief bieden. Het bieden van perspectief op maatschappelijke participatie en het voorkomen van sociale uitsluiting geldt als uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid ten aanzien van inwoners, die om wat voor reden dan ook een steuntje in de rug nodig hebben.

Er worden integrale werkgelegenheidsprojecten voor allochtone en autochtone risicojongeren gestart in samenspraak met de ouders. Met koppeling aan de WIW wordt het creëren van mogelijkheden voor werklozen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt in wijkwerkgelegenheidsprojecten bevorderd. Door intensieve loopbaanbegeleiding zal de gemeente mensen met een gesubsidieerde baan verder helpen op de arbeidsmarkt. Bij additionele banen wordt misbruik door vervanging van regulier werk tegengegaan. Concurrentie tussen verschillende vormen van additioneel werk wordt voorkomen, terwijl reëel zicht op een vaste baan zal worden geboden. Een actieplan hiertoe wordt opgesteld. Bij landelijke onderhandelingen zet de gemeente zich in voor verbetering van de financiële positie van diegenen, die al langer in additionele banen werken. De uitgangspunten van 'Anders Actief' blijven van kracht en worden nader vorm gegeven. Bij bouwprojecten, wordt een vast deel van de arbeidsplaatsen gereserveerd voor langdurig werklozen uit de stad.

Milieu

(De leefbare stad) De gemeente bevordert (kennis over) milieubewust handelen via onder andere milieu-onderwijs en -voorlichting en vervult een voorbeeldfunctie bij milieuvriendelijk handelen, bijvoorbeeld door spaarzaam papiergebruik bij het informeren van burgers en eigen personeel. Het gescheiden inzamelen van afval wordt geoptimaliseerd, inclusief het GFT-afval door voldoende voorzieningen te creëren. De invoering van gedifferentieerde tarieven wordt overwogen waarbij negatieve bijwerkingen voor mensen met lage inkomens, specifieke leefpatronen of rond het mogelijk ontstaan van vuiltoerisme dienen te worden voorkomen.

De functie van wijkmilieupunten wordt structureel ingebed, waarbij in ieder geval de wijkbureaus 'nieuwe stijl' een belangrijke rol krij-

gen toebedeeld zonder de activerende rol van bewoners op het spel te zetten. De activiteiten en resultaten van het project Duurzaam Utrecht worden ingebed in de gemeentelijke organisatie. Met belangengroepen wordt het publiekgerichte milieubeleid onder meer in het kader van Lokale Agenda 21 nader vorm gegeven.

Sociale & bestuurlijke vernieuwing

(Betrokkenheid stad) Betrokkenheid bij de stad, participatie bij de besluitvorming is van groot belang. Naast een gemeentebrede toepassing van instrumenten, die in de afgelopen jaren voor participatie zijn ontwikkeld, wil de gemeente zich op dit gebied blijven vernieuwen.

De gemeente voert een correctief referendium in. Vooruitlopend op de nieuwe wetgeving op dit punt wordt een verordening vastgesteld.

De wijkbureaus worden nog sterker dan nu het gezicht van de gemeente in de wijk. Naast uitvoering van de kerntaken zoals die in het rapport van de heer Tops ds. zijn genoemd, wordt daartoe de dienstverlening van de wijkbureaus uitgebreid.

Uitgangspunten bij de behandeling van een beleidsvoorstel zijn: vroegtijdige duidelijkheid over de gemeentelijke inbedding, duidelijke beschrijving van het doel en eenvoud. Van begin af aan moet helder zijn wat de context van een voorstel is: stedelijk of wijkgericht. Daarmee is ook de verantwoordelijkheid voor participatie vastgelegd. In een wijkprogramma wordt vastgesteld wat onder wijkgericht werken valt en wat onder een stedelijke aanpak.

Bewoners krijgen meer te zeggen over de wijze waarop het geld dat in hun wijk wordt besteed, wordt verdeeld. Dit gebeurt via een wijkgerichte besluitvormingsprocedure en binnen een door de gemeenteraad vastgesteld beleidskader.

Om de versterking van de bewonersinvoel op wijkbestedingen vorm te geven, wordt in een tweetal wijken een experiment opgezet met als uitgangspunten:

- * samen (gemeente en bewoners) een analyse van de problemen maken
- * samen keuze maken en prioriteiten stellen
- * samen uitvoeren.

Bewoners hebben het recht van initiatief. Dit betekent dat zij plannen voor hun straat, buurt of wijk kunnen indienen bij de gemeenteraad. Deze worden bij voorrang behandeld.

Vervolg-concepten: wijkgerichte aanpak, open plan procedures, recht van initiatief voor burgers.

Verkoeringsgraad: 7 hoofdstukken (22 pagina's).

Conclusies

(foto: uit het collegeprogramma van Rotterdam)

Groep I

Deze groep bestaat uit gemeenten met maximaal 50.000 inwoners. Als we de bevin- den nader bekijken dat valt voor het beleid- sterrein Welzijn/maatschappelijke aange- legenheden het volgende op:

- * Als doelgroep springen de jongeren eruit.
- * Ouderen, die vier jaar geleden de belangrij- ste doelgroep vormden, zijn een goede tweede.
- * Ook zijn er enige gemeenten die bewust geen doelgroepen hebben benoemd, zij zijn voorstander van een stringent algemeen beleid.
- * Er zijn geen nieuwe doelgroepen bijgekomen.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid:

Veelal nemen de kleinere gemeenten zich voor de sociale veiligheid te verbeteren via de wijkaanpak, of het wijkbeheer. Deze twee zaken zijn niet helemaal hetzelfde. Bij de

wijkaanpak is er vrijwel altijd sprake van cen- traal geformuleerd beleid, dat van toepas- sing wordt geacht op een bepaalde wijk. Bij wijkbeheer is er veelal sprake van een uitge- breid inspraakinstrumentarium, waar bewo- ners een grote rol in spelen. Er zijn verschil- lende mates waarin in het wijkbeheer bewo- ners bevoegdheden worden verleend. In het ene geval beperkt zich dat tot directe inspraak via wijkbeheer vergaderingen met bestuurders en ambtenaren, in het andere geval kan er overdracht van bijvoorbeeld budgettaire bevoegdheden in het spel zijn.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing:

In een groot deel van de collegeprogram- ma's is sprake van de doelstelling om het eigen woningbezit van burgers te bevoor- deren. In een programma is sprake van een voornemen om gedifferentieerd te gaan bouwen, en ook het aanpasbaar bouwen is een maal genoemd.

Als vervolg-concepten voor sociale en bestuurlijke vernieuwing kwamen wij vooral het voornemen tot de wijkgerichte aanpak tegen. En in mindere mate het wijkbeheer als middel om tot vernieuwing te komen. In twee gevallen werd er gestudeerd op moge- lijkheden budgettaire bevoegdheden aan het wijkbeheer over te dragen.

De collegeprogramma's zijn gemiddeld ongeveer 10 pagina's groot, waarbij Voorburg de meeste rubriceringen (hoofd- stukken) kent en Hoogeveen de minste. Dit laatste zegt iets over de mate van samen- hang tussen beleidsgebieden, die wordt aangebracht door de leden van het college.

Groep II

Deze groep bestaat uit gemeenten met minimaal 50.000 en maximaal 100.000 inwoners. Ook hier lopen we enige beleidsgebieden na.

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden:

In de meeste gemeenten wordt een volkomen doelgroepenbeleid gevoerd, waarbij ouderen, jongeren en allochtonen er het meest uitspringen. Verder wordt in deze groep ook veel aandacht besteed aan het wijkgericht werken en de rol van de school in de buurt. In twee gemeenten heeft men al zoveel vertrouwen in het wijkbeheer dat er gedacht wordt aan het overdragen van bevoegdheden en budgetten aan bewoners. Verder viel op dat in twee gemeenten bewust wordt aangegeven dat het welzijnsbeleid veel te lijden heeft gehad in de voorliggende jaren vanwege de bezuinigingen op het welzijnsbeleid:

Hoorn: "Een particulier probleem is niet langer een privé probleem als er duidelijke bovenpersoonlijke oorzaken en sociale processen voor haar ontstaan zijn aan te wijzen. Helaas was deze kennis in het vergeetboek geraakt toen het rijk in de jaren tachtig ingrijpend in het welzijnswerk bezuinigde. Hoorn was een van de weinige gemeenten die daar toen niet in is meegegaan."

Alkmaar: "Door bezuinigingen in de jaren tachtig kon onvoldoende worden ingespeeld op de ontwikkeling van achterstanden bij groepen in de samenleving. Het welzijnsbeleid in Alkmaar is toe aan een proces van versterking, verbetering en uitbreiding."

In Hengelo wordt de welzijnsorganisatie Scala expliciet genoemd als uitvoerder van beleid.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid

In de meerderheid van de gemeenten heeft men de burger ontdekt als medestander in de bestrijding van onveiligheid. Ook het gegeven dat toezichthouders (stadswachten, vrijwillige politie) een positieve invloed hebben wordt gehonoreerd met uitbreiding van het aantal. In een gemeente wordt onderzocht of een deel van het veiligheidsbudget niet moet worden overgeheveld naar het wijkbudget.

Volkshuisvesting & Stadsvernieuwing:

Hier staat in menige gemeente de herstructurering van buurten en wijken in het programma. Het valt op dat het wijkgericht

werken ook tot dit beleidsgebied is doorgedrongen, waar bij in vele gevallen ook inspraak van bewoners op de geeigende schaal wordt nagastreefd. Het lijkt erop dat dit 'harde' beleidsterrein zich heeft aangesloten bij de wijkbeheer-aanpak, die toch met name in de 'zachte' sector is ontstaan. Belangrijkste doelgroep zijn nog steeds de ouderen.

Werkgelegenheid:

Op dit terrein wordt veel verwacht van de mogelijkheden die de Wet inschakeling Werklozen biedt. In een gemeente wordt gesteld dat gesubsidieerd werk beter moet worden beloofd.

Vervolg-concepten:

Veruit de meeste gemeenten werken verder aan bestuurlijke vernieuwing via de wijkgerichte aanpak, waarbij veel nadruk wordt gelegd op verbetering van de inspraak, met name de vroegtijdigheid ervan wordt als majeure verbetering gezien. In een aantal gevallen wordt ook hier geschreven over overdracht van budgettaire bevoegdheden naar de wijk.

Opvallend is het voornemen van één gemeente (Kerkrade) om burgers het recht te geven op interactieve inspraak bij gemeenteraadscommissies. In de meeste gemeenten beperkt dit recht van inspraak zich namelijk nog tot het voorlezen van een tekst, waarna de spreker zwijgend moet aanhoren hoe de commissie zich hier verder over beraadt. Soms leidt dat tot frustrerende toestanden, met name in het geval de commissieleden niet goed geïnformeerd zijn over de kwestie. Als burger kun je je dan in het slechtste geval een paar uur blauw ergeen aan het gehalte van de vergadering, terwijl je niets mag zeggen.

Gemiddelde aantal hoofdstukken per document is circa 9, waarbij Lelystad eruit springt met 4 en Alkmaar met 18 hoofdstukken. Het gemiddeld aantal pagina's is 22 per document, waarbij Assen eruit springt met 8 en Hengelo met 43 pagina's.

Groep III

Deze groep bestaat uit gemeenten met minimaal 100.000 en maximaal 200.000 inwoners. Ook hier gaan we even een paar beleidsterreinen na:

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden

- * In deze groep vormen de jongeren veruit de belangrijkste doelgroep, de ouderen zijn een goede tweede.
- * In vrijwel alle gemeenten wordt wijkgericht gewerkt of wordt dit verbreed. Hiertoe zijn in een aantal gemeenten herstructureringen van het welzijnswerk voorgenomen. Almere: "De burgers zijn allereerst zelf verantwoordelijk voor hun welzijn. Welzijnsorganisaties zijn geen doel op zich, maar dienen burgers te helpen hun verantwoordelijkheid te dragen. De rol van de gemeente beperkt zich tot het scheppen van noodzakelijke voorwaarden."
- * In vele gemeenten heeft de gedachte van de wijk-school, Vensterschool of brede school vaste voet aan de grond gekregen. In Groningen wil men in iedere wijk een Vensterschool realiseren: "Daarmee wordt tevens voorkomen dat Vensterscholen synoniem worden met achterstandsscholen."

In Enschede wordt de welzijnsparagraaf ingeleid met: "Het lokale welzijnsbeleid verdient, na jaren van krimp, een positieve impuls. Welzijnsvoorzieningen moeten zo dicht mogelijk bij de burger functioneren." In Haarlem wordt het niet-projectgebonden opbouwwerk uitgebreid in Schalkwijk, om precies te zijn. Daar is kennelijk ook een kwartje gevallen. In het Leidse programma wordt de Leidse Welzijnsorganisatie (LWO) expliciet genoemd als uitvoerende instantie voor het welzijnsbeleid.

Als meest opvallende 'rode lijn' zou ik hier de tendens willen opmerken dat besturen burgers ook meer zeggenschap over aard, omvang en beleid van welzijnsinstellingen willen geven. Beperkte zich deze wijkgebonden bewonersparticipatie zich eerst tot de fysieke leefomgeving en de gemeentelijke dienstverlening, wordt deze nu verbreed tot de sociale aspecten van het wijkleven. En in dat kader moet menige welzijnsinstelling ook een cultuuromslag maken.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid:

In de meeste gemeenten uit deze groep is het inzicht doorgedrongen dat veiligheid het best kan worden gediend met een territoriale aanpak, per wijk of buurt, met inschakeling van allerhande maatschappelijk organisaties, waarbij de burger of bewoner expliciet wordt genoemd. Het aantal toezichthouders moet in een flink aantal gemeenten ook omhoog, ook wil men de stadswachten in een groter deel van de stad laten werken. De politie moet deconcentreren, of wijkagenten gaan aanstellen. In één gemeente (Den Bosch) verwacht men het heil van een Justitie in de Buurt-project.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing:

In de meeste gemeenten worden herstructurering en differentiatie nagestreefd om nieuwbouwwijken goed op te zetten en oudere wijken leefbaarder te maken. Ook handhaving van de voorraad goedkope huurwoningen is een belangrijke doelstelling. In het algemeen wil de lokale overheid een wijkgerichte planvorming met invloed van huurders en/of wijkbewoners.

In Den Bosch wil men de effecten van de Vinex-lokaties ten aanzien van de bestaande buurten en wijken in kaart gaan brengen.

Werkgelegenheid:

In vrijwel alle gemeenten in deze groep streeft men het scheppen van meer banen (via de markt of subsidie) na. In een aantal gemeenten wil men experimenteren met vrijwilligerswerk als tegenprestatie voor een uitkering, ten aanzien van bepaalde groepen. In twee gemeenten wil men het instrument van 'contract compliance' gaan hanteeren of voortzetten om meer banen te creëren. In één gemeente wil men met het maximum-niveau voor gesubsidieerd werk optrekken, boven de huidige 120%.

Vervolg-concepten:

Op het terrein van sociale en bestuurlijke vernieuwing gaan de ontwikkelingen door. In de meeste gemeenten leidt het wijkbeheer tot de doelstelling tot verdere verbetering van de inspraak. Die verbetering bestaat uit het vroegtijdig informeren van betrokkenen, in Groningen spreekt men van 'open plan procedures'. Ook het overhevelen van bevoegdheden, met name op budgetair gebied raakt in zwang. In Amersfoort wil men de burgers het recht van initiatief geven; burgers kunnen zelf agendapunten op de Raadsvergadering laten zetten, en deze worden dan met voorrang behandeld. Leiden loopt een beetje achter met het voorgenomen experiment met wijkwethouders. In de meeste gemeenten hecht men veel waarde aan burgerparticipatie. Het wijkbeheer werpt vruchten af.

Gemiddeld aantal hoofdstukken in deze groep per collegeprogramma is 9, waarbij Amersfoort eruit springt met 4 en Almere met 17 hoofdstukken. Wat betreft het aantal pagina's springt Arnhem eruit met 40 en Apeldoorn met 8. Maastricht heeft ook 8 pagina's en is goede tweede ten aanzien van het aantal hoofdstukken: 5. Het gemiddelde aantal pagina's is 22.

Groep IV

In deze groep zitten onze vier grote steden: Amsterdam (718119 inwoners), Rotterdam (589965 inwoners), Den Haag (442503 inwoners) en Utrecht (233951 inwoners). Ook hier maken we even een rondgang langs de diverse beleidsterreinen:

Welzijn/maatschappelijke aangelegenheden:

In Amsterdam valt op dat 'Welzijn' als beleidsterrein niet meer voorkomt. Wel 'Zorg en armoede'. "Versterking van de sociale infrastructuur vormt een nieuw speerpunt van beleid." Dit speerpunt richt zich dan op 'wat de mensen zelf kunnen doen'. Dit jaar wordt nog een sociaal structuurplan aan de Gemeenteraad gepresenteerd. Concreet punt hieruit zal de vorming van de brede school zijn. Ook komt er een nieuw minderhedenbeleid.

In Rotterdam is er een derde pijler aan de Wijk aanpak toegevoegd: naast de stadsvernieuwing en de gebiedsgerichte aanpak (wijk economie) kennen ze daar 'het versterken van het sociale verband in buurt en wijk: het sociaal investeren'. Investeren in economische, sociale en fysieke infrastructuur worden gecombineerd en uitgebreid over tien wijken (nu vijf). Het project Onbenutte Kwaliteiten (vrijwilligerswerk in ruil voor een uitkering) wordt onverminderd gestimuleerd. Het jeugdbeleid is een centrale prioriteit voor dit college.

In Den Haag wordt een vernieuwing van het welzijnswerk aangekondigd. Welzijn en zorg moeten zo dicht mogelijk bij de burger worden aangeboden. Ouderen, jongeren, gehandicapten en dak- en thuislozen zijn de doelgroepen. De vernieuwing van het vrijwilligerswerk wordt ter hand genomen. Het programma Maatschappelijk Herstel, ten gunste van dak- en thuislozen wordt voortgezet.

Het jeugd- en jongerenbeleid richt zich met name op de problematische jeugd (zorg). Opmerkelijk is hierbij de 'pleinaanpak': de gemeente Den Haag wil het beleid voortzetten met als doel om jongeren van het plein in het centrum van de stad te halen, via gerichte maatregelen, gericht op het verminderen van overlast. (In een hoop steden wil men de pleinen juist jeugd vriendelijk maken door hier een speelbaarheid te creëren?!) Wijkcentra en buurthuizen moeten een ruimere openstelling krijgen. Breedtesport wordt verder gestimuleerd met additionele werkgelegenheid en ook het buurtbeheer

krijgt een impuls via de verdere ontwikkeling van buurtbeheerbedrijven.

In Utrecht is alles wat met welzijn te maken heeft ondergebracht in het hoofdstuk Sociale stad. "Ter versterking van de sociale cohesie krijgen bepaalde onderdelen van het welzijnswerk binnen de contractfinanciering een extra impuls, zoals het opbouwen van nieuwe stijl, het jongerenwerk en het algemeen maatschappelijk werk." Budgetten en accommodaties van wijkwelzijnsorganisaties worden herverdeeld. Binnen de contractfinanciering zal met wijkwelzijnsorganisaties worden afgesproken, dat buurthuizen ook 's avonds, in het weekend en tijdens vakanties moeten worden opengesteld. Men streeft naar een brede School.

Uit het bovenstaande mag blijken dat Rotterdam ver voorligt op z'n 'peers' de integratie van het fysieke en het sociale is daar het meest ver gevorderd, niet in de laatste plaats vanwege het jarenlang planmatig investeren in het sociale domein. De Haagse 'pleinenpolitiek' doet daarbij enigszins lachwekkend aan.

Criminaliteitsbestrijding/sociale veiligheid:

Amsterdam opent met een fraaie formulering: "Veiligheid is de achilleshiel van iedere stedelijke samenleving." Amsterdam wordt veiliger, maar er wordt verder geïnvesteerd, o.a. in een samenhangend wijkveiligheidsbeleid. Opvallend is hier dat buurtbeheer in dienst staat van veiligheid, en dat dus buurtbeheerders en waarschijnlijk ook bewoners samenwerken onder regie van een politiefunctionaris.

Rotterdam is ook op de goede weg. Nochtans wenst men te komen tot de instelling van een stuurgroep onder leiding van de Burgemeester ten gunste van de bestuurlijke aansturing en coördinatie.

In Den Haag wil men een ketenbenadering van bestuur, politie en justitie. Burgers doen hier ook mee. Men wil hier ook een JIB-experiment. Opmerkelijk is hier het aangekondigde experiment met vrije sluitingstijden voor de Horeca.

In Utrecht wil men in alle wijken een wijkofficier van Justitie. Ook gaat men een veiligheidsprijs instellen.

In deze groep valt op dat burgers minder in beeld zijn bij de uitvoering van het beleid dan in kleinere gemeenten. In Amsterdam staat het wijkbeheer in het teken van veiligheid, daar zullen burgers wel een rol spelen

in het veiligheidsbeleid, hun enige rol. Ook de roep om meer blauw op straat is hier groter.

Volkshuisvesting & stadsvernieuwing:

In Amsterdam staat intensivering van het grondgebruik centraal, via stapeling van functies. Veel nieuwbouw, vanwege het groeiend aantal inwoners en differentiatie is aan de orde. Woningen moeten betaalbaar blijven.

In Rotterdam wil men dit beleidsterrein op wijkniveau aanpakken. Eigen woningbezit wordt bevorderd. Ouderen worden uitdrukkelijk gevraagd om hun behoeften te formuleren (adviesraad).

In Den Haag heeft men een Masterplan Herstructurering. Per wijk worden verbeterprogramma's opgesteld, waarbij gemengde wijken tot stand moeten komen.

Doelstelling: de (her)ontwikkeling van 5000 woningen. Let op het taalgebruik: slopen en nieuwbouw? Renovatie?

Verder wil Den Haag strategisch bouwen in de sociale sector, voor specifieke groepen: jongeren, ouderen en voor de doelgroepen van Maatschappelijk Herstel (dak- en thuislozen).

Corporaties, wijkorganisaties, bewoners en gemeente gaan samenwerken vanuit één organisatie in die gebieden waar wijkverbeterprogramma's worden opgesteld. De terugkomst van de

Buurtontwikkelingsmaatschappij (BOM)? In Utrecht wil men een sociale koopsector tot stand brengen, ook de verkoop van huurwoningen aan zittende huurders moet bijdragen aan het aanbod van betaalbare koopwoningen. Differentiatie staat op het programma. In Leidsche Rijn wordt vroegde woningtoewijzing gestimuleerd om (toekomstige) bewoners zo vroeg mogelijk te laten meebeslissen over de inrichting van de wijk.

In Amsterdam heeft men een grondprobleem. In Rotterdam is stadsvernieuwing en volkshuisvesting één van de drie pijlers van de wijk aanpak. In Den Haag staat herstructurering centraal en in Utrecht probeert men de (toekomstige) leegloop ten gevolge van de Vinex-locatie voor te zijn.

Werkgelegenheid:

In Amsterdam kent men een ambitieuze doelstelling ten aanzien van het aantal te creëren banen (10.000) en ook staat er het maximumloon voor gesubsidieerde arbeid ter discussie: van 120 naar 130 % is de wens. Er komt een nieuw Actieplan Economische Structuur.

In Rotterdam streeft men ook naar 10.000 nieuwe banen. Contract compliance blijft gehandhaafd. Gehandicapten worden als nieuwe doelgroep van Arbeidsvoorziening herkend. De doeluitkering Werk wordt omgezet in doeluitkering Wijkeconomie: stimulering van het MKB.

In Den Haag streeft men 3000 nieuwe banen na in het kader van WIW en Melkert. Voor Social Return zal een specifiek budget worden ingesteld.

In Utrecht blijft men contract compliance toepassen. Ook hier wil men de mogelijkheid hebben om mensen met gesubsidieerd werk meer inkomen te bezorgen.

Marktgerichtheid in de oplossingstrategieën wordt moeilijk te realiseren als het om zulke grote aantallen werklozen gaat. Rotterdam probeert het Midden- en kleinbedrijf te stimuleren op wijkniveau. We zijn benieuwd naar de resultaten.

Sociale & Bestuurlijke Vernieuwing

alsmede vervolg-concepten:

In Amsterdam richt zich de bestuurlijke focus vooral op de relatie tussen de centrale stad en de stadsdelen.

Vervolg-concepten: buurtbeheer, buurtgerichte aanpak.

In Rotterdam wil men meer participatie bij de voorbereiding van besluiten. Via het Opzoomeren is men beland in experimenten met vormen van zelfbeheer. Het Opzoomeren moet worden uitgebreid naar bedrijven.

Vervolg-concepten: wijk aanpak (fysiek en sociaal), zelfbeheer, Opzoomeren, open plan procedures.

In Den Haag is men beducht voor 'het tijdig tonen van haar betrokkenheid en het leveren van haar inbreng' van de stad. Het interactief besturen wordt verder ontwikkeld. Op buurt- en wijkniveau zal toegewerkt worden naar een gebieds- en groepsgerichte aanpak

van zaken. Bewonersorganisaties zijn belangrijk voor de gemeente, wel dienen ze aan bepaalde eisen te voldoen.

Vervolg-concepten: gebieds- en groepsgerichte aanpak, interactief besturen, bewonersparticipatie

In Utrecht wordt het correctief referendum ingevoerd, ook krijgen hier bewoners het recht van initiatief richting gemeenteraad. Vervolg-concepten: wijkgerichte aanpak, open plan procedures, recht van initiatief voor burgers.

Rotterdam en Utrecht zijn veruit het meest op streek met de bestuurlijke vernieuwing, zoals moge blijken uit deze korte samenvattingen van samenvattingen.

In Rotterdam is men bij zelfbeheer aangeland als ultieme vorm van wijkbeheer, in Utrecht laat men burgers de raadsvergadering direct beïnvloeden via het recht van initiatief.

Amsterdam is nog 'onder zeil' met de eigen bestuursstructuur, de burger moet wachten tot deze zaak is uitgekristalliseerd, op z'n minst.

In Den Haag vindt men participatie via bewonersorganisaties wel belangrijk, maar er heerst nog koudwaterrees ten aanzien van de mate van betrouwbaarheid van dergelijke verbanden. Dat uit zich sterk in de focus op voorwaarden waar bewonersorganisaties aan moeten voldoen, zonder te formuleren wat bewonersorganisaties dan mogen. En ook het idee van interactief besturen wordt niet 'hard' uitgelegd.

Den Haag valt duidelijk uit de toon wat betreft de opbouw van het beleidsdocument: 18 hoofdstukken. Dit duidt op een vergaande beleidsverbrokkeling of minder beleidsamenhang dan in de andere drie gemeenten (R'dam: 10, A'dam: 6, Utrecht: 7).

Wat betreft aantal pagina's had Utrecht er 22, A'dam 26, R'dam er 32 en Den Haag er 33.

door Fanny Gemis

Met Stad en Land biedt MO/Samenlevingsopbouw een rubriek waarin de lezer geïnformeerd wordt over samenlevingsopbouw-relevante nieuwsfeiten uit met name de regionale en plaatselijke (dagblad-)pers. Attendingen voor deze rubriek zijn welkom: stuur het betreffende (kranten-)knipsel onder vermelding van de naam van het blad en de datum in aan de redactie van MO/Samenlevingsopbouw, Prinsegracht 51, 2512 EX Den Haag, of zet het op de fax: 070-380 9973.

Hoogezand-Sappemeer

Sport verbreedert. Onlangs is er in de wijk Woldwijk in Hoogezand voor het vijfde achtereenvolgende jaar een stratenvolleybaltoernooi gehouden. Men speelde om de 'Kleurrijk Woldwijk'-beker, volgens het **Nieuwsblad van het Noorden** (23-6-98).

Wat is er in de afgelopen vijf jaar bereikt aan verbouwing in de interculturele wijk? José Pramudya-Beumer, cultureel werker bij stichting Prisma in Hoogezand-Sappemeer, weet als geen ander wat het is om als 'Nederlander samen te leven met iemand uit een ander land en met een andere culturele achtergrond. Ze is gehuwd met een Indonesische man, die ze op een reis door zijn vaderland ontmoette.

Als cultureel werker ondersteunt Pramudya onder meer bewonersorganisaties in de wijk Woldwijk en is ze nauw betrokken bij de activiteiten van 'Kleurrijk Woldwijk'. Een beter contact tussen de verschillende culturele groeperingen in Woldwijk is in dit project heel belangrijk. In Woldwijk wonen vooral veel Antillianen en Surinamers en enige asielzoekers uit verschillende delen van de wereld. "Deze asielzoekers doen dit jaar voor het eerst als team mee aan het volleybaltoernooi. Dat is al een hele stap voorwaarts vergeleken met vijf jaar geleden," zegt José Pramudya. "Maar het zou natuurlijk nog mooier zijn dat de asielzoekers gewoon met hun straatteam meedoen."

De bewonersvereniging Kerngroep Woldwijk wil het sociale leven in de wijk stimuleren; of dat nu gaat met een cursus bloemschikken, lessen in callanetics of een jaarlijks stratenvolleybaltoernooi. Tim de Jong is voorzitter van de Kerngroep Woldwijk en contactpersoon van het project Kleurrijk Woldwijk. Hij heeft het idee dat de verschillende culturen in de kleurrijke wijk langzaam iets dichterbij elkaar komen.

Mensen reageren heel enthousiast als ze worden benaderd. Dat blijkt met name uit het project 'nieuwe wijkbewoners'. Die krijgen een bloemetje en een informatieboekje en dat wordt zichtbaar gewaardeerd.

Delft

In Delft gaat de aanpak van het buurt- en wijkwerk volledig veranderen. Het nieuwe college van Delft wil de stad indelen in zes en zeven wijken en in elk daarvan moet een volledig buurthuis, inclusief welzijnswerkers komen te staan. Volgens de **Delftsche Courant** (2-7-98) wordt met het aannemen van de plannen ook de bezuiniging van drieton per jaar die het vorige college had gepland, geschrapt. Dat betekent dat sommige buurtwerkers die anders volgend jaar niet meer zouden kunnen worden betaald, gewoon aan de slag blijven. De maatregel werd in de zomer aangekondigd en niet in december bij de begroting, omdat veel buurthuizen in september plannen ontwikkelen voor volgend jaar.

Het college van B en W heeft 160.000 gulden uitgetrokken om met de voorbereiding te beginnen voor de bouw van drie buurthuizen in Delft. Het gaat daarbij in de eerste plaats om dat in het Westerkwartier, waar de Wending twee jaar geleden afbrandde, en de Wippolder. Daar wordt het buurthuis neergezet door Vestia. Het college wil ook onderzoeken in hoeverre de bouw van een nieuw buurthuis in Delft-Zuid past bij de mogelijke bouw van een zogeheten Vensterschool in het gebied. Van Volkshuisvesting is in ieder geval bekend dat deze woningcorporatie bereid is mee te denken in de ontwikkelingen. De gemeente wil in principe zoveel mogelijk de bouw van de nieuwe buurthuizen uitbesteden aan woningcorporaties. De gemeente gaat deze vervolgens huren.

In een ander bericht in de **Delftsche Courant** (2-7-98) wordt melding gemaakt van het feit dat woningbouwcorporatie Vestia de voormalige Matthäuskerk in Westerkwartier heeft aangekocht om te verbouwen tot buurthuis. De gemeente gaat het gebouw huren voor tien jaar. Volgens Vestia-directeur Ton Jochems had de hervormde gemeente bij de verkoop drie eisen gesteld: "Het mocht geen moskee, geen sekshuis en geen kroeg worden. Daar hadden we alle begrip voor. Er zijn overigens geen bezwaren tegen de vestiging van een buurthuis, waar onder meer licht-alcoholische dranken kunnen worden geschonken." Voor Vestia is de aankoop van deze kerk van strategisch belang. "In Delft zijn uiteraard nog maar weinig bouw-mogelijkheden. Als je dan zo'n kerk in deze wijk kunt kopen, dan dat natuurlijk nooit kwaad. Bovendien hebben we een binding met de wijk, omdat we er zo'n driehonderd woningen bezitten."

Maastricht

De gemeente Maastricht trekt jaarlijks 560.000 gulden extra uit voor de zes buurtbeheerbedrijven in de stad. Zij blijven allemaal zelfstandig en krijgen elk een eigen bedrijfsleider, die in dienst is van de welzijnsstichting Trajekt. Ook de kosten van werkvoorbereiders hoeven de bedrijven niet meer uit hun eigen inkomsten te betalen. Daarnaast schakelt de gemeente op haar kosten een extern bureau in, dat de financiële administratie voor alle zes de bedrijven gaat doen. Volgens **De Limburger** (18-6-98) blijven de stichtingsbesturen van de zes bedrijven gewoon zelfstandig, want de buurtbeheerbedrijven moeten duidelijk buurtgebonden blijven. Volgens wethouder Kuiper vormt met name de kleine schaal van de buurtbeheerbedrijven een financieel probleem, dat de bedrijven niet zelf kunnen oplossen. "We zijn het

erover eens dat de gemeente een forse extra investering moet doen. De buurtbeheerbedrijven zijn de experimentfase nu ontgroeid en hebben hun bestaanrecht bewezen."

De wijken willen hun buurtbeheerbedrijven niet meer missen. De bedrijven halen onder meer drugsspuiten op; doen klussen in de buurt en boodschappen voor ouderen; ze halen spullen op voor de kringloopcentra; krijgen opdrachten van de gemeente voor het onderhoud van openbaar groen en incidenteel ook van woningcorporaties, scholen en verenigingen. Er komen geen buurtbeheerbedrijven meer bij, stelt Kuiper: met zijn zessen bestrijken de huidige bedrijven de hele stad. Samen hebben ze ongeveer honderd mensen in dienst. Ze zorgen ervoor dat mensen die lang zonder werk hebben gezeten weer een baan krijgen. De meeste banen zijn gesubsidieerd en het is de bedoeling dat de werknemers na een paar jaar doorstromen naar de gewone arbeidsmarkt.

Nijmegen

Volgens **De Gelderlander** (25-6-98) "verliest Tolhuis haar geloof in stadsdeelaanpak." De bewonersgroep Tolhuis-Kolping is haar geloof in de ISA (Integrale Stadsdeel Aanpak) aan het verliezen. ISA, bedoeld om het leefklimaat in de wijken te verbeteren, lijkt stuk te lopen op ongeduld en onvermogen. De gemeente besloot in 1995 - met Rotterdam als lichtend voorbeeld - de ISA op te richten: afzonderlijke diensten zouden voortaan door één persoon worden gecoördineerd. Dat was broodnodig, aldus de gemeente, omdat de ambtenaren van elkaar niet wisten waarmee ze bezig waren. Den Haag trok in het kader van het GSB extra geld uit voor dit project.

Nu, ruim twee jaar later, constateert de bewonersgroep Kolping-Tolhuis, dat de ISA niet gebracht heeft wat de bewoners ervan verwachtten, namelijk een snelle oplossing van simpele problemen zoals losliggende tegels, hoog opschietend struweel dan wel vervanging van kapotte lantaarns.

Valt er dan niks positiefs te melden? Jawel, er werden bijvoorbeeld in overleg met de bewoners zeven speeltuintjes aangelegd in de wijk. "En de ISA-mensen lopen zich het vuur uit de sloffen", zegt Ans Bastiaans, de secretaris van de bewonersgroep. "Wij lopen samen met hen bij de gemeentelijke afdelingen tegen het argument 'geen geld' op", vult voorzitter Astrid Willemsen aan. De ISA-coördinatoren zitten in een lastig parket. Ze hebben de wijkbewoners ingeschakeld om samen de schouders te kunnen zetten onder problemen als vandalisme en geluidsoverlast, maar kunnen niet direct

tastbare resultaten laten zien. En die zijn toch nodig, zo beseffen ze, om de vaart erin te houden.

Lonneker

Volgens **Tubantia** (26-6-98) wil de Dorpsraad van Lonneker een wensenlijst horen. Er komt een onderzoek naar de kwaliteit van het leven en wonen in Lonneker. De Dorpsraad neemt daartoe het initiatief om meer zicht te krijgen op de wensen en noden van de dorpsgenoten. Bewoners worden opgeroepen om zich massaal op te geven voor avonden waarop hun wensen worden geïnventariseerd. "Vooral mensen die leven en waar wij geen enkele weet van hebben, horen we graag," aldus P. Baveld, lid van de commissie leefbaarheidsonderzoek van de Dorpsraad. Het voorzieningenniveau in het dorp wordt hoe langer hoe slechter volgens hem. Verschillende winkels zijn al verdwenen, zoals de juwelier. De dienspecialzaak wil er mee stoppen en er is geen opvolger. De buurtsuper kon maar net voor sluiting worden behouden. Zeker voor oudere bewoners is het erg moeilijk om naar bijvoorbeeld Enschede-Noord te moeten voor boodschappen. Dat de verkeersproblemen sterk leven onder de dorpsbewoners is bekend. Er is regelmatig aandacht gevraagd voor hardrijden op de Oldenzaalsestraat en een rondweg om het dorp. Baveld klaagt ook over het gebrek aan sociale woningbouw en bejaarden woningen in Lonneker. Er worden volgens hem vooral vrije kavels verkocht die veel geld in het laatje brengen, maar waarbij geen rekening wordt gehouden met de woonwensen van de Lonnekernaren zelf.

Het onderzoek wordt gedaan door M. Schouten van de Overijsselse Vereniging van Kleine Kernen (OVKK). Schouten heeft in het verleden vergelijkbare onderzoeken gedaan in andere dorpen in de provincie. Het hele onderzoek gaat zeventienduizend gulden kosten. Daarvan zal een deel worden betaald door de gemeente en deel door het Juliana Welzijnsfonds. De Dorpsraad betaalt zelf ook een (klein) deel.

Zwijndrecht

Volgens **de Dordtenaar** (2-7-98) worden in de Zwijndrechtse wijk Sterrenbuurt in de komende jaren 364 woningen gesloopt. Daarvoor komen 415 nieuwe woningen terug. De wijk zal na de ingreep voor driekwart bestaan uit huurwoningen, een kwart gaat in de verkoop. Nu bestaat de Sterrenbuurt nog voor 96 procent uit huurwoningen.

1999/2000 geldt als eerste fase van het project dat moet leiden tot een opwaardering van de Sterrenbuurt. Sociale vernieuwing

moet voorkomen dat de wijk gaat verpauperen. In de eerste fase wordt ook een begin gemaakt met nieuwbouw. In 1999 wordt de wijk 44 koopwoningen en 44 huurwoningen rijker. In 2000 volgt de bouw van nog eens 86 koop- en veertien huurwoningen. In 2009 worden 118 woningen, tien garages en een bedrijfspand gesloopt. Dat jaar worden 95 nieuwe huurwoningen bijgebouwd. In 2014 verdwijnen nog eens 175 woningen in ruil voor 132 nieuwe woningen.

De nieuwbakken informatie viel de bewoners rauw op het dak. Een groot deel van de aanwezigen op de informatieavond vond dat de Sterrenbuurt maar moet blijven zoals het is. "Er is de laatste jaren veel geïnvesteerd in renovatie. Alles slopen en opnieuw bouwen is geldverspilling," vond een van de bewoners. De komst van 130 koopwoningen in de eerste fase, zinde velen al helemaal niet. "Wie moet die kopen? En de nieuwe huurwoningen worden ook veel duurder. Maar als ik 900 gulden huur moet betalen, ga ik wel ergens anders wonen," riep een andere bewoonster. Bewoners hebben angst voor een onleefbare situatie als straks de hele wijk overhoop wordt gehaald, voor leegstand, schade aan huizen door sloop elders en af- en aanrijdend bouwverkeer.

Scheveningen

De Scheveningse wijk Duindorp is gebouwd tussen de twee wereldoorlogen, voor wat toen 'de kleine arbeider' heette. Geografisch gezien is de wijk van de rest van de stad afgezonderd door de haven en de duinen. Met pijn in het hart trekken meer en meer Duindorpers weg. Ze willen ruimere woningen.

In Den Haag lijkt het wel of de rumoerige tijden van de stadsvernieuwing herleven. Er zijn boze bewoners. Raampamfletten vragen of 'U zich ook verkocht en verraden' voelt. En in de anders zo stervende Haagse raadzaal zijn er al veel woelige bijeenkomsten geweest.

Aanleiding voor alle commotie is het plan van wethouder Peter Noordanus (PvdA) om in de Scheveningse wijk Duindorp elfhonderd woningen te slopen. Het verzet kwam onverwachts. Dat is opvallend. Om de fouten uit het verleden niet te herhalen, had de wethouder juist erg intensief overlegd met de wijk. Er ligt zelfs een convenant, waaronder niet alleen de wethouder maar ook vertegenwoordigers uit de wijk hun handtekening hebben gezet. Dat daarmee de hele wijk voor de sloopplannen was gewonnen, bleek een misrekening. Toen de omvang ervan tot de rest van de wijk doordrong, kwam Nel Zoutenbier in actie. De officiële wijkvertegenwoordigers beet ze toe: "Dat is

mooi, zeg. Omdat jullie je handtekening hebben gezet, moet ik mijn huis uit.' Volgens Noordanus trekken de traditionele gezinnen weg. "Met pijn in het hart meestal, maar ze vinden de woningen te klein. Door het huizenaanbod is Duindorp een door-gangshuis aan het worden. Mijn taak is te denken aan het welzijn van de wijk in de toekomst."

Als goed staat de wijk niet bekend. En dat is volgens sommigen nog mild uitgedrukt. 'Ach, we worden altijd zo negatief afgeschilderd,' vindt Nel. 'Ze schrijven over rellen in de wijk als de kinderen in een hete zomer de brandkranen opendraaien. En ze klagen over de jeugd die onder de bogen bij de Meeuwenhof hangt. Maar de opa van mijn buurvrouw deed dat al.'

Nel en de haren wantrouwen de argumenten van de wethouder en de zijnen. 'Noordanus zegt dat wij afzakken naar een sociaal zwakke wijk. Nou, dank je wel, het zal je gezegd worden. Waar haalt hij het recht vandaan. Hij wil hier gewoon rijke mensen naar toe brengen. Flats en eengezinswoningen van tegen de drie ton! Dat kan een mens met een normaal salaris toch niet betalen.'

Aldus een genuanceerd artikel uit de **Volkskrant** (23-6-98), dat ook de argumentatie van de wethouder, alsmede de officiële wijkvertegenwoordigers aan het woord laat. Ondertussen zwellen de acties aan.

Arnhem

Kinderen en jongeren moeten de Arnhemse probleemwijk Klarendal uit het slop halen. Zij vormen de meest geïntegreerde bevolkingsgroep en kunnen daardoor de wijk meer gemeenschapszin en aanzien geven. Investeren in kinderen als 'vaandelldragers van verandering' is een van de aanbevelingen die de ontwikkelingswerkers Ana Leon (Costa Rica) en Pradip Prabhu (India) doen na een maand wonen in Klarendal. De twee hebben onder het motto van 'omgekeerde ontwikkelingshulp' intensief contact gehad met bewoners, organisaties en instellingen en de gemeente Arnhem om zich een beeld te vormen van problemen en mogelijke oplossingen. In **Trouw** (27-6-98) werden hun bevindingen weergegeven.

Centraal staat het vermogen van wijkbewoners om zelf hun leven en leefomgeving te verbeteren. Deze 'zelfkracht' is in Nederland goeddeels verdwenen in de veronderstelling dat de overheid of een andere instantie wel te hulp zal schieten. Veel Klarendallers zijn 'gevangen in de vergulde kooien van de welvaartsstaat.' In de Derde wereld ontbreekt zo'n vangnet en moeten mensen meer initiatieven ontplooiën. Klarendal kampt al jarenlang met een hoge werkloos-

heid, (drugs)criminaliteit en verpaupering. Mensen komen daardoor volgens Prabhu terecht in "een vicieuze cirkel van hulpeloosheid, depressie, vertwijfeling en wanhoop." Gemeente en instellingen voor welzijn, gezondheidszorg en onderwijs werken langs elkaar heen in hun "concurrentie om de gunst van de klanten." Veranderingen zijn uit deze hoek niet te verwachten omdat de overheid op zoek is naar stabiliteit en het beheersen van de samenleving.

Verbeteringen zullen uit de gemeenschap zelf moeten komen, is de rode draad van de aanbevelingen van Leon en Prabhu zoals gepresenteerd op een afsluitende conferentie van de stichting ZAAK (Zelfkracht ipv. Armoede in Arnhems Klarendal).

De ontwikkelingswerkers pleiten voor het decentraliseren van macht en besluitvorming naar de buurt, inclusief financiële bevoegdheden. Kinderen en jongeren moeten een belangrijke rol spelen in het ontwikkelen van een visie over de toekomst van de wijk. Leon en Prabhu keren over een jaar in Arnhem terug om te zien wat er in de praktijk van hun aanbevelingen is terecht gekomen. Ze kunnen dan in elk geval op een warm onthaal rekenen, want "we hebben ze in ons hart gesloten," aldus voorzitter Willy Busser van het wijkplatform.

Rotterdam

De wijk-econom is een Rotterdams fenomeen. Er zijn er vijf. Ze zijn actief in de achterstandswijken. De economen brengen de potenties van deze gebieden in kaart en initiëren projecten ter ondersteuning van startende en zittende ondernemers. Er moet weer meer bedrijvigheid in dit soort wijken komen. Het opzetten van bedrijvenkringen zoals in Delfshaven is één van die instrumenten.

In **het Rotterdams Dagblad** (26-6-98) is aannemer Van der Lee aan het woord. Hij is blij dat hij nooit aan de druk heeft toegegeven om zijn bedrijf te verplaatsen naar een bedrijventerrein aan de rand van de stad. "Van oudsher en dat is al 158 jaar zitten we midden in de stad. Ik ben gewoon een oer-Rotterdammer," zegt Van der Lee. "Het is hier gezellig, de meeste klanten bevinden zich om de zaak in wijk en, even afkloppen, er wordt nooit ingebroken."

Toch heeft de aannemer uit de Bloemkwekersstraat weleens getwijfeld. "Eind jaren tachtig, net voor de stadsvernieuwing, kreeg je de ellende in de wijk. De vele leegstaande panden trokken drugsverslaafden aan en toen zat ik wel in de angst over inbraak of brand. Bovendien wilde de gemeente alle bedrijven weg hebben, die zouden in een woonwijk alleen maar overlast geven."

Deze zienswijze is veranderd. Bedrijvigheid in de wijk stimuleren is nu het credo. Het is één van de middelen om de neerwaartse spiraal in achterstandswijken te doorbreken. Vanuit het GSB probeert men dit te realiseren. Met GSB-middelen kunnen in probleemgebieden extra investeringen op sociaal-economisch terrein plaatsvinden. Het GSB in Rotterdam concentreert zich op vijf gebieden: Delfshaven, het Oude Noorden, Hoogvliet, Hillesluis en Oud-Charlois. De bedrijvenkringen stimuleren de samenwerking tussen de kleine bedrijven uit de buurt, waardoor meer werk wordt aangetrokken en meer mensen uit de buurt kunnen worden ingeschakeld. Door samenwerking kunnen grotere projecten worden aangepakt.

communicatieketen

Een ideaal communicatie-concept

De communicatie-keten telt vele schakels. U heeft ideeën nodig en teksten, vormgeving, drukwerk, een congres, een videofilm of een Internet-site om die ideeën werkelijkheid te laten worden. Daarbij schakelt u specialisten in, zoals vormgevers, tekstschrijvers, drukkers, communicatie-adviseurs enz.

Maak daarbij gebruik van een beproefd concept. Bij u om de hoek, bij wijze van spreken. Eén adres, waar u met al uw wensen en vragen rond communicatie terecht kunt. Of het nu gaat om advisering of uitvoering, om kleine of grote projecten, om één dienst of product of een combinatie van meerdere diensten en producten. Aan u de keuze:

- teksten/interviews voor folders, brochures, tijdschriften en videoproducties
- advisering & uitvoering interne en externe communicatie
- coaching van pr-medewerkers
- beleidsadviesing & -implementatie, informatievoorziening & monitoring
- organisatie van conferenties & congressen
- samenstelling & productie van videofilms
- vormgeving, dtp & drukwerk

Flexibiliteit, kwaliteit, snelheid en creativiteit

Stimio bewijst al 15 jaar een uitstekende partner te zijn als het gaat om flexibiliteit, kwaliteit, snelheid en creativiteit. Bovendien beschikken wij door onze duurzame relaties met opdrachtgevers in de non profit-sector over de nodige ervaring en deskundigheid op beleids-terreinen als welzijn, gezondheidszorg, arbeidsmarktbeleid, minderhedenbeleid en onderwijs.

Wij werk(t)en voor o.a.: de ministeries van VWS, Binnenlandse Zaken en Onderwijs & Wetenschappen, Arbeidsvoorziening Nederland, het Landelijk Centrum Opbouwwerk, JMW, de FIOM, de NP/CF, de NOT, Nederlands Politieuseum, Compaq Nederland, SAP enz.

Geïnteresseerd in een vrijblijvende kennismaking?

Bel ons voor toezending van onze bureau-brochure
of voor het maken van een afspraak.

stimio

COMMUNICATIE PROJECTEN BV

communicatie- & beleidsadviesing
informatievoorziening & monitoring
tekstschrijven & journalistieke producties
management conferenties & symposia
audio-visuele producties
vormgeving & dtp
drukwerk

Den Bommel 2
4194 TZ Meteren
Tel 0345 - 569844
Fax 0345 - 569825
e-mail stimio@wxs.nl

HSA001000149
158
Tijdschriften MO